

Γενάρης - Φεβράρης 2010
Εκτακτο τεύχος

ΤΟ ΚΑΛΈΜΙ

Έντυπο της Πλατφόρμας Ε/κ και Τ/κ Εκπαιδευτικών
«Ενωμένη Κύπρος»

Birlesik
Kıbrıs

ΕΝΩΜΕΝΗ
ΚΥΠΡΟΣ

ΕΚΔΟΤΙΚΟ

Η διαδικασία της επανένωσης έχει μπει πια στην τελική της ευθεία. Οι δυνάμεις της λύσης και της συμφιλίωσης αναμετρούνται με τις δυνάμεις του στάτους κβο της διαίρεσης βόρεια και νότια της πράσινης γραμμής. Το αποτέλεσμα αυτής της σύγκρουσης θα καθορίσει εν πολλοίς και το μέλλον της χώρας. Ως δικοινοτική πλατφόρμα των Κυπρίων εκπαιδευτικών, ενεργά δραστήρια μέσα στο κίνημα της ειρήνης και της επαναπροσέγγισης, έχουμε ρόλο και λόγο στη διαδικασία που επανενώνει τη χώρα μας. Η δικοινοτική αυτή έκδοση του Καλεμιού που κρατάτε στα χέρια σας αποτελεί μια προσπάθεια να αρθρωθεί και να κυκλοφορήσει επιτέλους ο λόγος και η πράξη της επανένωσης. Στηρίζουμε την υφιστάμενη διαδικασία των συνομιλιών μεταξύ των ηγετών των δυο κοινοτήτων. Επισημαίνουμε όμως ότι και οι δυο ηγέτες έχουν εκλεγεί με προγραμματικό στόχο την επίλυση του Κυπριακού και αποτελούν εκφραστές των δυνάμεων της επανένωσης βόρεια και νότια της πράσινης γραμμής. Οι Χριστόφιας και Ταλάτ μπορεί να μείνουν στην ιστορία ως οι επανιδρυτές του ενωμένου κυπριακού κράτους ή ως αυτοί που θα βάλουν την τελευταία πινελιά στη διχοτόμηση. Εμείς αναμένουμε ότι θα τηρήσουν την υπόσχεση τους για επίλυση του Κυπριακού και ότι δεν θα καταντήσουν ουραγοί των απορριπτικών δυνάμεων και συνένοχοι στην αναπαραγωγή του διχοτομικού στάτους κβο. Θεωρούμε ότι ο μόνος τρόπος να διασφαλιστεί η επίλυση η Κυπριακού είναι η άμεση και ενεργή εμπλοκή της κοινωνίας σε ένα δικοινοτικό κίνημα ειρήνης και επανένωσης.

Στα κείμενα που ακολουθούν αναλύεται ο υφιστάμενος συσχετισμός δυνάμεων και περιγράφονται τα προτεινόμενα βήματα αγώνα, κατατίθεται μια θεώρηση της επερχόμενης ομοσπονδιακής λύσης σε συνάρτηση με την ιστορία των διεθνών δημοκρατικών αγώνων και αποδομείται ο λόγος του απορριπτικού στρατοπέδου. Παρουσιάζονται τα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη της επανένωσης και αναλύεται συγκριτικά η αναγκαιότητα της διαδικασίας της συμφιλίωσης και της επανανάγνωσης της ιστορίας της σύγκρουσης μέσα από μια ειλικρινή και αυτοκριτική διάθεση που θα αναγνωρίσει τα εγκλήματα που διαπράχθηκαν κάνοντας έτσι το πρώτο βήμα στην προσπάθεια να δημιουργηθούν οι συνθήκες που δεν θα επιτρέψουν τυχόν επανάληψή τους. Παράλληλα παρουσιάζονται οι αγώνες των Τουρκοκυπρίων συναδέλφων ενάντια στην τουρκική επικυριαρχία στο βορρά και για ένα κοσμικό και δημοκρατικό σχολείο μέσα σε πολύ πιο αντίξοες συνθήκες από τις δικές μας, καθώς και οι επαναπροσεγγιστικές δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν πρόσφατα από την Πλατφόρμα και τα μέλη της. Τέλος παραθέτουμε το όραμα μας για την παιδεία της επανενωμένης Κύπρου, καθώς πιστεύουμε ότι η επανένωση της χώρας φαίνεται να είναι κοντά και στο χέρι μας.

Πλατφόρμα Εκπαιδευτικών «Ενωμένη Κύπρος» (ε/κ τμήμα)

Πλατφόρμα Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων Εκπαιδευτικών
«Ενωμένη Κύπρος»

ΛΑΕ ΚΙΝΗΣΟΥ ΝΑ ΕΝΩΣΕΙΣ ΤΟ ΝΗΣΙ ΣΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

2	Βήματα αγώνα: Εκατόν μέρες για να αλλάξουμε τον κόσμο μας	Του Κωστή Αχνιώτη
4	Η ομοσπονδία σαν διεύρυνση της δημοκρατίας	Του Αντρέα Παναγιώτου
6	Τα κοινωνικά οφέλη από την επανένωση	Του Γρηγόρη Ιωάννου
8	Η οικονομία της λύσης: μύθοι και πραγματικότητες	Του Murat Ilcan
10	Οι Ελληνοκύπριοι Απορριπτικοί	Του Χρίστου Αχνιώτη
13	Υποχρεωτική θρησκευτική εκπαίδευση και μαθήματα Κορανίου	Του Burak Mavis
16	Κύπριοι «κατ' αποκλειστικότητα»	Του Βασίλη Καφαντάρη
18	Συνεχής επίθεση εκτουρκισμού στις περιοχές εγκατάστασης των Τ/κ	Του Besim Baysal
20	Μπροστά στην πρόκληση της Αλήθειας και της Συμφιλίωσης	Του Νίκου Τριμικλιγιώτη
22	Εξίσωση εγκλημάτων;	Της Κωνσταντίνας Ζάνου
23	Παιδεία σε μια ομόσπονδη Κύπρο: Απόψεις, προβληματισμοί και προτάσεις	Της Μαρίας Μαυραδά
25	Κανεί πιον!	Του Şener Elcil
26	Συν- αδελφικές επισκέψεις	Της Ελένης Ζάνου
27	Γνωρίζω, Αποδέχομαι, Συνυπάρχω	
28	Εκδήλωση αφιερωμένη στην ειρηνική συνύπαρξη στο Λύκειο «Βεργίνα»	Της Μαρίας Χατζημιχαήλ

Βήματα αγώνα

Εκατόν μέρες για να αλλάξουμε τον κόσμο μας

Του Κωστή Αχνιώτη

Κάποια στιγμή οι Ελληνοκύπριοι και οι Τουρκοκύπριοι παρουσιάστηκαν στη σύγχρονη ιστορία τους με θέσεις κατάφασης. Οι μεν πρώτοι με ένα «ναι» στην ένωση με την Ελλάδα, οι δε δεύτεροι με ένα «ναι» στη διχοτόμηση. Από κει και πέρα και οι δύο πλευρές βρήκαν καταφύγιο σε μια σειρά από επαναλαμβανόμενα «όχι», τα οποία λειτούργησαν συμπληρωματικά, τρέφοντας αυτό που φαινόταν ως στασιμότητα σε κάθε χρονική στιγμή (χωρίς να είναι στην πραγματικότητα).

Το 2004 οι Τουρκοκύπριοι επέλεξαν το “ναι”. Η δυνατότητα θετικής επιλογής δεν στηριζόταν μόνο στις μεγάλες ανατροπές, τη διάλυση του ανατολικού μπλοκ, την επέκταση της Ε.Ε. προς τη δική μας περιοχή του κόσμου, την εμφάνιση του Σημίτη και του Ερντογάν, αλλά χρειάστηκε και ένα ντόπιο λαϊκό κίνημα με όλη τη σημασία της λέξης που μας υπενθύμισε ότι μπορεί να συμβαίνουν τέτοια και στη χώρα μας. Το κίνημα αυτό έφερε νέες δυνάμεις στην εξουσία. Παρά την άμπωτη που ξαναέφερε τη δεξιά στη διακυβέρνηση, η πολιτική γεωγραφία στους Τουρκοκυπρίους παραμένει ακόμα διαφορετική από την προ του κινήματος εποχή. Όμως όσοι Ελληνοκύπριοι ασχολούνται με τις δικαιοδικές σχέσεις γνωρίζουν πολύ καλά ότι από το 2004 οι Τουρκοκύπριοι θεωρούν γενικά ότι τώρα είναι η σειρά των Ελληνοκυπρίων να δείξουν την ειλικρινή τους θέληση για λύση επανενωτικής μορφής.

Η άνοδος Παπανδρέου στην Ελλάδα και η περαιτέρω ενδυνάμωση του Ερντογάν έναντι των στρατιωτικών στην Τουρκία, καθώς και η εξ αντικειμένου βαθύτερη εμπλοκή της Ε.Ε. επιτείνουν τη θετικότητα του διεθνούς περιβάλλοντος προς την κατεύθυνση της διευθέτησης του Κυπριακού με συμβιβασμό. Εξ άλλου αποκρυσταλλώνεται με σαφήνεια πλέον ότι οι δύο κοινότητες έχουν δύο και μόνο δύο δρόμους μπροστά τους. Τη διχοτόμηση ή την ομοσπονδία, με τρόπο

όμως που η μια κοινότητα να μην μπορεί να επιβάλλει τις επιλογές της στην άλλη. Η ομοσπονδία είναι επομένως συμβιβασμός, αλλά όχι με την έννοια που της προσδίδει ο ελληνοκυπριακός ή ελληνικός εθνικισμός της Κύπρου, ο οποίος θεωρεί ότι είχε το δικαίωμα ελέω πλειοψηφίας να οδηγήσει τη μειονότητα όπου ήθελε. Ούτε βέβαια με την έννοια που της προσδίδει ο τουρκικός ή τουρκοκυπριακός εθνικισμός, ο οποίος εξακολουθεί να θεωρεί τη διχοτόμηση ως ιστορικό του στόχο.

Η ομοσπονδία είναι για μας στόχος αγώνα επιθυμητός, γιατί είναι ο σωστός τρόπος συνύπαρξης των κοινοτήτων και η διατήρηση ταυτόχρονα της μικρής μας χώρας ως πατρίδας όλων των Κυπρίων. Είναι και μια απάντηση την οποία οφείλουμε στην Ιστορία μας στην οποία πρωτάνευσε ο εθνικός εγωισμός με καταστροφικές συνέπειες.

Η υποστήριξη της πορείας προς τη λύση είναι βέβαια διαδικασία πολλών επιπέδων και στις δύο κοινότητες και στο διεθνή χώρο, αφορά ασφαλώς και στο χειρισμό των συνομιλιών αυτών καθ’ εαυτές, αφορά και στις πολιτικές ηγεσίες και στα μίντια κ.λπ. Αφορά όμως και στην παρέμβαση σε επίπεδο πολιτών ή λαϊκού κινήματος και με αυτό το θέμα ακριβώς θα ασχοληθούμε στη συνέχεια.

1). Ο χρόνος είναι σημαντική παράμετρος στην πολιτική. Εδώ και μερικά χρόνια είναι δυνατή μια ομοσπονδιακή λύση. Οι οπαδοί της διχοτόμησης προβάλλουν διάφορα αναβλητικά ως προς τη λύση επιχειρήματα μέχρι να ξεχαστεί κάθε ίχνος μνήμης από τη συνύπαρξη των κοινοτήτων και να ανοίξει ο δρόμος στη λύση των δύο κρατών. Εμείς προβάλλουμε τη βεβαιότητα ότι τώρα είναι η τελευταία ευκαιρία για επανενωτική λύση του Κυπριακού. **Κάθε αναβλητικότητα αυτή τη στιγμή αποτελεί συνταγή διχοτόμησης, οπωσδήποτε συνειδητής σε ό,τι αφορά στις πολιτικές ηγεσίες.** Αντίστροφα η πάλη για λύση τώρα είναι και πάλι ενάντια στη διχοτόμηση. Από τώρα μέχρι τις

τουρκοκυπριακές εκλογές **«έχουμε εκατό μέρες για να αλλάξουμε τον κόσμο μας».**

2). Η πολύχρονη αντιπαράθεση ανάμεσα στις πολιτικές ηγεσίες των δύο κοινοτήτων αντικαθρεπτίζεται και στο επίπεδο των πολιτών με διάφορους τρόπους. Ακόμα και ανάμεσα στα κομμάτια της κοινωνίας που επιδιώκουν τη συνύπαρξη των κοινοτήτων υπάρχει μια έλλειψη αρμονίας σε ό,τι αφορά στις κινήσεις τακτικής, στους άμεσους στόχους, στη συνάρτησή τους με τη λύση ως κεντρική επιδίωξη, και στους τρόπους κινητοποίησης. Το αμέσως επόμενο διάστημα και στο βαθμό που κρίνεται αναγκαίο **θα πρέπει να οικοδομηθεί ένα κίνημα λύσης, το οποίο να είναι και να λειτουργεί δικαιοδικό.**

3). Οι χώροι που δεν ελέγχονται από τα κόμματα στην ελληνοκυπριακή πλευρά είναι πολύ λίγοι, ενώ στην τουρκοκυπριακή υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός συνδικάτων και οργανώσεων που έχουν πολιτική αυτονομία. Φαίνεται ότι ο πέραν των κομμάτων χώρος στην ελληνοκυπριακή πλευρά θα πρέπει να οργανώνεται στη βάση ατομικών συμμετοχών και συμμετοχών μικρών ομάδων, ενώ στην τουρκοκυπριακή στη βάση συνδικάτων και ομάδων επίσης, ή μικρών κομμάτων. Φυσικά για τη λύση χρειάζεται η ενεργή συμμετοχή των μεγάλων κομμάτων και συνδικάτων. **Ο «άλλος» χώρος όμως μπορεί να είναι αποφασιστικής σημασίας για τη λύση και τη μετέπειτα μεταβατική περίοδο μέσω της κατάκτησης ή της επανάκτησης μιας βαθιάς και ειλικρινούς δικαιοδικότητας.** Διότι χωρίς να είμαστε ισοπεδωτικοί, τα κόμματα που υπάρχουν αποτελούν ιστορικά κομμάτι μιας εθνικής συμμαχίας ελληνοκυπριακής ή τουρκοκυπριακής.

4). Ένας σημαντικός αριθμός Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων περνούν τη γραμμή και έχουν μάθει ή ξαναμάθει να συνεργάζονται, να συνυπάρχουν, ή και να έχουν στενές σχέσεις. Ο αριθμός αυτός έχει μειωθεί σε σχέση με πριν από το 2004, όμως **μια σημαντική γέφυρα ανάμεσα στις δύο κοινότητες είναι υπαρκτή** και μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη δημιουργία θετικού κλίματος στη διεκδίκηση λύσης δικαιοδικά.

5). Το πέρασμα στο οδόφραγμα της οδού Λήδρας – Λοκματζί και η γύρω περιοχή είναι ένα σπουδαίο γεωγραφικό σημείο στο συναπάντημα των δύο κοινοτήτων. **Το σημείο αυτό μπορεί να χρησιμεύσει ως το στρατηγικό σημείο στο οποίο θα μπορούσε να συντονίζεται και να αναπτύσσεται ένα δικαιοδικό κίνημα λύσης, μέσα στη κοινότητα.**

6). Επειδή τα μεγάλα κόμματα δεν φαίνονται διατεθειμένα να καταφύγουν σε λαϊκές κινητοποιήσεις, οι οποίες μπορεί και να δημιουργήσουν μη απολύτως ελεγχόμενες καταστάσεις, η ευθύνη τέτοιων κινητοποιήσεων πέφτει στους ώμους όσων εργάζονται τα τελευταία χρόνια για την επαναπροσέγγιση. Επειδή το μέγεθος τους είναι μικρό, θα πρέπει να καταφύγουν σε **συνεχόμενες μικρές δράσεις με την ελπίδα να πετύχουν κινητοποίηση του επαναπροσεγγιστικού τμήματος της κοινωνίας, το οποίο, σε αντίθεση με την απορριπτική δεξιά, δεν έμαθε να είναι αγωνιστικό και διεκδικητικό.**

7). Ένα λαϊκό δικαιοδικό κίνημα στην Κύπρο μπορεί πλέον να αναζητά πιο εύκολα συμμάχους και στήριξη στον ευρωπαϊκό χώρο σε μεγάλες μαζικές οργανώσεις, είτε συνδικαλιστικές είτε δημοκρατικές είτε αντιρατσιστικές, αντιεθνικιστικές. Σε αντίθεση με την εγχώρια προπαγάνδα των απορριπτικών κομμάτων, ο ευρωπαϊκός χώρος ασφαλώς και είναι ευνοϊκός και υποστηρικτικός του συμβιβασμού ανάμεσα στις κοινότητες. **Χωρίς μεγάλο κόπο αρκετές ευρωπαϊκές οργανώσεις μπορούν να θεωρήσουν τους στόχους ενός δικαιοδικού κινήματος και δικούς τους. Να θεωρήσουν μάλιστα ότι η συμμετοχή τους μπορεί να έχει πραγματικό αποτέλεσμα στην προσπάθεια επανένωσης μιας ευρωπαϊκής γωνιάς.**

8). Στον πρόλογο του κειμένου υποστήριξα ότι ο μακρινός (ΗΠΑ, ΕΕ) και ο κοντινός (Ελλάδα, Τουρκία, Βρετανία) διεθνής περίγυρος ευνοούν λύση του Κυπριακού στη γνωστή του συμβιβαστική λογική και μάλιστα τώρα με πιο σαφή τρόπο από το 2004. Γνωρίζουν επιπλέον όλοι τους καλύτερα τα ανατολίτικα κόλπα της ελληνοκυπριακής και τουρκοκυπριακής ας πούμε διπλωματίας. Έτσι από τη μια δείχνουν ότι μπορούν να συνδράμουν στη μοναδική ειρηνική επανενωτική πορεία λύσης που υπάρχει, αλλά από την άλλη δείχνουν επίσης ότι μπορούν να πάρουν και τα μέτρα που θεωρούν κατάλληλα για να χειριστούν τυχόν

άρνηση ή αδυναμία των Κυπρίων να ακολουθήσουν αυτή την πορεία. Η θέση ότι το μοναδικό εμπόδιο στη λύση είναι η Τουρκία αποτελεί μόνο ελληνική στεσιαλιτέ και έχει απήχηση μόνο στους ελληνοφώνους καταναλωτές. Δυστυχώς η πολιτική της άρνησης φαίνεται να παίρνει το πάνω χέρι και στην τουρκοκυπριακή πλευρά. Σύμφωνα με τη δική μου ανάλυση η Τουρκία και η Ελλάδα παραμένουν περίπου ικανοποιημένες από τη λογική του σχεδίου Ανάν αναφορικά με το πόσο και πώς απεμπλέκονται από το Κυπριακό και το πόσο και πώς παραμένουν εμπλεγμένες. Είναι σε θέση πιο άνετα από το 2004 να βρουν τη μεταξύ τους τομή. Ο χρόνος όμως που πέρασε από το 1974 έχει δημιουργήσει χωριστικές συνειδήσεις σε ένα σημαντικό κομμάτι της Δεξιάς και σε ένα μικρότερο της Αριστεράς. Οι μεγάλες πολιτικές ευθύνες και τα μεγάλα εγκλήματα αποκρύβονται καλύτερα χωρίς τη λύση. Ο χωρισμός δημιούργησε χωριστικά συμφέροντα που αν και μικρότερα και πιο ιδιοτελή, είναι «πιο πραγματικά» για όσους βλέπουν κοντά από όποια μελλοντικά συμφέροντα μπορούν να υπάρξουν. Η ίδια η κατάσταση κρίσης έχει δημιουργήσει και τα συμφέροντα της κρίσης π.χ. τους εξοπλισμούς. Τέλος, η συντηρητική πτέρυγα της κοινωνίας, π.χ. η θρησκόληπτη, κρύβεται καλύτερα μέσα σε μια κοινωνία που «κινδυνεύει» παρά μέσα σε ένα κλίμα ασφάλειας. Οι πολιτικές ελίτ που κυβερνούν έχουν βέβαια τις διαφορές τους, αλλά είναι και μέρος των συμφερόντων που μόλις αναφέραμε και δύσκολα εγκαταλείπουν μια δοκιμασμένη μέθοδο κοπής της πίτας.

Συμπερασματικά οι δυνάμεις της επαναπροσέγγισης μπορούν τώρα, αν το θελήσουν πραγματικά, όπως οι Τουρκοκύπριοι πριν λίγα χρόνια, αν πιστέψουν στις δυνάμεις τους, να επηρεάσουν αποφασιστικά. Χρειάζεται, όποιοι από τους Κύπριους μπορούν και έχουν την πείρα να διαδραματίσουν ρόλο στελέχους του επαναπροσεγγιστικού κομματιού της κοινωνίας, να αναλάβουν τις ευθύνες που τους αναλογούν και να εγκαταλείψουν για λίγο έστω καιρό τις καθημερινές νοοτροπίες, τα στενάχωρα ρούχα των μικρών ομάδων και τους προσωπικούς εγωισμούς. Υπάρχουν οι αντικειμενικές συνθήκες τώρα και για λίγο ακόμα καιρό να κάνουμε την πλάστιγγα να βαρέσει προς τα μπρος.

Έχουμε εκατόν και κάτι μέρες για να αλλάξουμε τον κόσμο μας.

Η ομοσπονδία σαν διεύρυνση της δημοκρατίας

Του Αντρέα Παναγιώτου

Η σοβαρή συζήτηση για την ομοσπονδία είναι ακόμα εν μέρει αιχμάλωτη της κληρονομιάς του 74. Έτσι, ενώ η δημοκρατία κωδικοποιείται με αυτονόητη απλούστευση σαν “κυριαρχία της πλειοψηφίας του 50% συν 1”, τα ευρύτερα συνεπαγόμενα της δημοκρατικής πρακτικής, όπως εξελίχθηκε τους τελευταίους αιώνες [αυτοκαθορισμός, προστασία των αδύνατων, δικαίωμα διαφωνίας, διαφορετικότητα σαν όριο], παραβλέπονται και έτσι η έννοια της ομοσπονδίας πρέπει να δικαιολογείται ακόμα με βάση την ιστορική αναγκαιότητα – το εφικτό και όχι το ευκαίριο, για να χρησιμοποιήσουμε την ιστορική ε/κ ρητορική. Αξίζει όμως να θυμόμαστε ότι το εφικτό του 1968 εξέφραζε και την ιστορική δυναμική και το αντικειμενικά ευκαίριο – έστω και αν ο ηγεμονικός λόγος το περιόριζε σε ένα διστακτικά αρθρωμένο εφικτό.

Στην ε/κ κοινότητα η αποδοχή της ομοσπονδίας έχει κωδικοποιηθεί σαν συμβιβασμός. Άμα συνοδευτεί από τους συνειρμούς της τραγωδίας του 74, τότε μετατρέπεται σε «οδυνηρό» συμβιβασμό. Η ομοσπονδία είναι ένας τρόπος πολιτικής οργάνωσης, ο οποίος έγινε μεν πιο σαφής μέσα από την τραγωδία και την ανάγκη επίλυσής της, αλλά αποτελεί και ένα αυτόνομο θέμα. Υπάρχουν ομοσπονδίες οι οποίες δεν έγιναν λόγω τραγωδίας – λόγω γεγονότων ανάλογων της 15^{ης} και 20^{ης} Ιουλίου του 74. Ή, ίσως, για να είμαστε ελικρινείς, και λόγω της δεκαετίας 1963/64 – 74. Όταν λοιπόν το θέμα μετατοπιστεί στην ομοσπονδία σαν πολιτική μορφή συγκρότησης, τότε ένας λόγος που θυμίζει παράδοξα τη ρητορική της ακροδεξιάς, που οδήγησε στην 15^η Ιουλίου, αρχίζει να φωνάζει «ρατσισμός».

Είναι ιστορικά ευχάριστο το ότι όσοι μπορούν να θεωρηθούν ύποπτοι για ένα κρυμμένο αλλά ορατό πλέον ρατσισμό,

κωδικοποιούν τον όρο “ρατσισμός” αρνητικά. Αλλά βέβαια ο όρος μάλλον χρησιμοποιείται για να καλύψει παρά για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα του ρατσισμού στην εποχή μας. Η απορριπτική λογική επιμένει ότι η σωστή δημοκρατική αρχή πρέπει να είναι η αρχή της πλειοψηφίας. Μιας πλειοψηφίας που εννοείται σαν κοινοτική – αν λ.χ. οι Ε/κ έχουν την ευκαιρία να εκλέξουν πρόεδρο δεν θα ψήφισαν Τ/κ, λείπει έμμεσα σαν συμπαραδήλωση αυτή η λογική. Διότι αν αυτό δεν είναι πρόβλημα, τότε προφανώς το ότι ένας Τ/κ θα είναι εκ περιτροπής πρόεδρος κατά το ένα τρίτο μιας θητείας δεν θα έπρεπε να είναι πρόβλημα. Αν πάλι το ζήτημα είναι ότι κάποιος δεν μπορούν να εμπιστευθούν ένα Τ/κ να προεδρεύει για ένα διάστημα, ο ρατσισμός τους θα έπρεπε να είναι μάλλον εξόφθαλμος – γιατί τότε οι Τ/κ να εμπιστευθούν έναν Ε/κ να προεδρεύει για τα 2/3 μιας θητείας, ή ακόμα και για ολόκληρη τη θητεία;

Για να προχωρήσουμε πέρα από τη διγλωσσία των απορριπτικών που θέλουν μεν «δημοκρατική» αντιπροσώπευση και «ισότητα» των πολιτών, αλλά θέλουν να αποκλείσουν το ένα πέμπτο για πάντα από την προεδρία, ας δούμε τη σημασία της ομοσπονδίας για τη δημοκρατική σκέψη και πρακτική ευρύτερα. Η δημοκρατία στη μοντέρνα της εκδοχή εμφανίστηκε την περίοδο ανάμεσα στο 17^ο και 19^ο αιώνα σαν διεκδίκηση της ισότητας [των δικαιωμάτων των κατώτερων τάξεων] και της ελευθερίας του ατόμου [ακόμα και ενάντια στα πιστεύω της πλειοψηφίας]. Σε εκείνο το ιστορικό πλαίσιο η έννοια της πλειοψηφίας ήταν σημαντική σαν αναφορά στην πραγματικότητα της καταπίεσης από την αριστοκρατία και μετά από την αστική τάξη, η οποία ανέλαβε και την πολιτική εξουσία μετά τις πρώτες δημοκρατικές επαναστάσεις. Αυτή η αρχή της ισότητας κωδικοποιήθηκε σαν ομοιότητα – η συμπαραδήλωση παρέπεμπε στο «είμαστε

όλοι ίδιοι, είμαστε όλοι άνθρωποι, άρα πρέπει να έχουμε ίσα δικαιώματα». Αυτό ήταν και το ρητορικό πλαίσιο μέσα στο οποίο κινήθηκε και το γυναικείο κίνημα λ.χ., το οποίο εμφανίστηκε το 19^ο αιώνα, αλλά και το πρωτοπόρο [για τα εσωτερικά της Δύσης] κίνημα των μαύρων στην Αμερική τον 20^ο αιώνα.

Αυτή η λογική της ταύτισης της ισότητας με την ομοιότητα, και άρα της πλειοψηφίας σε ένα έθνος-κράτος με τη δημοκρατία, δημιούργησε προβλήματα και μια σειρά συνακόλουθων προβληματισμών. Από τις πρώτες δεκαετίες του 19^{ου} αιώνα ο Τόκβιλ είχε παρατηρήσει ότι ένα σοβαρό πρόβλημα ήταν η «τυραννία της πλειοψηφίας». Απέναντι σε κοινότητες όπως ήταν οι τότε μαύροι σκλάβοι στην πρωτοπόρα, κατά τα αλλά, δημοκρατική ΗΠΑ, αυτή η τυραννία ήταν σαφής. Αλλά η ιστορική εμπειρία [και συνακόλουθα η εξέλιξη της δημοκρατικής σκέψης] έδειξε ότι μια πλειοψηφία, η οποία βασιζόταν σε πολιτιστικά στερεότυπα [θρησκευτικά πιστεύω, προκαταλήψεις, αντιλήψεις για τις γυναίκες, αντιπάθεια για συγκεκριμένες πρακτικές κ.λπ.] μπορούσαν να στερήσουν από κάποιους [άτομα ή ομάδες] τα δικαιώματά τους.

Είναι σε αυτό το πλαίσιο που αναπτύχθηκε ένας προβληματισμός για τη συνύπαρξη των εννοιών της ισότητας και της ελευθερίας, οι οποίες δεν αποδείχτηκαν τόσο αυτονόητα αλληλοσυμπληρωματικές όπως υποσχόταν το γνωστό σύνθημα της γαλλικής επανάστασης. Η δημοκρατία σαν πολιτικό σύστημα κατά συνέπεια έπρεπε να θεσπίσει άμυνες για τα ατομικά αλλά και συλλογικά δικαιώματα των μειοψηφιών. Είναι σε αυτό το πλαίσιο στο οποίο αναδύθηκαν προβληματισμοί και εισηγήσεις για ομοσπονδιακά συστήματα και εισηγήσεις/πρακτικές για σεβασμό της αυτονομίας στα πλαίσια της συλλογικότητας. Το ελευθεριακό εργατικό

κίνημα λ.χ. είχε υιοθετήσει ήδη από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα την ομοσπονδοποίηση [περιοχών, παραγωγών κ.λπ.] σαν την επέκταση των δημοκρατικών αρχών στην αυτο-οργάνωση των ανθρώπων. Η άνοδος του εθνικισμού από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα μέχρι τα μέσα του 20^{ου} στο εσωτερικό της Δύσης τόνισε ακόμα περισσότερο την ανάγκη προστασίας των μειονοτήτων. Οι προσφυγοποιήσεις πληθυσμών, οι μαζικές σφαγές κ.λπ. ήταν ένα τραγικό φαινόμενο που χαρακτήρισε εκείνη την περίοδο. Ο εθνικισμός ανέδειξε τα αδιέξοδα του μονοδιάστατου πλειοψηφισμού: αγνοώντας τα συγκυριακά δεδομένα, τα οποία οδηγούσαν στη δημιουργία των συνόρων των εθνών κρατών, προχωρούσε στην καθιέρωση ενός ιδεώδους εθνικού πρότυπου, το οποίο σαλαμοποιούσε τον πληθυσμό με βάση μια επιλεκτική χρήση της έννοιας της πλειοψηφίας: στην αρχή οι μη ανήκοντες στο έθνος αποκλείονταν σαν είδος μιάσματος, μετά οι εσωτερικές μορφές αντιπολίτευσης [οι άλλες μορφές ταυτότητας όπως η ταξική] κρίνονταν σαν μη-εθνικές και απομονώνονταν επίσης. Έτσι μια μειοψηφία στην κοινωνία μπορούσε να προβάλλει σαν πλειοψηφία της πλειοψηφικά εθνικά ορθής κοινότητας και να κυβερνά με τον αποκλεισμό των υπόλοιπων. Ο αποκλεισμός ήταν βέβαια η πιο ήπια μορφή καταστολής σε μια εποχή όπου ο «Άλλος» [πολιτιστικά ή ιδεολογικά διαφορετικός] συνήθως εξοντωνόταν με βίαια καταστολή.

Αξίζει εδώ να αναφερθεί ότι η λογική της ομοσπονδίας δεν είναι νεωτερική και ούτε αποκλειστικά δυτική. Όταν υιοθετήθηκε σαν γεωγραφική αρχή στις ΗΠΑ [ακριβώς για να υπάρξει αυτο-καθορισμός των κοινοτήτων και των ατόμων απέναντι στο κεντρικό κράτος] υπήρχε ήδη σαν πρακτική στους Αμερικανούς ιθαγενείς. Υπήρχαν ομοσπονδιακές ρυθμίσεις και σε πολλές παραδοσιακές κοινωνίες, οι οποίες δεν άνηκαν σε αυτοκρατορικά συστήματα. Όταν λοιπόν η δημοκρατική επανάσταση της ισότητας απλώθηκε παγκόσμια και εκφράστηκε με το αντιαποικιακό κίνημα, η τραγωδία μεταφέρθηκε και εκτός Δύσης. Οι εσωτερικές διαμάχες των νέων εθνικών ανεξάρτητων κρατών ήταν πραγματικές στο βαθμό που είχαν να κάνουν με τη διαχείριση πόρων – αλλά η αρχή της πλειοψηφίας οδηγούσε διάφορες μειονότητες στην εξέγερση και ενδεχομένως χειραγώγηση από άλλους στα πλαίσια του παγκόσμιου συστήματος. Στην Κύπρο στα πλαίσια της

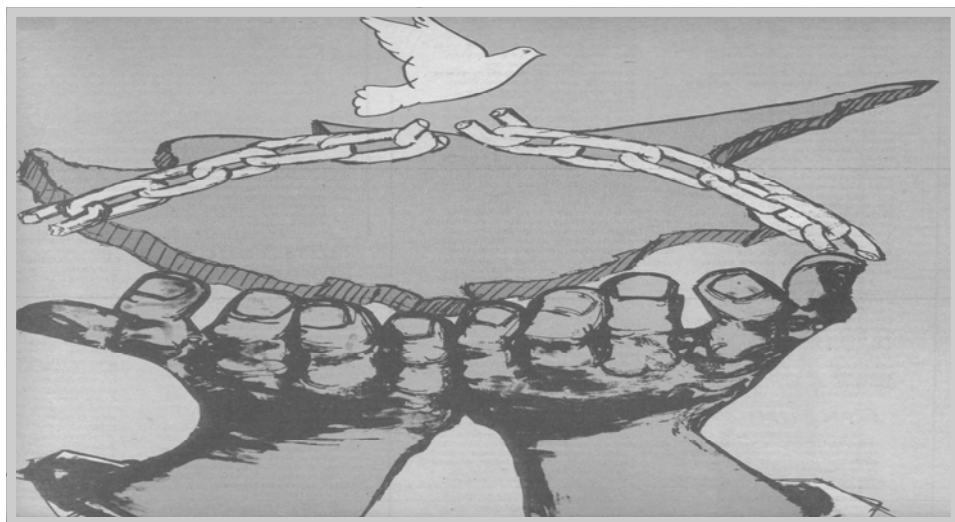
τοπικής ιστορίας και εμπειρίας είχαμε ανάλογα φαινόμενα. Εδώ όμως είχαμε και δημοκρατική αντίσταση τόσο στο διαχωρισμό όσο και στη χειραγώγηση.

Η λογική της ομοσπονδίας απόκτησε τη μεταμοντέρνα δημοκρατική της μορφή με την εμφάνιση της αρχής της διαφορετικότητας τη δεκαετία του 1960 παγκόσμια. Η εμφάνιση της έννοιας του διαφορετικού διέυρνε την έννοια της δημοκρατίας από την υπεράσπιση των αδύνατων, των λίγων κ.λπ. στη διεκδίκηση της *πολλαπλότητας* της πολυπολιτισμικότητας, σαν θετικής έννοιας και πλαισίου. Είναι σε αυτό το πλαίσιο άλλωστε που διαμορφώνεται και η Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία είναι ιερή αγελάδα στη διγλωσσία του τοπικού αντί-ομοσπονδιακού λόγου: αν όμως είναι κακή η εκ περιτροπής για να αντιπροσωπεύονται οι μειοψηφίες, γιατί τότε η Κύπρος και η Γερμανία έχουν από μια προεδρία και από ένα ψήφο στο συμβούλιο των συνιστάμενων μερών της «ένωσης» [πολιτειών, κρατών, εθνών, κοινοτήτων, περιοχών];

Η κριτική της ομοιότητας πηγάζει από τη συνειδητοποίηση ότι τα σύνορα και οι διαχωρισμοί σε κοινότητες είναι αυθαίρετα – βασίζονται σε ιστορικές συγκυρίες, αλλά και σε τονισμό μιας διάστασης των πιθανών ταυτοτήτων. Στην Κύπρο λ.χ. του 20^{ου} αιώνα δεν υπήρξαν μόνο Ε/κ και Τ/κ. Σε διάφορες ιστορικές στιγμές υπήρξαν άλλοι διαχωρισμοί [ταξικοί, ιδεολογικοί αλλά και πολιτιστικοί μεταξύ μοντέρνων και παραδοσιακών], οι οποίοι προσέπεσαν τον εθνικό ή τον θρησκευτικό. Η εμμονή των εθνικιστών στο μάντρωμα των ανθρώπων στα κοινοτικά καλούπια είχε και μια στρατηγική διάσταση – τη χειραγώγηση.

Η επανένωση θα επιτρέψει και πάλιν τη δημιουργία ενδιάμεσων θεσμών, οι οποίοι θα σπάσουν τις απόλυτες κοινοτικές γραμμές και θα τους επιτρέψουν να διασταυρωθούν με άλλες μορφές ταυτότητας και συμφερόντων. Η δίζωνικότητα και η προοπτική της διασταυρωμένης/σταθμισμένης ψήφου λ.χ. αποτελούν ουσιαστικά ιστορικά ρήγματα στο καθεστώς του ντε φάκτο διαχωρισμού, ο οποίος επιβλήθηκε από το 74 – και ο οποίος άρχισε να οικοδομείται από το 64 από διάφορους τοπικούς και εξωτερικούς παράγοντες. Η μεν δίζωνικότητα σε μια ομόσπονδη πολιτεία επιτρέπει την ανάμειξη ξανά των ανθρώπων – αφού θα αντικαταστήσει το σημερινό στρατιωτικό διαχωρισμό. Η διασταυρωμένη/σταθμισμένη ψήφος από την άλλη, αποτελεί ιστορικό βήμα μπροστά, αφού για πρώτη φορά θα επιτραπεί κοινή ψηφοφορία για την εκτελεστική διάσταση της πολιτείας.

Σήμερα η κυπριακή κοινωνία έχει μπροστά της την ιστορική προοπτική του ξεπεράσματος του καθεστώτος διαίρεσης, το οποίο της επιβλήθηκε το 63-74, και του περάσματος σε ένα άλλο στάδιο ιστορικής ανάπτυξης. Η ομοσπονδία σε αυτό το ιστορικό πέρασμα αποτελεί τη συνειδητή προσπάθεια οργάνωσης της ιστορικής διαδικασίας της επανένωσης και της αναγνώρισης ότι ο σεβασμός του «Άλλου» θα είναι ένα όριο της δημοκρατικής νομοθεσίας. Και αυτό δεν είναι μόνο μια εσωτερική ανάγκη – είναι και η δυναμική που απορρέει από τη γεωγραφία και την ιστορική στιγμή ευρύτερα.

Τα κοινωνικά οφέλη από την επανένωση

Του Γρηγόρη Ιωάννου

Η επίλυση του Κυπριακού και η επανένωση της χώρας αποτελεί μια ρήξη με το υφιστάμενο κοινωνικο-πολιτικό στάτους κβο και το πέρασμα σε μια καινούργια ιστορική εποχή. Το μέγεθος και οι πολλαπλές διαστάσεις αυτής της ρήξης πολλές φορές δεν γίνονται αντιληπτές, καθώς αδυνατούμε να σκεφτούμε εκτός του διχοτομικού πλαισίου. Εδώ έγκειται και η δύναμη της διχοτόμησης – ως ηγεμονικός τρόπος σκέψης που αντανakλά και αναπαράγει τον εθνοκεντρισμό και τη διαίρεση επί του εδάφους. Όμως η πραγματικότητα της διχοτόμησης βρίσκεται εδώ και μια δεκαετία τουλάχιστον υπό αμφισβήτηση. Σήμερα υπάρχουν οι προϋποθέσεις για την υπέρβασή της. Αυτό που χρειάζεται είναι η πιο άμεση εμπλοκή της κοινωνίας στη διαδικασία της επανένωσης, και αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο αν αναπτυχθεί ένας πολιτικός λόγος και μια πρακτική που θα αναδεικνύει και την ιστορική σημασία και τις ευεργετικές κοινωνικές συνέπειες της επανένωσης.

Κατ' αρχήν ο τερματισμός της εθνοτικής σύγκρουσης μέσα από μια συμφωνία των ηγετών των δυο κοινοτήτων συνιστά ένα ιστορικό πέρασμα από την εποχή του (ψυχρού) πολέμου στην εποχή της (διαρκούς) ειρήνης. Πρόκειται για μια ολική διαδικασία που θα

αλλάξει το πλαίσιο της πολιτικής αντίληψης της κυπριακής κοινωνίας. Η επανενωμένη Κύπρος θα διαφέρει σημαντικά από τα δυο της συνιστώσα μέρη, καθότι μέσα από τον πολιτικό συμβιβασμό που θα κωδικοποιηθεί στο σύνταγμά της θα προκύψει όχι απλά μια καινούργια ομοσπονδιακή δομή, αλλά ταυτόχρονα και ένα ριζικά καινούργιο πολιτικό σύστημα. Ιδιαίτερα μέσα από το νέο επανενωτικό στοιχείο που φαίνεται να συμφώνησαν οι Χριστόφιας-Ταλάτ (ως οι εκφραστές των δυνάμεων της επανένωσης που τους εξέλεξαν στην εξουσία), τη σταθμισμένη (στο ένα πέμπτο) συμμετοχή δηλαδή της μιας κοινότητας στην εκλογή του ηγέτη της άλλης, οι κοινοτικοί εθνικισμοί και μαζιμαλισμοί τίθενται εκ των πραγμάτων στο πολιτικό περιθώριο, αφήνοντας το πεδίο ανοιχτό για τις φιλελεύθερες και τις σοσιαλιστικές δυνάμεις να διεκδικήσουν την εξουσία, η κάθε μια με το πρόγραμμά της χωρίς την ανάγκη για ανίερες και παράδοξες συμμαχίες με τους εθνικιστές των δυο πλευρών. Παράλληλα, μέσα από την επανένωση του κράτους ανοίγεται ουσιαστικά πλέον και η προοπτική για δικοινοτικές πολιτικές συνεργασίες, κοινή συνδικαλιστική δράση και ακόμη για μιχτές οργανώσεις στο επίπεδο της κοινωνίας των πολιτών.

Στο πολιτιστικό επίπεδο που μας αφορά άμεσα ως εκπαιδευτικούς, η επανένωση θα λειτουργήσει πραγματικά ανανεωτικά. Ο τερματισμός του πολιτικού ανταγωνισμού μεταξύ των δυο κοινοτήτων, αναμένεται να δώσει νέα ώθηση στις διαδικασίες της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, έτσι ώστε να επιτευχθεί ένας ουσιαστικός εκσυγχρονισμός της παιδείας και στις δυο κοινότητες που θα δημιουργήσει ένα πραγματικά δημοκρατικό και κοσμικό σχολείο. Η επανένωση του κράτους θα δώσει ένα αποφασιστικό χτύπημα στους εθνικισμούς των δυο κοινοτήτων και στη διαλεκτική της μισαλλοδοξίας που καλλιεργούν. Καθώς η λογική της εθνοτικής σύγκρουσης θα ανατραπεί, θα τερματιστεί εκ των πραγμάτων και ο άτυπος στόχος της παραγωγής στρατιωτών για τα δυο κυπριακά κρατικά μορφώματα. Έτσι η διδασκαλία των γλωσσών και της ιστορίας θα απελευθερωθεί από την αναγκαιότητα της εθνοκεντρικής ιδεολογικής κατήχησης και θα επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος αναπροσανατολισμός της παιδείας προς την καλλιέργεια κουλτούρας ειρηνικής συμβίωσης και δικοινοτικής συνεργασίας. Σε αυτό το πλαίσιο θα μπορούμε να μιλούμε για μια πραγματικά κριτική εκπαίδευση, όπου θα επιτρέπεται η αμφισβήτηση και των θρησκευτικών και των εθνικών δογμάτων για το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον. Πιο συγκεκριμένα στην ε/κ κοινότητα, η επανένωση αναμένεται να περιορίσει την ιδεολογική και πολιτική ηγεμονία της Εκκλησίας και της συντηρητικής εθνικιστικής (της) διανοήσης και άρα να καταργήσει τις στρεβλώσεις που αυτή επιβάλλει στην κοινοτική παιδεία.

Το πιο άμεσο όμως όφελος από την επανένωση θα είναι η αποστρατικοποίηση της χώρας. Η αποστρατικοποίηση δεν σημαίνει απλώς την κατάργηση των στρατών. Πιο σημαντικά σημαίνει και την ιδεολογική ήττα του милитарισμού (ενός από τα βασικά στηρίγματα και της πατριαρχίας) ως τρόπου σκέψης, σημαίνει την καταδίκη της βίας ως μεθόδου άσκησης πολιτικών πιέσεων και τον ουσιαστικό και οριστικό αποκλεισμό της πολεμικής σύρραξης ως πολιτικής επιλογής. Σημαίνει την κατάργηση της στρατιωτικής θητείας και την εξοικονόμηση πολλών χρημάτων, χαμένων σε εξοπλισμούς και μίζες που τους συνοδεύουν. Σημαίνει το τελειωτικό χτύπημα στους στρατοκράτες των κοινοτήτων και στην επιρροή των μητέρων πατρίδων που ελέγχουν τις κυπριακές ένοπλες δυνάμεις βόρεια και νότια της νεκρής ζώνης. Η πλήρης αποστρατικοποίηση του νησιού μας, μιας από τις πλέον στρατοκρατούμενες περιοχές του πλανήτη, όχι απλά θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την οικοδόμηση της εθνικής ειρήνης στο εσωτερικό, αλλά δύναται και να λειτουργήσει ως παράδειγμα επίλυσης εθνικών διενέξεων σε διεθνές επίπεδο. Με δεδομένο ότι η μαζική πολεμική βία και η απειλή της χρήσης της, τόσο σε φυσικό όσο και σε συμβολικό επίπεδο, πρωταγωνιστεί στην κυπριακή ιστορία για πάνω από μισό αιώνα, η πολιτική απόφαση του τερματισμού της θα σηματοδοτήσει το πέρασμα σε μια καινούργια κοινωνική πραγματικότητα, απελευθερωμένη από το φόβο που τη συνοδεύει. Η επανένωση του νησιού δεν μπορεί παρά να πραγματοποιηθεί πάνω στα συντρίμια της милитарιστικής λογικής, με την οποία είναι διαποτισμένοι οι ανταγωνιζόμενοι κυπριακοί εθνικισμοί.

Οι απορριπτικοί (που για την ακρίβεια θα έπρεπε να αποκαλούνται διχοτομιστές) αντιτάσσουν ότι η κατάργηση των (ελληνο-) κυπριακών ενόπλων δυνάμεων θα καταστήσει την Κύπρο δέσμια του διεθνούς ιμπεριαλισμού. Κάποιοι προχωρούν ένα βήμα παραπέρα και δηλώνουν ότι η όποια λύση του Κυπριακού θα εξυπηρετήσει τον ιμπεριαλισμό και άρα δεν θα πρέπει να συναινέσουμε σε αυτήν. Εδώ το βασικό επιχείρημα είναι ότι με τη διευθέτηση του Κυπριακού θα νομιμοποιηθούν οι Βρετανικές Βάσεις. Παρά την σοβαροφάνεια (αλλά όχι σοβαρότητα) που είχε αυτή η θέση το 2004 με την συγκεκριμένη γεωπολιτική συγκυρία, ήταν λανθασμένη καθώς τα ιμπεριαλιστικά συμφέροντα εξυπηρετούνται μια χαρά με τον υφιστάμενο στάτους κβο της διαίρεσης. Σήμερα όμως στη διαφορετική γεωπολιτική συγκυρία (ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ, πορεία Τουρκίας προς ΕΕ και εφαρμογή πολιτικής μηδενικών προβλημάτων με τους γείτονές της) και με τη διαφορετική διαδικασία απευθείας τετ-α-τετ συνομιλιών στην Κύπρο θέμα προς θέμα, η δήθεν αντι-ιμπεριαλιστική θέση δεν έχει καν σοβαροφάνεια. Μπορεί ο διεθνής ιμπεριαλισμός να θέτει το πλαίσιο, αλλά η ίδια η διαδικασία της επανένωσης είναι βαθύτατα τοπική. Εξάλλου η κοινή λογική μάς υποδεικνύει ότι ενόσω διαρκεί η σύγκρουση μεταξύ των δυο κοινοτήτων, εκ των πραγμάτων η Βρετανία θα αναλαμβάνει το ρόλο, στην καλύτερη περίπτωση, του τρίτου μέρους ή, στη χειρότερη, του διαιτητή, την εύνοια του οποίου θα αναζητούν και οι δυο πλευρές. Αντίθετα μετά τον τερματισμό της σύγκρουσης, μπορεί να σχηματιστεί ενωμένο μέτωπο Κυπρίων ενάντια στη στρατιωτική παρουσία της Βρετανίας στο νησί. Όσον αφορά στην απεξάρτηση των Τ/κ από την Τουρκία, είναι ξεκάθαρο ότι και αυτή μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσα από την οικοδόμηση ενός πραγματικά αμοιβαίου συνεταιρισμού μεταξύ των δυο κοινοτήτων.

Στο κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο, η διαδικασία της επανένωσης

μπορεί να επιφέρει συγκεκριμένα θετικά αποτελέσματα για τους εργαζόμενους. Η επανένωση της οικονομίας θα θέσει το ζήτημα της κοινής συνδικαλιστικής δραστηριότητας μέσα από κοινά αιτήματα, συντονισμένη στρατηγική και πολιτική διεκδικήσεων. Η επανένωση της κυπριακής εργατικής τάξης (που διαχωρίστηκε ιστορικά σε εθνοτική βάση πολύ αργότερα από την αστική τάξη) έχει αξία από μόνη της, καθώς θα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για ένα εργατικό μέτωπο απέναντι στο κεφάλαιο σε ολόκληρη την κυπριακή επικράτεια. Πιο σημαντικά όμως η δικοινοτική συνεργασία των Κυπρίων εργαζομένων θα καλλιεργήσει και την κουλτούρα της πολυπολιτισμικής ανοχής και συνεργασίας και με τους μετανάστες εργαζομένους. Ο δικοινοτισμός ήταν και παραμένει ο κυπριακός δρόμος προς την πολυπολιτισμικότητα και το διεθνισμό. Η συνύπαρξη, η διάδραση και η αλληλεπίδραση των Κυπρίων εργαζομένων σε ένα ενιαίο σύστημα εργασιακών σχέσεων μπορεί πιο συγκεκριμένα να οδηγήσει σε ανάπτυξη της συνδικαλιστικής δραστηριότητας στον τ/κ ιδιωτικό τομέα και σε ενδυνάμωση της συνδικαλιστικής δραστηριότητας και συνείδησης ανάμεσα στους Ε/κ.

Η επίλυση του Κυπριακού μέσα από την επανένωση της χώρας θα λειτουργήσει ανανεωτικά για τη δημόσια σφαίρα, καθώς ο τερματισμός της επικυριαρχίας του “εθνικού ζητήματος” θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για να ανοίξουν διάφορα άλλα θέματα που αφορούν την καθημερινότητά μας. Ως κοινωνία θα μπορούσαμε επιτέλους να μπούμε σε διάλογο για την ενσωμάτωση των μεταναστών, για την προστασία του περιβάλλοντος, για την ποιότητα της ζωής μας, για το κυκλοφοριακό, για το σύστημα υγείας. Η λογική της εθνικής ενότητας δεν θα μπορεί να επιβάλλει τη σιωπή και το μονόλογο. Θα μπορούμε να θέσουμε πλέον με αξιώσεις αιτήματα που αφορούν την παραγωγή και τη διανομή του πλούτου, καθώς το ταξικό θα είναι το νέο “εθνικό ζήτημα”. Θα μπορούσαμε για παράδειγμα να θέσουμε επί τέλους ζήτημα απαλλοτρίωσης της εκκλησιαστικής περιουσίας. Η οικονομική ανάπτυξη θα μπορεί να σχεδιαστεί συνολικά και ολοκληρωμένα και η ανοικοδόμηση της τεράστιας πράσινης γραμμής και του βόρειου μέρους θα μπορέσει να συντελεστεί με κανόνες και ρυθμίσεις και όχι αυθαίρετα και αλόγιστα όπως έγινε στο νότο και όπως γίνεται τώρα στον βορρά. Τέλος, στο επίπεδο των κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων, ο τερματισμός του καθεστώτος εξαίρεσης και του δικαίου της ανάγκης θα έχει λυτρωτικές συνέπειες για την πολιτότητα, καθώς θα απο-εθνοποιηθεί και θα διευρυνθεί η έννοια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δημιουργώντας τις προϋποθέσεις για νέες πολιτικές και κοινωνικές διεκδικήσεις.

Η επανένωση της χώρας δεν θα είναι απλώς το αποτέλεσμα ενός ιστορικού δικοινοτικού συμβιβασμού. Θα είναι και αυτό. Όμως πιο σημαντικά θα είναι η απαρχή μιας καινούργιας εποχής. Όπου το νέο πολιτικό πλαίσιο θα επιτρέπει και τον εκσυγχρονισμό και τον εκδημοκρατισμό της κοινωνίας. Όπου η επόμενη γενιά θα μεγαλώσει χωρίς το δηλητήριο του εθνικισμού που αναπαράγει τη διαλεκτική της μισαλλοδοξίας. Όπου η ειρήνη θα καθορίζει την κανονικότητα και ο πόλεμος την εξαίρεση. Όπου θα μπορούσαμε ως κοινωνία να κατανοήσουμε και να υπερβούμε το καταστροφικό παρελθόν της ιστορίας μας.

Η οικονομία της λύσης: μύθοι και πραγματικότητες

Του Murat Ilcan

Μου φαίνεται ότι κάποιοι, που για διάφορους λόγους και συμφέροντα δε θέλουν να δουν το νησί και το λαό του ενωμένο, μπορούν πράγματι να κάνουν πολλά στην προσπάθειά τους να τον πείσουν για τις καταστροφικές συνέπειες της επανένωσης. Αυτοί οι άνθρωποι κατασκευάζουν μυθολογίες και επιλέγουν να παίζουν με τους φόβους του κόσμου, αντί να βοηθήσουν να κτίσουμε το μέλλον, όπου η ειρήνη, η ασφάλεια και η ευημερία θα αντικαταστήσουν την τωρινή, μεταπολεμική κατάσταση της διαιρεμένης Κύπρου. Μια συγκεκριμένη μυθολογία σχετίζεται με το φόβο ότι, αν και όταν η Κύπρος επανενωθεί, η οικονομία θα καταρρεύσει, το ομοσπονδιακό κράτος θα χρεοκοπήσει και οι Ελληνοκύπριοι θα καταλήξουν να πληρώνουν για τους “τεμπέληδες” και “υπανάπτυκτους” Τουρκοκύπριους κ.λπ. Αυτοί οι ισχυρισμοί γίνονται είτε από άγνοια ή αφέλεια, ή στη χειρότερη περίπτωση σκόπιμα, έτσι ώστε να υπηρετηθούν κάποια ιδεολογία ή ισχυρή ομάδα με αλλότρια κίνητρα στην Κύπρο, άλλα από την συμφιλίωση των δυο κοινοτήτων στο νησί.

Ας δούμε τώρα λεπτομερώς τη μυθολογία της καταρρέουσας οικονομίας. Σε μια “φιλελεύθερη οικονομία”, σαν αυτή που ισχυριζόμαστε ότι έχουμε στην Κύπρο, η επέκταση της αγοράς, που θα έρθει με την επανένωση, θεωρείται ένα πολύ επιθυμητό φαινόμενο. Βοηθά τόσο τους καταυλιστές, όσο και τους καταναλωτές και επιτρέπει το πλαίσιο για μια πιο αποδοτική αξιοποίηση των φυσικών πόρων και του ανθρώπινου δυναμικού. Δεν είναι η ίδια η επιστήμη της Οικονομίας, που καταμερίζει περιορισμένους πόρους σε απεριόριστες επιθυμίες; Τότε, ο μόνος τρόπος να επιτευχθεί αυτός ο στόχος σε ολόκληρο το νησί είναι μέσα από την ενοποίηση, όπου οι κανόνες της ελεύθερης αγοράς θα καθορίσουν τους νικητές και τους χαμένους – αυτούς που δεν θα καταφέρουν να προσαρμοστούν στις νέες ανταγωνιστικές συνθήκες. Με δεδομένο αυτές τις αρχές του “φιλελευθερισμού”, η παρουσίαση της ενοποίησης ως κακού που θα επηρεάσει αρνητικά τις αγορές είναι απλά λανθασμένη και με κάνει να διερωτώμαι αν αυτοί οι άνθρωποι πράγματι το πιστεύουν, ή κάνουν ότι πιστεύουν σε αυτή τη μυθολογία έχοντας αλλότρια κίνητρα, όπως την προστασία των συμφερόντων τους, ή/και η λογική τους συσκοτίζεται από ιδεολογίες όπως ο εθνικισμός.

Άλλο ένα ούτω καλούμενο επιχείρημα ενάντια στην επανένωση είναι ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι θα χάσουν τις δουλειές τους, ή ότι θα μειωθούν οι μισθοί τους. Κατ’ ακρίβεια θα συμβεί το αντίθετο. Περισσότεροι δημόσιοι υπάλληλοι θα προσληφθούν σε ομοσπονδιακό επίπεδο και θα δημιουργηθούν ανάγκες για εξειδικευμένη εργασία που θα αυξήσει περαιτέρω τους μισθούς

των δημοσίων υπαλλήλων. Πώς θα αντεπεξέλθει το κράτος; Θα χρεοκοπήσει! Όχι, το κράτος θα χρησιμοποιήσει αυτή τη μετάβαση ως τρόπο για να γίνει πιο αποδοτικό και οργανωμένο, χωρίς να δημιουργήσει ανεργία λόγω των νέων χώρων που θα γίνουν διαθέσιμοι στο διαμορφούμενο “ομοσπονδιακό δημόσιο τομέα”. Ναι, αλλά τότε το κράτος θα χρεοκοπήσει, επειδή η βόρεια Κύπρος και ο λαός της είναι οπισθοδρομικοί και εμείς (οι Ελληνοκύπριοι) θα πρέπει να πληρώνουμε για αυτούς’ γιατί να το κάνουμε; Ή ακόμα πιο ρατσιστικά, ο ισχυρισμός ότι οι Τ/κ είναι τεμπέληδες και γιατί να πρέπει να τους πληρώνουμε; Κανένας ή καμιά εθνότητα δεν θα πληρώσει για κάτι από το οποίο δεν θα ωφεληθεί.

Ίσως όχι βραχυπρόθεσμα, αλλά ασφαλώς μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, η ανάπτυξη της μιας πλευράς θα έχει θετική επίδραση πάνω στην άλλη, όχι μόνο οικονομικά, αλλά και κοινωνικά και πολιτικά. Γιατί η Ευρωπαϊκή Ένωση βοηθά με όλους τους δυνατούς τρόπους, περιλαμβανομένης και της οικονομικής βοήθειας, τις περιοχές που είναι κάτω από ένα συγκεκριμένο επίπεδο ανάπτυξης εντός των εδαφών της; Η ιδέα ότι κάθε είδος αιφόρου ανάπτυξης είναι εφικτή, μόνο αν είναι ισοζυγισμένη περιλαμβάνοντας δίκαια όλες τις περιοχές χωρίς ανισομέρεια, πρέπει να επιτευχθεί στην Κύπρο. Γι’ αυτό στο νέο σύνταγμα της ΕΕ, το οικονομικό καθεστώς της ΕΕ ορίζεται ως “κοινωνικά υπεύθυνος φιλελευθερισμός”. Ας αναλογιστούμε την εναλλακτική λύση. Συνεχιζόμενοι τεράστιοι και αχρείαστοι εξοπλισμοί, συνεχιζόμενη απώλεια του ανθρώπινου δυναμικού για το ούτω καλούμενο κυπριακό πρόβλημα (π.χ. 2 χρόνια χαμένα από τις ζωές όλων των ανδρών) και μια αυξανόμενη ανισορροπία ανάπτυξης και ευημερίας στις δυο πλευρές της πράσινης γραμμής, μιας γραμμής εκεχειρίας όπου μπορεί ανά πάσα στιγμή να προκληθεί ανάφλεξη από εσωτερικές και εξωτερικές δυνάμεις που μπορεί να επωφεληθούν από ένα πόλεμο σε βάρος ολόκληρου του κυπριακού λαού. Δεν σκοπεύω να προκαλέσω φόβο στον κόσμο, αλλά να τονίσω το γεγονός ότι αυτό που θεωρείται κανονικό ή κανονικοποιημένο στην Κύπρο, είναι κατ’ ακρίβεια μια ανασφαλή και ασαφής κατάσταση που επηρεάζει αρνητικά την κοινωνικο-πολιτική και οικονομική ανάπτυξη του νησιού στην ολόκληρη του σε καθημερινή βάση.

Τέλος, υπάρχει και η μυθολογία της κατάρρευσης την πιθανής επιτροπής περιουσιών που θα συσταθεί για να χειριστεί το περιουσιακό ζήτημα των προσφύγων. Η γη στην Κύπρο μετά τη λύση θα είναι το πιο ακριβό περιουσιακό στοιχείο, ιδιαίτερα λόγω του γεγονότος ότι η Κύπρος είναι ένα νησί και ήδη υπάρχει συνωστισμός σε σχέση με τα όρια της γης, του νερού και της φύσης. Ας θυμηθούμε για παράδειγμα την έλλειψη νερού πέρσι που

οδήγησε στην κωμικοτραγική μεταφορά νερού από την Ελλάδα. Σε αυτή τη διάταξη, η “επιτροπή περιουσιών” θα είναι ουσιαστικά μια εταιρεία “διαχείρισης γης” και που η δουλειά της θα είναι να ισοζυγίσει τις απαιτήσεις των προσφύγων (που θα είναι οι επιβαρύνσεις της) έναντι των περιουσιακών στοιχείων της που θα είναι οι πολύτιμες ακίνητες περιουσίες των προσφύγων. Έτσι, γιατί θα πρέπει το ταμείο περιουσιών, που θα λειτουργεί ως κανονική επιχείρηση με μια αποδοτική αλλά και ηθική προσέγγιση και επίσης αν χρειαστεί και στήριξη από το κράτος, να αποτύχει; Γιατί στήριξη από το κράτος; Επειδή, αφορά όλους τους Κύπριους και όχι μόνο τους πρόσφυγες. Καθώς η Κύπρος είναι μια κοινότητα ιδιοκτητών (παρά το ότι ξεκίνησε ήδη η τάση προς την αντίθετη κατεύθυνση), η γενική πτώση στις τιμές των ακίνητων περιουσιών θα επηρεάσουν αρνητικά πολλούς, αν όχι όλους.

Παρόλες αυτές τις φιλελεύθερες ιδέες και προβλέψεις, είναι οι ίδιες ούτω καλούμενες φιλελεύθερες και καπιταλιστικές τάξεις, περιλαμβανομένης και της Εκκλησίας, που προωθούν αυτές τις μυθολογίες σε σχέση με την οικονομική κατάρρευση μετά τη λύση. Αυτές οι τάξεις φαίνεται να είναι προστατευτικές, συντηρητικές και ακόμη χειρότερα εθνικιστικές. Μερικοί χρωστούν την ύπαρξή τους στη διαίρεση και το στάτους κβο στο νησί, στην απουσία του οποίου απλά θα εξαφανιστούν ή θα αποδυναμωθούν. Η συμπεριφορά αυτών των τάξεων δεν είναι συμβατή με το φιλελευθερισμό καθ' εαυτόν, αλλά στην καλύτερη περίπτωση μπορούν να περιγραφούν με όρους “αποικιακού φιλελευθερισμού”, που έφερε όλες τις καταστροφές στον κόσμο με τους δυο παγκοσμίους πολέμους.

Μέχρι στιγμής δεν έχουμε μιλήσει για το αναμενόμενο οικονομικό μπουμ που η Κύπρος και οι κοινότητές της θα έχουν να αντιμετωπίσουν μετά από μια λύση στο νησί. Σκεφτείτε όλα τα έργα υποδομής που θα χρειαστεί να ολοκληρωθούν, περιλαμβανομένης της ανοικοδόμησης του Βαρωσιού. Σκεφτείτε όλες τις νέες εμπορικές πιθανότητες που θα ανοιχτούν. Ο όγκος του παγκύπριου εμπορίου θα επεκταθεί. Οι Τουρκοκύπριοι θα μπορούν να εμπορεύονται με τον υπόλοιπο κόσμο και οι Ελληνοκύπριοι θα

μπορούν να εμπορεύονται με την Τουρκία, μια τεράστια καταναλωτική αγορά, μόλις 40 μίλια απέναντι. Οι Κύπριοι θα μπορούν να εμπορεύονται ελεύθερα μεταξύ τους, αυξάνοντας τον ανταγωνισμό που θα μεταφραστεί σε χαμηλότερες τιμές για τους καταναλωτές. Η αποδοτικότητα θα αντικαταστήσει τη δυσλειτουργικότητα και ο ανταγωνισμός θα αντικαταστήσει τις μονοπωλειακές και ολιγοπωλειακές δομές προς όφελος όλων των πολιτών του νησιού. Το μεγαλύτερο πλεονέκτημα της Κύπρου είναι ο σχετικά μικρός της πληθυσμός και μέγεθος. Και αυτό επειδή είναι ευκολότερο να μειωθεί το οικονομικό χάσμα μεταξύ των Τουρκοκυπρίων και των Ελληνοκυπρίων και να μπει η χώρα στο δρόμο της αειφόρου ανάπτυξης. Μια τέτοια εξέλιξη θα σμίξει τις δυο κοινότητες (και τις άλλες) στο νησί ως ένα σώμα, σαν διαφορετικά ζωτικά όργανα ενός βιολογικού οργανισμού, που συνθέτουν μια μοναδική οντότητα. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος που αποκαλώ “οικονομική συμφιλίωση”, διάφοροι τοπικοί και διεθνείς χρηματοδοτικοί πόροι θα είναι επίσης διαθέσιμοι όπως λέγεται συχνά (κάτι που δεν έχει αντιμετωπιστεί σοβαρά με δεδομένη τη συνεχή αλλά αργή πρόοδο των συνομιλιών).

Η ανάλυση της ιστορίας της Κύπρου υποδεικνύει ότι η Κύπρος και οι Κύπριοι ευημερούσαν και ζούσαν ευτυχισμένα όταν βρίσκονταν σε ειρήνη μεταξύ τους και όταν υπήρχε ειρήνη στην ευρύτερη περιοχή. Για να υπάρξει ειρήνη στην ευρύτερη περιοχή πρώτα από όλα απαιτείται ειρήνη εσωτερικά, κάτι που θα αποτελέσει θετικό παράδειγμα για πολλές γειτονικές χώρες. Τι περιμένουμε λοιπόν; Δεν είναι η ώρα να μετατρέψουμε το κυπριακό ζήτημα από μια “μακροχρόνια εθνοτική διένεξη”, που συνιστά βάρος πάνω στο λαό μας και πάνω στον υπόλοιπο κόσμο, σε μια “μακροχρόνια εθνοτική συμφιλίωση” που θα αποτελέσει θετικό παράδειγμα συνεργασίας ανάμεσα στις διάφορες εθνοτικές και θρησκευτικές ομάδες στην περιοχή και στον υπόλοιπο κόσμο; Αυτός ο έντιμος στόχος δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς μια σοβαρή προσπάθεια για μια παγκύπρια οικονομική συμφιλίωση και ενότητα, ανοίγοντας το δρόμο και ενισχύοντας και άλλες μορφές της συμφιλίωσης, όπως η κοινωνική, η πολιτική και άλλες.

Οι Ελληνοκύπριοι Απορριπτικοί

Του Χρίστου Αχνιώτη

Οι φαντασιώσεις που βρίσκονται στο μυαλό ενός μικρού αριθμού αντιδραστικών ανθρώπων, τις οποίες θέλουν να κάνουν πραγματικότητα και τις οποίες βέβαια θα ζήσουν και θα υποστούν κάποιοι άλλοι, μπορεί να είναι πολύ καταστροφικές. Μπορεί επίσης να συνεχίζονται στον αιώνα τον άπαντα με τον ίδιο, ακόμα και χειρότερο, τρόπο, ενώ στο πέρασμά τους καταστρέφουν ζωές και χαρακτήρες ανθρώπων. Μπορεί να συνθλίβουν την καθημερινότητά τους, δημιουργώντας μια αθλιότητα, η οποία όταν συγκρίνεται με ένα πολιτισμένο περιβάλλον φαντάζει ως ένα βάρβαρο κατάλοιπο περασμένων αιώνων. Δες τις όμως που εμφανίζονται από τους διακινητές τους ξανά, όχι υπό τη μορφή φάρσας, αλλά ως μια αφήγηση η οποία διεκδικεί θέση μέσα στην πραγματικότητα, κι ας είναι φάρσα.

Αντίθετα, θα δεις ανθρώπους, που κάποτε τους χάριζε αίμα, να αποδέχονται και να προωθούν το στόχο που έθεσε η ΕΟΚΑ Β, δηλαδή τη διχοτόμηση. Δες π.χ. την ηγεσία της ΕΔΕΚ και μεγάλο μέρος της ηγεσίας του ΔΗΚΟ, οι οποίοι πολεμούν τον πρόεδρο μαζί με όλο το πρώην ή και νυν ενωτικό κατεστημένο, ακόμα και αυτό που εμφανίζεται στην πιο ακραία του φασιστική μορφή. Όλοι αυτοί συμπεριφέρονται λες και δεν έγινε ποτέ πραξικόπημα σ' αυτή τη χώρα. Ο ρατσισμός και η καθαρή, ελληνική λύση των απορριπτικών ομοιογενοποιεί την ατζέντα τους, έστω κι αν κάποιοι υπήρξαν κάποτε Μακαριακοί ή Γριβικοί. Καταληκτικά, διάφοροι αντιπραξικοπιματίες έχουν εσωτερικεύσει τη λογική του πραξικοπήματος και βαδίζουν στη δική του δυναμική και λογική. Μπορεί το πραξικόπημα να είχε σκοπό τη διπλή ένωση, ε λοιπόν οι ηγεσίες των απορριπτικών πάνε ακριβώς προς αυτή την κατεύθυνση και το ξέρουν πολύ καλά, κυρίως μέσω της απόλυτης συμμαχίας με πρώην εχθρούς τους.

Δεν είναι καθόλου άξιο απορίας που τη διχοτομική τάση, την οποία δημιούργησε μέσα στην τουρκοκυπριακή κοινότητα ο πνευματικός ηγέτης του απορριπτισμού Ραούφ Ντενκτάς, την ενστερνίζονται τώρα οι Ελληνοκύπριοι απορριπτικοί που εναντιώνονται σε λύση διζωνικής δικαιοδικής ομοσπονδίας. Η πολιτική, την οποία ακολούθησε ο Ραούφ Ντενκτάς στην τουρκοκυπριακή κοινότητα για χρόνια και που έγινε στόχος κριτικής από την ελληνοκυπριακή κοινότητα, βρίσκεται σήμερα απήχηση σε μια μερίδα της ελληνοκυπριακής κοινότητας, η οποία εμφανίζεται ως πατριωτική και ως αυτή που “δεν ξεπουλά πατρίδες”. Ο Ραούφ Ντενκτάς, ως ο ικανότερος εθνικιστής Κύπριος ηγέτης και πνευματικός πατέρας της διχοτόμησης, άνοιξε μαζί με τους Ελληνοκύπριους εθνικιστές το δρόμο προς τη διαίρεση της Κύπρου σε δύο μέρη, με την προοπτική αυτά να γίνουν δυο

Οι ευχές αντιρατσιστών πολιτών να μη συνεχίσουμε να ζούμε το διασυρμό των απραγματοποίητων ονείρων Ελλήνων και Τούρκων εθνικιστών για μεγάλες Ελλάδες και Τουρκίες, τον οποίο είχαμε την οδυνηρή ατυχία να βιώσουμε στην Κύπρο για πάνω από 60 χρόνια, φαίνεται να είναι η μόνη διέξοδος από την κρίση. Τα ενωτικοδιχοτομικά κινήματα στις δυο κοινότητες, μαζί με τους Γαλάζιους και τους Γκρίζους τους Λύκους αντίστοιχα, ξαναδείχνουν τα δόντια τους, είτε διαμέσου ναζιστικών ομάδων, είτε ως οπαδοί ορισμένων εθνικιστικών, ποδοσφαιρικών ομάδων στην ελληνοκυπριακή κοινότητα, είτε ως εθνικιστές τύπου ΕΟΚΑ Β, είτε ως το κατεστημένο το οποίο παρέλαβε την Κυπριακή Δημοκρατία και δεν πίστευε ποτέ σ' αυτήν, με τις αντίστοιχες βέβαια συμμαχίες τους στο βόρειο μέρος της Κύπρου. Είναι επίσης γεγονός ότι τα κατάλοιπα της ΕΟΚΑ Β, η οποία έφερε την Τουρκία στην Κύπρο, δεν θεωρούνται πλέον από πολλούς αντιπραξικοπιματίες ως ένα κακό αγκάθι στην εξέλιξη του

ξεχωριστά κράτη. Μερικοί πνευματικοί μαθητές του Ντενκτάς βρίσκονται τώρα στη συγκυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας σε ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ και Οικολόγους, ενώ στην αντιπολίτευση βρίσκονται στο Ευρωκό και σε μερίδα του ΔΗΣΥ.

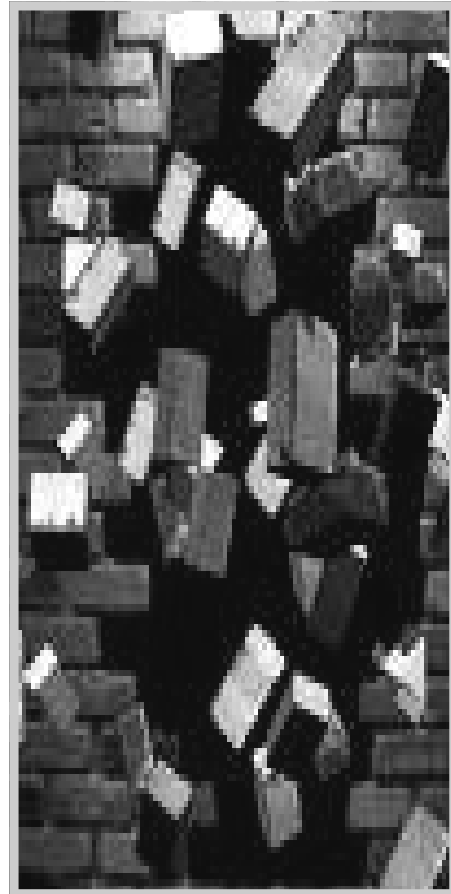
Μια από τις αιτίες αυτής της λογικής και πορείας βρίσκεται στην ε/κ εκπαίδευση, η οποία προώθησε συστηματικά έναν αντιτουρκισμό και αντιτουρκοκυπριασμό διαμέσου της έμφασης στη μοναδικότητα της ελληνικής φυλής, που κάπου μέσα στο μυαλό μας απέκτησε θείες διαστάσεις. Αυτό είναι ένα χαρακτηριστικό οπισθοδρομικών, τριτοκοσμικών εθνικισμών. Ήταν ένας τρόπος κατασκευής οπισθοδρομικών ανθρώπων, οι οποίοι ζούσαν με κόμπλεξ ανωτερότητας, καλύπτοντας ένα σωρό άλλα κενά υπαρξιακής φύσεως. Αυτή η εκμετάλλευση των ζωών μας από δασκάλους, πολλοί από τους οποίους δεν είχαν επίγνωση όσων μας έλεγαν, μας κάνει να αντιμετωπίζουμε τώρα ένα σωρό προβλήματα, που εκφράζονται στην αδυναμία μας να συνυπάρξουμε με τους ανθρώπους, ενάντια στους οποίους μας έστρεψε το εκπαιδευτικό μας σύστημα.

Ένας άλλος λόγος ύπαρξης του απορριπτισμού και στις δυο κοινότητες είναι η ύπαρξη εγκληματιών πολέμου οι οποίοι δεν πέρασαν ποτέ από δικαστήρια για τις πράξεις τους, λόγω του ότι στην Κύπρο, κατά τη διάρκεια των δικαιοδικών συγκρούσεων, όπως και κατά τη μεταπραξιοποιητική περίοδο, δεν λειτούργησε η αστική δημοκρατία. Μάλιστα διάφοροι Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι εγκληματίες πολέμου βρέθηκαν σε προνομιακές θέσεις μέσα στις κοινότητές τους, εκμεταλλεζόμενοι τα καθεστώτα τα οποία δημιουργήθηκαν στην κάθε κοινότητα. Μέσα σε παραληρήματα εθνικισμών όλοι αυτοί στέφθηκαν με το φωτοστέφανο του μεγάλου πατριώτη, όρος ο οποίος χρησιμοποιείται πολλές φορές για ανθρώπους που στην πραγματικότητα έχουν θάψει την Κύπρο. Μια πιθανή λύση και επανένωση της Κύπρου πιθανό να τους έβαζε στο σκαμνί, γιατί η κάθε κοινότητα θα μαρτυρούσε εγκλήματα πολέμου τα οποία δεν δικάστηκαν. Είναι επομένως γι' αυτούς σημαντικό ζήτημα η μη λύση του κυπριακού, όπως και για τους απογόνους τους, οι οποίοι θα ζούσαν με το πατρογονικό στίγμα του εγκληματία

πολέμου. Δες μερικούς απογόνους πόσο λυσοσαλέα μάχονται ενάντια στη λύση!

Μέσα στην ανάπτυξη μας σ' ένα 'μοντέρνο', καπιταλιστικό κράτος, διατηρούμε σχιζοφρενικές αντιθέσεις. Η τεχνολογία καλπάζει και ανοίγει νέους, επιστημονικούς ορίζοντες και εμείς υποχρεώνουμε τα παιδιά μας στα σχολεία να υποβάλλονται σε θρησκευτική κατήχηση, συχνά από φονταμενταλιστές εκπαιδευτικούς και παπάδες, μέσα από την οποία όχι λίγοι μαθητές μας αναπτύσσουν ένα θρησκευτικό φανατισμό με αποτέλεσμα να βλέπουν ανώτερες και κατώτερες θρησκείες, τη δε διαφορετική θρησκευτική ταυτότητα να τη θεωρούν λόγο μη συνύπαρξης με άλλους. Η διαφορετικότητα των ανθρώπων ως ένα χαρακτηριστικό το οποίο υπήρχε πάντοτε στις ανθρώπινες κοινωνίες και σε πολλές περιπτώσεις ήταν από αποδεκτό μέχρι και πολύ αποδεκτό, αντιμετωπίζεται τώρα με μεγάλο σκεπτικισμό από διάφορους, οι οποίοι έχουν κατά νου μια ατζέντα, σκοπός της οποίας είναι η διαίρεση πληθυσμών και η διαιώνιση της εξουσίας. Αυτή η εξουσία χάνει έδαφος όταν οι υπήκοοι αποκτούν μια ικανότητα επικοινωνίας μεταξύ τους. Έτσι οι επαφές Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων εργαζομένων βρέθηκαν στο στόχαστρο των εθνικιστικών κινημάτων, τα οποία βέβαια πέτυχαν εις βάρος της διαπολιτισμικότητας στην Κύπρο, των προσφύγων και των οικογενειών των νεκρών.

Η σύμπραξη Ελληνορθόδοξων εθνικιστών μαζί με Τουρκοκύπριους και Τούρκους εθνικιστές σε στιγμές που διακυβεύεται η συνύπαρξη ή η επίτευξη της συνύπαρξης είναι ένα μέσο, μέσω του οποίου Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι απορριπτικοί έμαθαν να παίζουν έντεχνα τα χαρτιά τους όπως π.χ. οι Ραούφ Ντενκτάς και Τάσος Παπαδόπουλος. Αυτού του είδους συμμαχίες απορριπτικών καταλύουν διαπολιτισμικές και πολυπολιτισμικές δυναμικές και βεβαίως ευρωπαϊκές λύσεις, οι οποίες θεωρητικά βασίζονται σ' αυτές τις αρχές, τουλάχιστον όσον αφορά στην ειρηνική συνύπαρξη των Διαφορετικών. Αντίθετα, με τη θέση 'Ευρωπαϊκή λύση' στην Κύπρο, οι θιασώτες του απορριπτισμού έχουν κατά νου τη διχοτόμηση, δηλαδή τη μη συνύπαρξη με την τουρκοκυπριακή κοινότητα και τη συνέχιση του ονείρου τους να ζουν με μια ιδεολογία βλακώδους

'υπεροχής' έναντι των συμπατριωτών τους. Για να υπάρχει αυτή η 'υπεροχή' στο μυαλό τους θα πρέπει να αποκλείεται η σχέση με τους Άλλους, ώστε να μην μπορούν να γίνουν συγκρίσεις, για να μην καταρρεύσει αυτό το κομπλεξικό αίσθημα της ούτω καλούμενης ανωτερότητας.

Σ' ένα δήθεν αντιμπεριαλιστικό μέτωπο, οι θιασώτες του απορριπτισμού έχουν θυμηθεί αυτό το 'έναντια στους ξένους', όταν βρέθηκαν σε αυτό που θεωρούν αδιέξοδο, δηλαδή την ειρηνική συνύπαρξη των δυο κοινοτήτων. Προσπαθούν να μεταθέσουν την ευθύνη της μη λύσης αλλού, γιατί αυτοί δεν έχουν τα κότσια να την αναλάβουν, επιρρίπτοντάς την στους ξένους γενικά και αόριστα. Αυτός ο δήθεν αντιμπεριαλισμός του οδηγεί στο να οικειοποιούνται συνθήματα τα οποία έχουν δανειστεί από άλλους πολιτικούς χώρους και τα χρησιμοποιούν με τρόπο που δείχνει ότι δεν ήταν, ούτε είναι δικά τους. Η τρομακτική εμπειρία λαών του τρίτου κόσμου οι οποίοι έζησαν τον μπεριαλιστικό πόλεμο δεν ήταν ποτέ μια από τις έγνοιες τους. Είναι γνωστό ότι

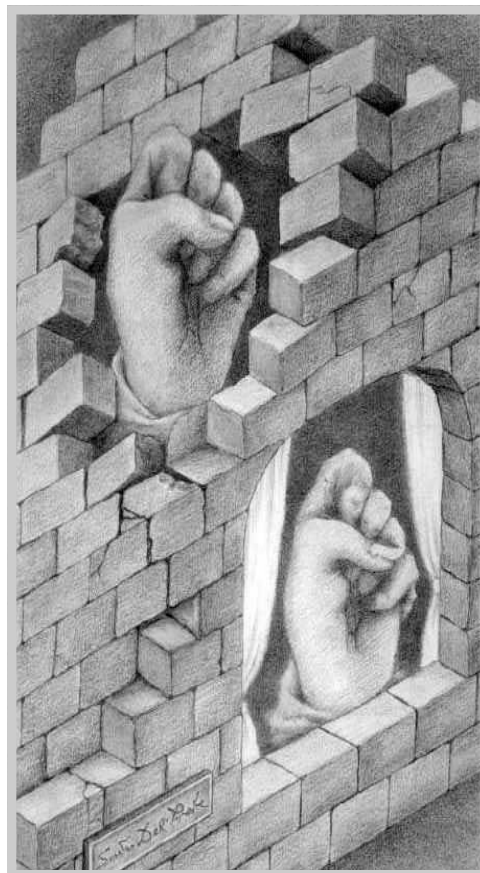
αυτοί δεν εμφανίστηκαν ποτέ σε διαδηλώσεις που έγιναν στην Κύπρο ενάντια στις πολλές επεμβάσεις των Ηνωμένων Πολιτειών στο Ιράκ και το Αφγανιστάν, ούτε στις διαδηλώσεις υπέρ του παλαιστινιακού λαού. Ήταν η κυβέρνηση Τάσου Παπαδόπουλου, η οποία συνεργάστηκε με την Αμερικάνικη Πρεσβεία σε ό,τι αφορά ονόματα Κύπριων διαδηλωτών έξω από την κατ' εξοχήν πρεσβεία του Ιμπεριαλισμού. Ήταν επίσης η κυβέρνηση του Τάσου Παπαδόπουλου, η οποία ξυλοφορτώνει διαδηλωτές κατά τη διάρκεια εκείνων των διαδηλώσεων και έκλεισε άτομα στις φυλακές της Κυπριακής Δημοκρατίας. Εξάλλου ο ιμπεριαλισμός είναι ένα διεθνές σύστημα μέσα στο οποίο βρίσκεται και το τοπικό κεφάλαιο, εξαρτημένο και δεμένο με το διεθνές, και νομισματικά και πολιτικά. Οι 'συνεργοί των ξένων' είναι αυτοί. Οι δε 'ξένοι' που ακούν αυτό το παράδοξο για τους ξένους καταλαβαίνουν το παιγνίδι που παίζεται και σιωπούν γιατί αργότερα κάθονται μαζί τους και μοιράζουν χρήματα και εξουσία.

Υπάρχει μια διαφθορά στη σκέψη μιας μερίδας πολιτικών στην Κύπρο, ενώ πολλοί απ' αυτούς μπορούν να κρύβουν τα κίνητρά τους όπως και όποτε θέλουν. Αυτό το είδος πολιτικής συμπεριφοράς επιτρέπει τη δημιουργία πολιτικών τάσεων, οι οποίες δρουν με αντιφατικούς τρόπους που ενσωματώνουν βέβαια στο μυαλό τους ως μια πολιτική τάση. Θεωρώ ότι παράγεται ένα ιδεολογικό οπλοστάσιο το οποίο μπορεί να λείπει, ό,τι θέλει, παίρνοντας στοιχεία από ένα φανταστικό κύκλο με αντιφατικά μεταξύ τους στοιχεία, και το οποίο βέβαια στην άρθρωσή του μεταφέρει τον τρόπο σκέψης ή μη σκέψης του σε οπαδούς και είναι εδώ που παίζεται το χειρότερο παιγνίδι. Αποτέλεσμα είναι ένα όχι ευκαταφρόνητο μέρος της κοινωνίας να μην μπορεί να κάνει απλούς συνειρμούς πάνω στο κυπριακό πρόβλημα. Απλώς παίρνουν το αίσθημα το οποίο θέλουν να μεταφέρουν και το σπλίζουν με ό,τι λάχει, εξου και η εκτός πραγματικότητας παραγωγή λόγου ενάντια στη λύση. Η περιρρέουσα ατμόσφαιρα του Τάσου Παπαδόπουλου έχει διδάξει μικρά τμήματα του πληθυσμού να λεν πράγματα χωρίς συνοχή στο σημείο που μπορεί ο καθένας να λείπει, ό,τι θέλει. Έτσι ο αντιτουρκοκυπριατισμός την περίοδο του δημοψηφίσματος εκφράστηκε με χίλιους αντιφατικούς τρόπους.

Ο απορριπτικός λόγος προσπαθεί να

κρύψει τα πραγματικά του κίνητρα, αποκαλώντας τον εαυτό του φρουρό των συμφερόντων του Κυπριακού Ελληνισμού και αγωνιστή για τα δίκαιά του. Μεταφέρει τη διένεξη σε επίπεδο ελληνοτουρκικής διαμάχης, όπου έχει συσσωρευτεί μια έχθρα η οποία γι' αυτούς δεν μπορεί να καταλήξει σε λύση. Δεν το λεν όμως και δένουν σε ένα τύπο γόρδιου δεσμού τα ζητήματα, εμποδίζοντας τα να ξετυλιχθούν σ' έναν καθαρό πολιτικό λόγο, με στόχο να είναι ελλιπής η επικοινωνία. Η δε χρήση του φόβου μετά από την τουρκική εισβολή είναι ένας τρόπος δημιουργίας αντίστασης ενάντια στη λύση, παραβλέποντας το γεγονός ότι ο λόγος που θέλουμε λύση είναι για να μην κινδυνεύουμε. Άσε κιόλας που αν σταματήσουμε να κινδυνεύουμε από τους Τούρκους, τότε ο εθνικιστικός λόγος θα έχει υποστεί μια μεγάλη ήττα, γιατί δεν θα έχει 'βαρβάρους' για να μας βάζει εμάς να τους πολεμούμε. Δεν θα πίστευε κανένας κάποτε ότι ο εθνικιστικός λόγος θα αποκτούσε τόση αυτονομία που να μπορεί να φτιάχνει ένα φανταστικό περιβάλλον.

Ο απορριπτικός λόγος κρύβει τους αιώνες ειρηνικής συνύπαρξης Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, δηλαδή την ύπαρξη

διαπολιτισμικών πραγματικοτήτων σε όλη την επικράτεια της Κύπρου και ότι είναι οι δυο εθνικισμοί οι οποίοι διέλυσαν ένα μοντέλο ζωής το οποίο τώρα, βάσει ευρωπαϊκών προσανατολισμών, θεωρείται επιθυμητό. Το γεγονός ότι στις δικαιοδικές συγκρούσεις δολοφονήθηκαν άνθρωποι των δυο κοινοτήτων από Έλληνες και Τούρκους εθνικιστές και ότι οι απλοί άνθρωποι κι από τις δύο κοινότητες έδειξαν θάρρος και αλληλοβοηθήθηκαν, ελαττώνοντας τη ζημιά που έκαναν οι παραστρατιωτικές ομάδες Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων εξτρεμιστών, είναι ένα άλλο αποσιωπημένο γεγονός, το οποίο η επίσημη ιστορία προτιμά σφραγισμένο. Αντίθετα, προωθείται και διδάσκεται στα σχολεία η ιστορία των εθνικιστών, δηλαδή μιας μειοψηφίας, η οποία αποκτά το ιστορικό θράσος του κύριου παίχτη, δηλαδή ο εθνικισμός γράφει την ιστορία του εαυτού του, γράφει την αυτοβιογραφία του. Και ο απορριπτισμός στην κυπριακή πραγματικότητα, ως αδελφός του εθνικισμού, γράφει τη δική του ιστορία επικεντρωνόμενος στα σημεία που δημιουργούν αντιπαλότητα με την άλλη κοινότητα, αλλά ταυτόχρονα κανονίζει να συνεργάζεται με τους Ραούφ του, έχοντας μια και μόνο, κοινή γραμμή στο Κυπριακό.

Τα διάφορα παιγνίδια τα οποία αντιστρέφουν ευθύνες ή τις εξαφανίζουν αναλόγως, δυσχεραίνουν την αποκάλυψη της αλήθειας, αφού γι' αυτό ακριβώς είχαν αρχικά φτιαχτεί. Σε μεγάλο βαθμό ο ελληνοκυπριακός απορριπτισμός θέλει να αποτρέψει το ξεκαθάρισμα της ιστορικής αλήθειας και να αποκρύψει τα ιστορικά γεγονότα τα οποία οδήγησαν στην παρούσα κατάσταση με κατεύθυνση την ιδανική λύση των Ραούφ Ντενκτάς και Τάσου Παπαδόπουλου. Ο απορριπτισμός θέλει να διατηρήσει την εθνοφυλετική διαμάχη την οποία άλλωστε ο ίδιος βοήθησε σε διάφορες φάσεις της ύπαρξής του για να συνεχίσει να υπάρχει μια κατάσταση βασισμένη στο μίσος. Είναι ο κυπριακός μεσαίωνας, ο οποίος αρνείται να εγκαταλείψει το σκηνικό το οποίο έφτιαξε ο ίδιος για να μπορεί να επιβιώσει η ιδέα η οποία τους διαμόρφωσε πολιτικά και έφτιαξε το Είναι τους. Αυτοί δεν θέλουν ν' αλλάξουν, αλλά δεν σημαίνει ότι ο κόσμος πρέπει να μείνει ο ίδιος.

Υποχρεωτική θρησκευτική εκπαίδευση και μαθήματα Κορανίου

Του Burak Mavis

Η αντίληψη που διαμόρφωσαν οι Τ/κ, οι Ε/κ και οι άλλες κοινότητες που ζουν στην Κύπρο, σχετικά με την έννοια της θρησκευτικής ελευθερίας καθορίστηκε από τη συγκεκριμένη γεωγραφία όπου ζουν. Ο ορισμός της 'ελευθερίας' έχει διαμορφωθεί μέσω της ανεκτικότητας που επέδειξε κάθε κοινότητα για τις άλλες και αυτή η ανεκτικότητα βοήθησε τις κοινότητες να ζήσουν μαζί. Παρά τις προσπάθειες κάποιων θρησκευτικών ομάδων να παραποιήσουν τον τρόπο που αντιλαμβάνονται οι Τουρκοκύπριοι και να τον παρουσιάσουν ως μια πράξη ενάντια στη θρησκεία, η ανεκτικότητα των Τουρκοκυπρίων σε θέματα θρησκείας αποτελεί εγγενές μέρος της κουλτούρας τους. Οι Τουρκοκύπριοι δεν είναι άθεοι, αλλά έχουν την ελευθερία της συνειδητής πίστης και εξάσκησης της θρησκείας.

Η λέξη 'υποχρεωτική' μας θυμίζει την εκμετάλλευση όταν αυτή ταυτίζεται με τις έννοιες της θρησκείας, της οικονομίας και της πολιτικής. Οι Τουρκοκύπριοι απελευθερώθηκαν από την εκμετάλλευση, η

οποία δημιουργήθηκε από τη θρησκεία κατά τη διάρκεια του τελευταίου αιώνα, και εξακολουθούν να το κάνουν αυτό με μεγάλη προθυμία. Μελετώντας την ιστορία μπορούμε να πούμε ότι η αντίδραση των Τουρκοκυπρίων ενάντια στα μαθήματα Κορανίου και την υποχρεωτική θρησκευτική κατάρτιση δεν είναι μια εφήμερη αντίδραση. Αντίθετα είναι μια συνειδητή στάση, η οποία δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια μιας μεγάλης περιόδου.

Κατά τη διάρκεια της Οθωμανικής κατάκτησης της Κύπρου, οι κοινότητες ήταν μοιρασμένες σε Μουσουλμάνους, μη Μουσουλμάνους και άλλους. Στις θρησκευτικές αρχές δόθηκε εξουσία. Παρόλο που η θρησκεία ήταν κυρίαρχη, μέσω της θρησκευτικής ανεκτικότητας την οποία ανέπτυξαν οι κυπριακές κοινότητες, μπόρεσαν να ζήσουν μαζί. Οι Τουρκοκύπριοι διοικούνταν από τον Ισλαμικό Νόμο που ήταν ο Οθωμανικός Νόμος. Η εκπαίδευση των Τουρκοκυπρίων στηριζόταν στη θρησκευτική εκπαίδευση στα ιεροδιδασκαλεία. Αν και τα αποτελέσματα της περιόδου των

διοικητικών μεταρρυθμίσεων (Τανζιμάτ) από τους Οθωμανούς ήταν φανερά στην Κύπρο, οι μιάμηδες και οι μουφτίδες ήλεγχαν την εκπαίδευση.

Κατά τη διάρκεια της βρετανικής κατάκτησης, οι Τουρκοκύπριοι επηρεάστηκαν από τη βρετανική διοίκηση, όπως επίσης και από τις μεταρρυθμίσεις του Ατατούρκ στην Τουρκία. Το 1930 στις εκλογές της «Συνέλευσης Καβανίν», οι Τουρκοκύπριοι διχάστηκαν. Η μια ομάδα ήταν με το μέρος του θρησκευτικού ιδρύματος Εβκάφ και η άλλη ήταν λαϊκοί. Η ομάδα των λαϊκών υιοθέτησε τις μεταρρυθμίσεις στην Τουρκία και ήταν σε ανταγωνισμό με την ομάδα του Εβκάφ, που στήριζε τη βρετανική διοίκηση. Οι λαϊκοί κέρδισαν δυο από τις τρεις έδρες και έδωσαν την ευκαιρία στους Τουρκοκυπρίους να προοδεύσουν στο δρόμο της κοσμικότητας. Την ίδια περίοδο, ο Sheyh Sait Molla διώχτηκε από την Τουρκία και ήρθε στην Κύπρο με σκοπό να προβεί σε αντιδραστικές πράξεις. Ο ιδιοκτήτης της εφημερίδας «SOZ», κύριος Remzi Okan, αντέδρασε και πολέμησε ανοικτά τον Sheyh Sait Molla. Λόγω της κρίσης το 1931, η βρετανική διοίκηση περιόρισε τις πολιτικές, πολιτιστικές και οικονομικές δράσεις των Τουρκοκυπρίων και την ίδια περίοδο η δύναμη του Εβκάφ, των μουφτήδων και των θρησκευτικών ηγεμονιών αδυνάτισε και οι Τουρκοκύπριοι υιοθέτησαν ένα κοσμικό τρόπο ζωής.

Μετά τη γνωστοποίηση των σχεδίων για ανοικοδόμηση του Μεγάλου Ιεροδιδασκαλείου το 1931, ο Young Rifat, ο οποίος ήταν ο τελευταίος εκπρόσωπος των Νεότουρκων στην Κύπρο και ιδιοκτήτης της εφημερίδας 'Masun Millet' («Αθώο Έθνος»), δήλωσε στις 24 Οκτωβρίου το 1931 ότι δεν υπήρχε ανάγκη γι' αυτό το είδος ιεροδιδασκαλείου και

συνέχισε τη δήλωση του λέγοντας ότι: «Το κτίσιμο ιεροδιδασκαλείων είναι συνώνυμο με τη δολοφονία της κοινότητας. Ενώ άλλα έθνη έβαζαν ένα τέλος στην επιχείρηση του παραδείσου, αυτές οι αλεπούδες και λύκοι προσπαθούν να αδειάσουν τις τελευταίες σφαίρες τους πάνω μας. Εάν αφήσουμε αυτούς τους εμπόρους να είναι πιο δυνατοί αυτές τις μέρες είναι σαν να κόβουμε οι ίδιοι τα κεφάλια μας».

Ο Remzi Okan υπογράμμισε ότι τα μαθήματα στα γυμνάσια ήταν επαρκή και ήταν εναντία στην εξάπλωση των ιεροδιδασκαλείων. Όμως, το Μεγάλο Ιεροδιδασκαλείο, που άνοιξε για να μορφώνει θρησκευόμενους άντρες, υπήρχε μέχρι το 1946. Την ίδια περίοδο, μετά τη δολοφονία του Τουρκοκύπριου δασκάλου Kubilay στο Menemen, μια πόλη στην Τουρκία, από μισαλλόδοξους θρησκευόμενους, τα μέλη της Τουρκοκυπριακής Ένωσης Δασκάλων (Kıbrıs Türk Muallimin Cemiyeti) αντέδρασαν με μια δυναμική διαμαρτυρία.

Οι Τουρκοκύπριοι ακολούθησαν τις μεταρρυθμίσεις στην Τουρκία, υιοθέτησαν το λατινικό αλφάβητο, άλλαξαν τον τρόπο ενδυμασίας τους, αποδέχτηκαν το αστικό δίκαιο και άρχισαν να διαβάζουν το Εζάνι (μουσουλμανική έκκληση για προσευχή). Το 1950, ο Sheyh Nazim δεν αποδέχτηκε το αστικό δίκαιο και το τουρκικό Εζάνι και ακολούθησε τον Ισλαμικό Νόμο, απορρίπτοντας τις κοσμικές αξίες.

Το Δημοκρατικό Κόμμα στην Τουρκία έκανε αλλαγές που δεν ήταν προοδευτικές, ενθαρρύνοντας έτσι τον Sheyh Nazim, ο οποίος όμως δεν μπόρεσε να αλλάξει το αστικό δίκαιο, αλλά η πρωτοβουλία του για το Εζάνι, το οποίο ήθελε να διαβάζεται στα Αραβικά, θα καρποφορούσε αργότερα. Ο Φαζίλ Κουτσιούκ πολέμησε ανοικτά τον Sheyh Nazim, παρακολούθησε για πολλά χρόνια τα θρησκευτικά κινήματα και τα απότρεψε από το να οργανωθούν μέσα στην κοινότητα ενώ μετά τα έδιωξε από το νησί. Ο Δρ Κουτσιούκ με την κοσμική του ιδεολογία πολέμησε ενάντια στο μουφτή Yakup Cello Menzilcioglu, ο οποίος ήρθε στο νησί το 1951 και ξεκίνησε κάποιες θρησκευτικές δραστηριότητες. Ο Δρ Κουτσιούκ, ως ηγέτης της κοινότητας και κοσμικός, τον έδιωξε από το νησί.

Οι Τουρκοκύπριοι τρομοκρατούνταν και υπέφεραν για πολλά χρόνια, αφού εξαναγκάζονταν να γίνουν «καθαροί Τούρκοι». Όμως οι συνθήκες στο νησί δεν επέτρεψαν να επιτευχθεί το σχέδιο αυτό και οι Τουρκοκύπριοι επέμεναν στον όρο «Κύπριος». Με τη διαίρεση του νησιού, το αποσχιστικό καθεστώς το οποίο εγκαθιδρύθηκε ήταν εξαρτημένο από την Τουρκία και με τη μεταφορά πληθυσμού η δημογραφική σύνθεση του νησιού άλλαξε. Η

κυβέρνηση του ΑΚΡ στην Τουρκία και οι «υπηρέτες» της στην Κύπρο ξεκίνησαν να εφαρμόζουν τη «τουρκοϊσλαμική σύνθεση» για χάρην οικονομικών και πολιτικών συμφερόντων, προωθώντας την έννοια του «καθαρού Τούρκου». Το ΑΚΡ και οι τοπικές θρησκευτικές ομάδες, οι οποίες βασίζονται στη δημογραφική σύνθεση του νησιού, όπως επίσης και η πλειοψηφία των Τούρκων πολιτών, προσπαθούν να επιβάλουν τον όρο «Μουσουλμάνος Τούρκος» αντί Κύπριος. Κτίζουν νέα τεμένη, οργανώνουν μαθήματα Κορανίου και υποχρεωτική θρησκευτική εκπαίδευση και χρησιμοποιούν ιμάμηδες, δημιουργώντας μια ατμόσφαιρα με σκοπό την «εσωτερικήυση» της ταυτότητας «Μουσουλμάνος –Τούρκος».

Κάθε φορά που οι Τουρκοκύπριοι αισθάνονται οποιαδήποτε επέμβαση στη θρησκευτικότητά τους και στην ελευθερία της θρησκευτικής πρακτικής τους στο δικό τους γεωγραφικό χώρο, αντιδρούν ενάντια σ' αυτές τις αντιδραστικές θρησκευτικές ομάδες. Η αντίδραση βέβαια των Τουρκοκυπρίων δεν περιορίζεται μόνο στο θέμα της θρησκείας, αλλά έχουν δείξει δείγματα γραφής και στην ευαίσθητη μάχη που κάνουν ενάντια στην πολιτιστική και οικονομική αφομοίωση. Σήμερα, οδηγούμενοι κυρίως από την ΚΤÖS (Συντεχνία Τ/κ Δασκάλων), άλλες προοδευτικές οργανώσεις και συνδικάτα εκφράζουν την αντίδρασή τους σε ό,τι αφορά τα θέματα αυτά και παλεύουν ενάντια σ' αυτά τα φονταμενταλιστικά θρησκευτικά κινήματα, τα οποία προσπαθούν να επιβάλουν την ηγεμονία τους, χρησιμοποιώντας τη θρησκεία ως εργαλείο. Επειδή σήμερα στην Τουρκία βρίσκεται στην εξουσία το ΑΚΡ, οι έμποροι της θρησκείας επιτίθενται στην Κύπρο. Ειδικά, μέσα στα τελευταία πέντε χρόνια, οργανώνουν μαθήματα Κορανίου κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών διακοπών και για να διαμορφώσουν τα υποχρεωτικά μαθήματα θρησκευτικών συνεργάζονται με τη σέκτα του Sunni Hanefi και προσπαθούν να ασκήσουν πίεση πάνω στην κυβέρνηση και την κοινωνία.

Οι αντιδραστικές ομάδες στην Κύπρο, οι οποίες ενδυναμώθηκαν λόγω της αλλαγής στην Τουρκία, χρησιμοποίησαν την εκλογική περίοδο προς όφελός τους με το ΑΚΡ να τους «κλείνει το μάτι» και εξασφάλισαν την υπόσχεση του UBP ότι το μάθημα των θρησκευτικών θα ενισχυόταν, με αποτέλεσμα να «συνεργαστούν» στις εκλογές. Ανάμεσα στις υποσχέσεις που έδωσε το UBP ήταν και τα υποχρεωτικά μαθήματα θρησκευτικών. Κατά τη διάρκεια της κυβέρνησης CTP-ÖRP, τέθηκαν παρόμοια επιχειρήματα, αλλά, παρά την παθητική στάση του CTP, οι προσδοκίες των αντιδραστικών θρησκευτικών ομάδων δεν ικανοποιήθηκαν. Εκείνη την περίοδο, ο κύριος

Ταλάτ έκανε μια σύγκριση μεταξύ των μαθημάτων Κορανίου και των μαθημάτων τέχνες και κράτησε μια παθητική στάση. Το CTP δεν μπόρεσε να κρατήσει την υπόσχεσή του για την ενίσχυση των θρησκευτικών, που είχε υποσχεθεί στην κυβέρνηση AKP στην Τουρκία. Το UBP εκμεταλλεύτηκε αυτή την κατάσταση και πριν από τις εκλογές υποσχέθηκε ότι θα προχωρούσε προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης των θρησκευτικών. Όταν κέρδισαν τις εκλογές και έγιναν κυβέρνηση, υπόγραψαν ένα πρωτόκολλο μαζί με το Γραφείο Θρησκευτικών Υποθέσεων κάτω από τη μάσκα «Θρησκεία, Πολιτισμός και Ηθική» και προσπάθησαν να ανοίξουν τα σχολεία στους ιμάμηδες κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού.

Οι συντεχνίες, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και πολιτικά κόμματα προέβηκαν σε μια εντυπωσιακή παρέμβαση και εμπόδισαν τα μαθήματα Κορανίου του UBP. Τα δημοτικά σχολεία Akona και Degirmenlik και το τέμενος Alaykoy, όπου παραδίδονταν μαθήματα Κορανίου «δέχτηκαν επίθεση». Οι Τουρκοκύπριοι αντιμετώπιζον πιο συνειδητά την ιδεολογία αυτών των αντιδραστικών κινημάτων, μαθαίνοντας πιο πολλά γι' αυτά με αφορμή τα μαθήματα Κορανίου. Οι οργανώσεις έκαναν παράπονο στο γραφείο του Γενικού Εισαγγελέα αλλά δεν υπήρξε αποτέλεσμα. Παρομοίως δεν υπήρξε αποτέλεσμα από τα παράπονα που έγιναν στην αστυνομία. Την ίδια περίοδο, 200 κορίτσια με μαντήλες στάλακαν στην Τουρκία για να παρακολουθήσουν μαθήματα Κορανίου. Όταν ο Τύπος τους αντιλήφθηκε κατά την επιστροφή τους στο αεροδρόμιο, οι φονταμενταλιστικές, θρησκευτικές ομάδες βρέθηκαν σε δύσκολη θέση.

Όταν οι φονταμενταλιστικές, αντιδραστικές θρησκευτικές ομάδες κατάλαβαν ότι η κοινότητα δεν θα υιοθετούσε αυτά τα μαθήματα Κορανίου, επέλεξαν να θέσουν την συντεχνία ΚΤÖS στο στόχαστρο και περίπου 200 άτομα κατευθύνθηκαν στα γραφεία της ΚΤÖS μαζί με την οργάνωση των ιμάμηδων και άφησαν ένα μαύρο στεφάνι. Η ΚΤÖS και άλλες οργανώσεις πήραν το στεφάνι και το πήγαν στην τούρκικη πρεσβεία την οποία θεώρησαν υπεύθυνη.

Ο πιο εύκολος τρόπος επίτευξης της

αφομοίωσης είναι να δημιουργηθεί μια νέα, ομοιογενής γενιά μέσω της εκπαίδευσης. Η μάχη έχει ξεκινήσει από την εκπαίδευση. Όταν το θέμα αφορούσε την εκπαίδευση, φυσιολογικά η ΚΤÖS ενεπλάκη. Είναι επιστημονικό γεγονός ότι τα παιδιά δεν είναι αρκετά ώριμα για να κατανοήσουν σε βάθος πολύπλοκα πολιτικά, οικονομικά και θρησκευτικά θέματα. Ο πιο σωστός τρόπος είναι να αφεθούν να μάθουν αυτά τα πράγματα εθελοντικά σε μια ηλικία μετά τα 15 τους. Τα μαθήματα Κορανίου και η υποχρεωτική θρησκευτική εκπαίδευση αποτελεί παραβίαση των δικαιωμάτων των παιδιών. Ο έλεγχος και η κατήχηση των παιδιών σε πολιτικά, οικονομικά και θρησκευτικά θέματα αποτελεί παρενόχληση των παιδιών. Οι θρησκευτικές, φονταμενταλιστικές ομάδες αποκρύπτουν το γεγονός ότι χρησιμοποιούν τη θρησκεία ως εργαλείο πολιτικής και επιμένουν στη θρησκευτική εκπαίδευση.

Σήμερα δεν μπορούμε να μιλάμε για υποχρεωτική θρησκευτική εκπαίδευση. Αντί για μαθήματα θρησκευτικών, το αναλυτικό πρόγραμμα πρέπει να περιλαμβάνει προαιρετικά το μάθημα «ιστορία των θρησκειών, κουλτούρα και ηθική». Πρέπει να δοθεί ελευθερία στα παιδιά να επιλέξουν ποια θρησκεία θα πιστεύουν μετά τα 15 τους. Όταν το παιδί μεγαλώσει αρκετά για να επιλέξει την θρησκεία του, μπορεί να την αναπτύξει στη μητρική του γλώσσα.

Είναι φανερό ότι η δημογραφική σύνθεση του νησιού έχει αλλάξει. Η παθητική στάση της κυβέρνησης των CTP και UBP για χάριν των εδρών μας δείχνει ξεκάθαρα ότι η μάχη δεν μπορεί να δοθεί στα

κοινοβούλια. Οι Τουρκοκύπριοι δεν έχουν ένα ηγέτη όπως τον Φαζίλ Κουτσιούκ, που μπορεί να διαχειριστεί μια ανοικτή μάχη ενάντια στα θρησκευτικά, αντιδραστικά κινήματα. Το AKP και οι τοπικοί του υπηρέτες, στηριζόμενοι στο γεγονός αυτό, παίζουν το παιγνίδι τους ανοικτά και χρησιμοποιούν την εξάρτηση των Τουρκοκυπρίων από την Τουρκία ως μια επιθετική διπλωματία για να τους καταπιέσουν.

Η γεωγραφική μας θέση, η αντίληψη μας για τη θρησκεία και τον πολιτισμό μας είναι τόσο πολύτιμες και ταυτόχρονα ευάλωτες, ώστε να μπορούμε να παλέψουμε γι' αυτές. Η ΚΤÖS και πολλές άλλες οργανώσεις παλεύουν ενάντια σ' αυτή τη θρησκευτική ηγεμονία. Ως εκπαιδευτικοί πρέπει να υπερασπιστούμε τα δικαιώματα των Τουρκοκυπρίων για θρησκευτική ελευθερία, πίστη και πρακτική. Πρέπει να προστατεύσουμε τις πολιτιστικές μας αξίες και γι' αυτό πρέπει να δράσουμε μαζί σ' ένα κοινό μέτωπο. Με αυτό τον τρόπο μπορούμε να εμποδίσουμε τα παιγνίδια των φονταμενταλιστικών, αντιδραστικών θρησκευτικών ομάδων μέσα στην κοινότητά μας.

Όλοι οι Κύπριοι οι οποίοι γεννήθηκαν εδώ και πιστεύουν σ' αυτό το νησί, αυτοί οι οποίοι ιδρώνουν γι' αυτό το νησί και αποκαλούν αυτό το νησί πατρίδα, πρέπει να παλέψουν ενάντια σε αυτούς οι οποίοι βοηθούν τις διχαστικές δυνάμεις μέσα στις δύο κοινότητες και προσπαθούν να αφομοιώσουν τους Τουρκοκυπρίους. Είναι ώρα να ενωθούμε ενάντια στις φασιστικές, αντιδραστικές και μη προοδευτικές ιδεολογίες!

Κύπριοι «κατ' αποκλειστικότητα»

Του Βασίλη Καφαντάρη

Ποιος ήξερε τον Σενέρ Ελτζίλ πριν την 9η Δεκεμβρίου 2009;

Σίγουρα πολλοί εκπαιδευτικοί, που συναντιούνται εδώ και χρόνια και συνεργάζονται με τις τ/κ εκπαιδευτικές οργανώσεις, οι προσεκτικοί τηλεθεατές κι ακροατές, που άκουσαν για τις κινητοποιήσεις-απεργίες των εκπαιδευτικών της ΚΤΟΣ και ΚΤΟΕΟΣ, που έμαθαν από τα κυπριακά ΜΜΕ για τις διαμαρτυρίες των Τ/κ για τη φορολόγηση των προϊόντων που αγοράζουν από τις ελεύθερες περιοχές κι όσοι παρακολουθούν το πρόγραμμα BIZ-EMΕΙΣ. Με τον Σενέρ έχουν συναντηθεί κι έχουν συνομιλήσει πολλοί Ε/κ εκπαιδευτικοί συνδικαλιστές στις άτυπες – κυρίως- επαφές των κυπριακών εκπαιδευτικών οργανώσεων, που πραγματοποιούνται εδώ και πέντε χρόνια, στο Λήδρα Παλλάς ή στο εξωτερικό. Ο Σενέρ είναι καταξιωμένος και πανευρωπαϊκά γνωστός συνδικαλιστής και αγωνιστής της δημοκρατίας και της λύσης του Κυπριακού. Είναι ένας από τους πρωτεργάτες του κινήματος «Αυτή η χώρα είναι δική μας» που συγκλόνησε όλη την Κύπρο με τις κινητοποιήσεις της. Ο Σενέρ έχει ταχθεί ανοικτά κατά της διχοτόμησης κι έχει δηλώσει επανειλημμένα ότι η ΤΔΒΚ είναι μαριονέτα και υποτελής στην Τουρκία. Η συντεχνία που εκπροσωπεί –η ΚΤΟΣ - δεν είναι παράνομη, αλλά εγγεγραμμένη στα μητρώα του εφόρου συντεχνιών της Δημοκρατίας. Εξάλλου, σύμφωνα με το μοναδικό κυπριακό σύνταγμα, το σύνταγμα του 1960, η κάθε κοινότητα δικαιούται να φροντίζει μόνη της για τα εκπαιδευτικά της θέματα μέσα από ξεχωριστά όργανα και θεσμούς. Φυσικά σήμερα το εν λόγω σύνταγμα υπολειπεται κι έχει αντικατασταθεί από αυτό που οι έγκριτοι νομικοί μας αποκαλούν «δικαίο της ανάγκης». Έτσι αν και η ζωή γύρω μας μοιάζει να κυλά ομαλά μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η κυβέρνησή μας εξακολουθεί να εφαρμόζει το δικαίο της ανάγκης με μεγάλη φειδώ – όπως παγίως δηλώνουν οι εκάστοτε κυβερνητικοί εκπρόσωποι- και σύμφωνα

με αυτό ο Σενέρ είναι ένας Κύπριος πολίτης που ζει και δραστηριοποιείται κάτω από αντίξοες συνθήκες στα κατεχόμενα.

Κι όμως όλα τα παραπάνω, τα ήδη γνωστά, εμφανίστηκαν να τα αγνοούν κάποιοι από αυτούς, που θα έπρεπε να τα ξέρουν καλύτερα, δηλαδή μερίδα καλά πληροφορημένων δημοσιογράφων, πολιτικών κι οι ηγεσίες των ε/κ εκπαιδευτικών οργανώσεων.

Έτσι λοιπόν η εφημερίδα με την υψηλότερη κυκλοφορία, ο Φιλελεύθερος, στο φύλλο της 9^{ης} Δεκεμβρίου δημοσίευσε άρθρο στην πρώτη σελίδα με τίτλο: «*Τ/Κ τους άρπαξε την εκπροσώπηση*», στο οποίο η δημοσιογράφος σημειώνει:

«Ένας Τουρκοκύπριος καθηγητής, ο Şener Hassan, από απλός παρατηρητής στη γενική συνέλευση της Πανευρωπαϊκής Συνομοσπονδίας των Εκπαιδευτικών Οργανώσεων (ETUCE), βρέθηκε να είναι ο εκλεγμένος εκπρόσωπος των εκπαιδευτικών οργανώσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας στον ευρωπαϊκό οργανισμό [...] αρνητική αυτή η εξέλιξη [...] ο Τουρκοκύπριος εκπαιδευτικός και μέλος της οργάνωσης καθηγητών ΚΤΟΣ, αποφάσισε να παραβιάσει την άτυπη συμφωνία μεταξύ των τριών ελληνοκυπριακών και των δυο τουρκοκυπριακών οργανώσεων [...] χωρίς να ενημερώσει τους αντιπροσώπους των ε/κ οργανώσεων».

Διατυπωμένο εν συντομία: «Αρνητική αυτή η εξέλιξη, ένας Τ/Κ Hassan Şener άρπαξε (;) την εκπροσώπηση (στην ETUCE), αφού αποφάσισε να παραβιάσει την άτυπη συμφωνία, και «χωρίς να ενημερώσει τους αντιπροσώπους των ε/κ οργανώσεων» έθεσε υποψηφιότητα και «βρέθηκε (;) εκπρόσωπος των εκπαιδευτικών της Κυπριακής Δημοκρατίας». Απορία γιατί οι εκπαιδευτικές οργανώσεις Ε/Κ και Τ/Κ δεν συναποφάσισαν από κοινού; Γιατί

απλά οι μεγάλες ε/κ εκπαιδευτικές οργανώσεις αγνοούν τις ανεξάρτητες οργανώσεις των εκπαιδευτικών που ζουν κι εργάζονται στα κατεχόμενα. Ποτέ μέχρι σήμερα η ΟΕΛΜΕΚ δεν είχε επίσημη συνάντηση με τ/κ εκπαιδευτικές οργανώσεις, μάλιστα ύστερα από απόφαση του κεντρικού της συμβουλίου, απέρριψε τις επίσημες επαφές κι επισκέψεις, πολύ περισσότερο τις συμφωνίες. Επίσης κάποιες επαφές, που είχαν γίνει σε προσωπικό, «άτυπο» επίπεδο από μέλη της προηγούμενης γραμματείας, διακόπηκαν τελείως τα δύο τελευταία χρόνια, την ίδια στιγμή που ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας και οι πολιτικοί αρχηγοί της Κύπρου έχουν πυκνές αλληπάλληλες συναντήσεις με Τ/κ πολιτικούς. Υπενθυμίζεται ότι η ηγεσία της ΟΕΛΜΕΚ αντέδρασε εντονότατα ακόμα και στο στόχο που έθεσε το Υπουργείο Παιδείας για την «*Καλλιέργεια κουλτούρας ειρηνικής συμβίωσης, αμοιβαίου σεβασμού και συνεργασίας*» στα σχολεία, προκαλώντας θλίψη και απορίες.

Πιο κάτω το ίδιο άρθρο τονίζει ότι: «*η ETUCE επιχείρησε να εξισώσει την Κυπριακή Δημοκρατία με το παράνομο ψευδοκράτος των κατεχομένων*.» Όπως είναι γνωστό η ETUCE, όπως κάθε ευρωπαϊκή συνδικαλιστική συνομοσπονδία, είναι ανεξάρτητη συνομοσπονδία οργανώσεων, δεν είναι υπηρεσία του ΟΗΕ ή της ΕΕ, ως εκ τούτου δεν συνδιαλέγεται και δεν αναγνωρίζει κράτη, αλλά συνδικαλιστικές ενώσεις, που άλλωστε και η ίδια Κυπριακή Δημοκρατία τις αναγνωρίζει, όπως αναγνωρίζει το δικαίωμα στην κάθε κοινότητα να έχει αυτόνομη εκπαιδευτική οργάνωση.

Και στον επίλογο καταλήγει γράφοντας ότι ο πρώην υπουργός Παιδείας, Άκης Κλεάνθους, χαρακτήρισε πολύ άσχημη την εξέλιξη... «*Το 2007 δώσαμε μάχες ... για να αποτραπεί η εκπροσώπησή τους. Τώρα εκπροσωπούν την Κύπρο*». Σύμφωνα λοιπόν με τον πρώην υπουργό κανείς Τ/κ

εκπαιδευτικός δεν δικαιούται να εκπροσωπεί την Κύπρο κι όταν αυτό συμβαίνει πρόκειται για μια «άσχημη την εξέλιξη». «Άσχημη εξέλιξη», λοιπόν, για κάποιους πολιτικούς και δημοσιογράφους, η εκπροσώπηση των εκπαιδευτικών της Κύπρου από έναν Κύπριο αγωνιστή της δημοκρατίας και της επανένωσης, που δέχεται συνεχώς απειλές από τουρκικούς σοβινιστικούς κύκλους, θεωρεί ότι η ΤΔΒΚ είναι μαριονέτα της Τουρκίας και δηλώνει πως «Είμαστε όλοι Κύπριοι. Να συνεργαστούμε για την κοινή μας πατρίδα.»

Φαίνεται ότι αρκετοί παράγοντες της Ε/κ πλευράς θέλουν για τον εαυτό τους την αποκλειστικότητα της λέξης Κύπριος και δεν αναγνωρίζουν αυτήν την ιδιότητα στους Τ/κ. Αντί να ενθαρρυνθεί η συνεργασία με τους Τ/κ και η από κοινού εκπροσώπηση της Κύπρου έστω εκ περιτροπής, επιδιώκεται από κάποιους η περιθωριοποίησή τους. Αν λοιπόν έκαναν χρήση παρόμοιων «ατράνταχτων» επιχειρημάτων οι εκπρόσωποι της ΟΕΛΜΕΚ στην Πολωνία στο συνέδριο της ETUCE, γίνεται αντιληπτό γιατί δεν έπαισαν 2232 εκπροσώπους ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών οργανώσεων. Όλα αυτά συμβαίνουν, διότι απλά κάποιιοι από αυτούς, που αποτελούν το δημοσιογραφικό, εκπαιδευτικό και πολιτικό κόσμο κι διαθέτουν δημόσιο βήμα, έχουν, ανομολόγητα, υιοθετήσει την άποψη Ντεκτάς ότι στην Κύπρο υπάρχουν δύο λαοί, «εμείς» κι οι Τ/Κ, με τους οποίους δεν πρέπει οι Ε/Κ να έχουν καμιά σχέση γιατί είναι όργανα της Άγκυρας», άποψη που πασχίζουν να διαψεύδουν στις δηλώσεις τους οι διπλωμάτες, οι αρχηγοί και οι εκπρόσωποι των μεγαλύτερων κομμάτων αλλά, δυστυχώς, δεν πείθουν πλέον ικανοποιητικά τους Ευρωπαίους εταίρους μας, και τους διεθνείς οργανισμούς, οι οποίοι είναι σε θέση να γνωρίζουν από πρώτο χέρι τι πραγματικά λέγεται, γίνεται και γράφεται. Και φυσικά δεν υπάρχουν προδότες για να τους ενημερώσουν. Φροντίζουν για αυτό οι γεμάτες οργή αντιδράσεις, τα σχόλια και οι εκπομπές ραδιοτηλεοπτικών σταθμών, άρθρα εφημερίδων, οι ανακοινώσεις και οι στάσεις κάποιων πολιτικών για θέματα όπως αυτό της εκλογής του συναδέλφου Σενέρ Ελτζιλ στην ETUCE.

Το ενθαρρυντικό είναι ότι η μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών της κοινωνίας μας

Από τις πρόσφατες κινητοποιήσεις (Νιόβρης 2009) των τ/κ συντεχνιών, στις οποίες πρωτοστάτησε ο Σενέρ Ελτζιλ

δεν δείχνει να παρασύρεται από τέτοιους είδους απόψεις. Κύπριοι όλων των θρησκειών εργάζονται μαζί και στα πέντε χρόνια από το άνοιγμα των οδοφραγμάτων έχουν σημειωθεί αμελητέα κι ελάχιστα «παραπράγουδα» ανάμεσα σε Ε/κ και Τ/κ. Παραμένει όμως το ζήτημα της υποεκπροσώπησης των δυνάμεων της εργασίας, της συνεργασίας, της αλληλοκατανόησης και της επανένωσης της Κύπρου στην κοινωνική και πολιτική ζωή του τόπου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση των ε/κ εκπαιδευτικών οργανώσεων ΠΟΕΔ και ΟΕΛΜΕΚ που αντιμετωπίζουν με καχυποψία κι εχθρότητα τις λιγότες δικαιοδικές σχολικές εκδηλώσεις κι ασκούν δριμύτατη κριτική στο αρμόδιο υπουργείο διότι με τους στόχους που θέτει «θα αλλοιώσει την εθνική ταυτότητα» των Ελλήνων της Κύπρου. Εύστοχα παρατηρεί η Ξένια Κωνσταντίνου στον Πολίτη (*O Sener και η «διαχρονικότητα» των θέσεων μας*, 13/12/2009) ότι «τα πράγματα στο Κυπριακό δεν είναι άσπρο-μαύρο. Τα ζητήματα είναι εξαιρετικά περίπλοκα και το Κυπριακό δεν είναι καλοί-κακοί, κατοχή-απελευθέρωση. Το Κυπριακό απλά δεν μπορεί πλέον να στηρίζεται σε συνθήματα και ρητορείες του '80, επειδή έκτοτε τα πράγματα έχουν αλλάξει άρδην. Τα οδοφράγματα άνοιξαν, μπήκαμε στην

ΕΕ, ο Ντεκτάς αποτελεί παρελθόν και ο χρόνος δημιουργεί νέα τετελεσμένα. Η εμμονή σε δήθεν διαχρονικές θέσεις απλώς μας εγκλωβίζει σε μια ρητορική πολιτικής υποκρισίας, την οποία ο κάθε συνομιλητής μας αντιλαμβάνεται.»

Η πραγματικότητα αυτή αναδεικνύει το σημαντικό ρόλο που πρέπει να συνεχίσει δυναμικά να διαδραματίζει η δικαιοδική πλατφόρμα εκπαιδευτικών “Ενωμένη Κύπρος”, η οποία είναι καιρός πια να συναντηθεί με πολίτες κι άλλων κοινωνικών και επαγγελματικών ομάδων - φοιτητές, επαγγελματίες, συλλόγους επιστημόνων κ.ά.- που διαπνέονται από κοινές αξίες και πόθους. Γιατί το ζήτημα δεν είναι μόνο απλά να λυθεί πολιτικά το Κυπριακό, αλλά να δημιουργηθεί μια κοινωνία με τέτοιες αξίες και δομές, που θα έχει την αντοχή και την ικανότητα να συμπεριλαμβάνει και να συνταιριάζει δυνάμεις και παραδόσεις με διαφορετικές αφετηρίες, ώστε να δημιουργήσει μια νέα σύνθετη ενότητα γύρω από ένα κοινό όραμα, αποδεκτό από όλους τους ανθρώπους της Κύπρου, πέρα από κοντόφθαλμους εθνικισμούς και τοπικιστικά συμφέροντα.

Συνεχής επίθεση εκτουρκισμού στις περιοχές εγκατάστασης των Τ/κ

Του Besim Baysal

Οι επιθέσεις εκτουρκισμού, οι οποίες άρχισαν πρώτα σε χωριά και μετά εξαπλώθηκαν στις πόλεις, ξεκίνησαν από το 1958. Ούτε η ίδια η Τουρκία δεν θέλει το ίδιο το κράτος που εγκαθίδρυσε να έχει νόμους και όνομα. Επίσης η ηγεσία της τουρκοκυπριακής Δημοκρατίας εξαρτάται από την Τουρκία. Η ηγεσία των Τουρκοκυπρίων απέδειξε για πρώτη φορά τη δύναμή της με τη δημιουργία της Κυπριακής Δημοκρατίας το 1960. Αυτή η ηγεσία αποσύρθηκε από αυτή τη Δημοκρατία το 1963 και δημιούργησε τη δική της τουρκική τοπική διοίκηση και μετά άλλαξε το όνομά της σε αυτόνομη τούρκικη κυβέρνηση. Το 1975, μετά τη στρατιωτική κατοχή από την Τουρκία το 1974, ανακηρύχτηκε το “Τουρκικό Κυπριακό Ομόσπονδο Κράτος”. Το 1972 ο Ραούφ Ντενκτάς ανέλαβε την “ηγεσία της κοινότητας” από τον Δρ. Φασίλ Κουτσούκ μαζί με “την υποστήριξη” της Τουρκίας και ανακηρύξαν τη “Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου” (TRNC) το 1983.

Παρ’ όλες τις αλλαγές των ονομάτων, μετά την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας το 1960, αυτή η καινούργια δομή, η οποία ήταν η συνέχεια της TMT που νομιμοποιήθηκε, ποτέ δεν απορρόφησε τα πολιτιστικά χαρακτηριστικά της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Η παράνομη οργάνωση της TMT πήγε στα χωριά μας το 1958 με τον αξιωματικό Celal Hordan και εισήγαγαν την ιδέα της αλλαγής των ονομάτων των χωριών, όπου ζούσαν Τουρκοκύπριοι διά της βίας. Τα ονόματα των χωριών που θεωρούσε μη τουρκικά άλλαξαν. Η ιδέα αυτής της αλλαγής ήταν το πρώτο βήμα της αφομοίωσης, η οποία συνεχίζεται μέχρι και σήμερα και ήταν ένα σχέδιο επίθεσης του “εκτουρκισμού” που εξαπλώθηκε στα ονόματα των πόλεων και των δρόμων.

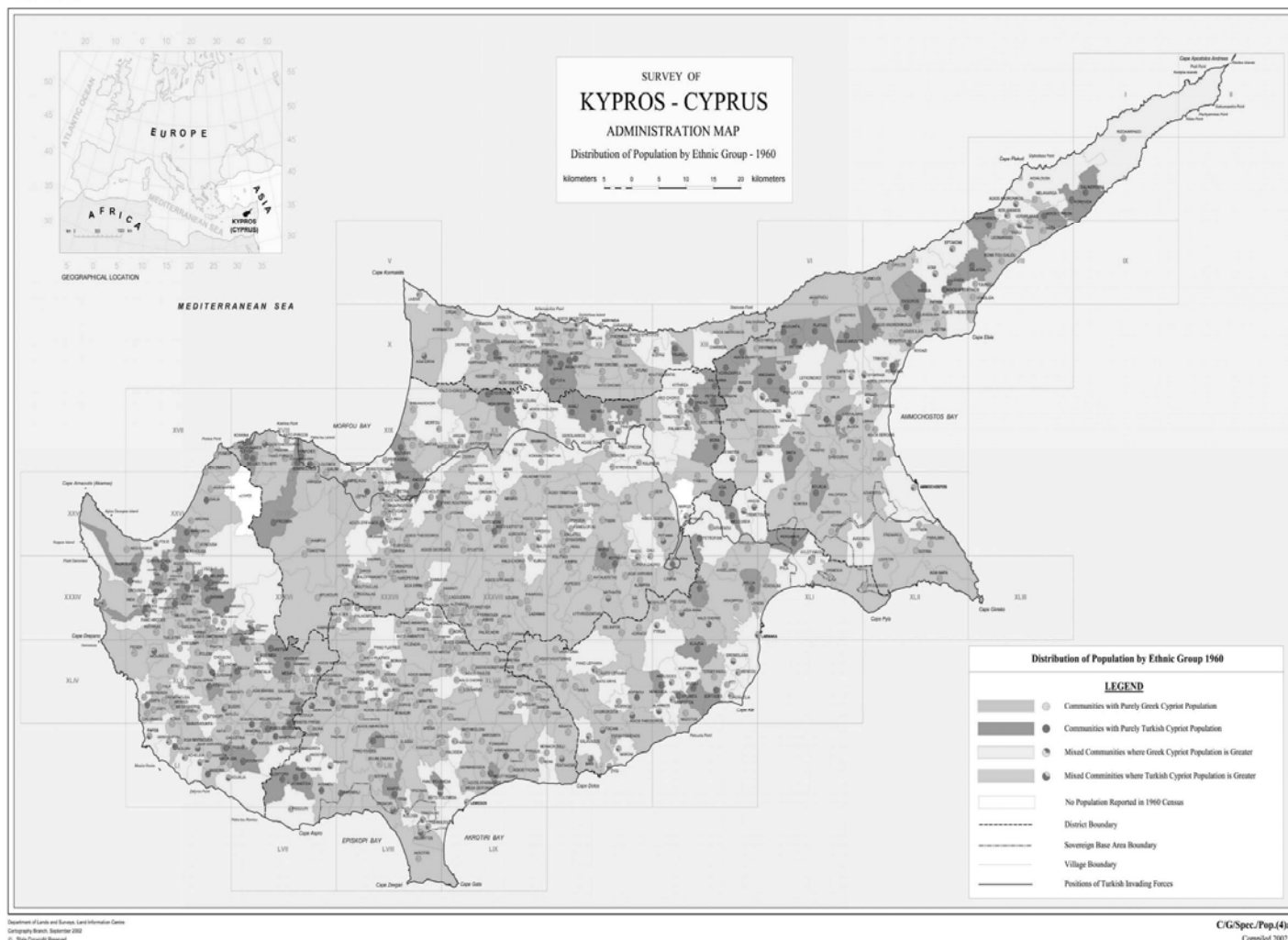
Η οργάνωση της TMT αρχικά υποχρέωσε τους Τουρκοκυπρίους που ζούσαν σε χωριά και περιοχές με Ελληνοκυπρίους να μεταναστεύσουν σε περιοχές όπου θα μπορούσαν να δημιουργήσουν “τουρκικές” περιοχές και επίσης, άλλαξε όλα τα ονόματα των περιοχών όπου οι Τουρκοκύπριοι ήταν πλειοψηφία. Για παράδειγμα, οι περιοχές Abohor Cihangir Kourou Monastir - Cukurova Catoz Serdarl Konedra - Gönendere, İpsillat - Sütluce, Lapotoz -Boğaziçi, Piskobu -Yalova, Polemitya -Binatlı, Mennoya -Ötügen, Klavya -Alaniçi, Zaharga - Tatlica, Evretu - Dereboyu, Falya - Gökcebel. Ακόμη ένα παράδειγμα είναι το όνομα του Gonyeli το οποίο άλλαξε σε Menderes, το όνομα του πρωθυπουργού της Τουρκίας εκείνη τη περίοδο. Όταν όμως δολοφονήθηκε ο Adnan Menderes το 1960, το όνομα αλλάχτηκε πάλι σε Gonyeli.

Μετά το 1974, τα χωριά στα οποία ζούσαν Ελληνοκύπριοι στο βορρά εκκενώθηκαν. Αυτά τα χωριά άνοιξαν για να εγκατασταθούν Τουρκοκύπριοι από το νότο

και Τούρκοι πολίτες από την Τουρκία. Επίσης όλα τα ονόματα των χωριών των Ελληνοκυπρίων άλλαξαν σε τουρκικά. Ακόμα ένα χαρακτηριστικό αυτών των προσπαθειών ήταν ότι οι άνθρωποι οι οποίοι ζούσαν σε χωριά, τα ονόματα των οποίων άλλαξαν το 1958 και μετανάστευσαν στο βορρά το 1974, υποχρεώθηκαν να κατοικήσουν σε ελληνοκυπριακά χωριά. Τα ονόματα αυτών των χωριών και τα παλιά χωριά των οποίων τα ονόματα είχαν ήδη αλλαχτεί, άλλαξαν πάλι. Ο λόγος αυτής της προσπάθειας ήταν να σβήσουν όλα τα ίχνη των ονομάτων των ελληνοκυπριακών χωριών και ένας δεύτερος λόγος ήταν να σταματήσουν οι Τουρκοκύπριοι να θυμούνται τι άφησαν στο νότο. Ο λόγος που το χωριό Λύση λέγεται Akdogan είναι ότι οι άνθρωποι από την Luricina (Akincilar από το 1958) και Stavrogonno (Aydogan από 1958) μεταφέρθηκαν εδώ για εγκατάσταση και έτσι δημιουργήθηκε ένα καινούργιο όνομα το οποίο είναι συνδυασμός των συλλαβών των ονομάτων των δύο χωριών.

C:\G\Spec\Pop.41a

Ακόμα μια σημαντική προσπάθεια ήταν η αλλαγή διαφόρων ονομάτων στη Λευκωσία. Το Kizilbas παρέμεινε Kizilbas. Ο λόγος είναι γιατί το όνομα Kizilbas έχει τουρκική επίδραση. Αυτοί που θέλουν να εκτουρκίσουν και ισλαμοποιήσουν τους Τουρκοκύπριους, άλλαξαν τα ονόματα αμέσως. Αυτές οι προσπάθειες συνέχισαν και την πρώτη δεκαετία του 2000 και η περιοχή Κέρμια άλλαξε σε Metehan από τους Τουρκοκύπριους επίτηδες. Το ίδιο συνέβη και με τη Λευκωσία σε Lefkose, το Βαρώσι σε Mağusa, τη Μόρφου σε Guzelyurt, την Καρπασία σε Karpas και το Αλακάτι σε Alakadin...

Τα ονόματα των χωριών των Τουρκοκυπρίων “εκτουρκίστηκαν” από το 1958. Για παράδειγμα η Κοφίνου άλλαξε σε Gecitkale. Αυτό το χωριό είναι μεταξύ της Λεμεσού (Leymosun) και της Λάρνακας (Iskele). Οι Τουρκοκύπριοι μετανάστευσαν στα χωριά του βορρά το 1974 και εγκαταστάθηκαν στα χωριά που

εγκατέλειψαν οι Ελληνοκύπριοι. Για παράδειγμα οι κάτοικοι της Κοφίνου που ήρθαν στο βορρά εξαναγκάστηκαν να κατοικήσουν στο Λευκόνικο κοντά στα Konedra (Gonender) και Ipsillat (Sutluce) στο κύριο δρόμο Λευκωσίας - Καρπασίας. Όλα τα καινούργια ονόματα είναι γραμμένα σε καινούργιες πινακίδες. Δηλαδή, το ίδιο όνομα δόθηκε σε δύο χωριά εξαιτίας αυτής της προσπάθειας “εκτουρκισμού”. Για παράδειγμα, οι κάτοικοι της Κοφίνου (Gecitkale) ήρθαν στο Λευκόνικο (Gecitkale) και εγκαταστάθηκαν εκεί. Έτσι το Λευκόνικο ονομάστηκε Gecitkale. Ακόμη κάτι που οι κρατούντες δεν έλαβαν υπ’ όψη ήταν ότι οι Τουρκοκύπριοι ζούσαν στο Λευκόνικο πριν το 1960. Το χαμένο κομμάτι του γρίφου βρέθηκε όταν οι Τουρκοκύπριοι υιοθέτησαν ονόματα όπως “Lefkonuklu”. Ούτε το όνομα “Lefkonuk” ούτε το “Κοφίνου” μπορούσαν να σβηστούν από τα αρχεία. Αυτοί που άλλαξαν το δικό τους όνομα πολλές φορές για να αφομοιώσουν τους Τουρκοκύπριους, βρέθηκαν

αντιμέτωποι με μια απροσδόκητη κατάσταση. Εφόσον τα ονόματα δεν μπορούσαν να σβηστούν, αυτό οδήγησε το σχέδιο τους σε αποτυχία. Όμως, υπήρξε μια επιπλοκή για την τουρκοκυπριακή κοινότητα, επειδή τα ονόματα των χωριών τους άλλαξαν πολλές φορές: δεν μπορούν να μεταφέρουν τα ονόματα τους στις νέες γενιές τόσο εύκολα.

Οι Τουρκοκύπριοι αντέδρασαν συλλογικά ως κοινότητα απέναντι σε αυτή την πολιτική αφομοίωσης και ενσωμάτωσης. Παρά αυτές τις προσπάθειες αφομοίωσης εδώ και μισό αιώνα, οι Τουρκοκύπριοι ονομάζουν τα χωριά τους όπως τα ξέρουν οι ίδιοι χωρίς να κοιτάζουν τις πινακίδες. Αγωνίζονται χρόνια τώρα να τα διδάξουν στην επόμενη γενιά. Σήμερα, παρ’ όλες αυτές τις αρνητικές συνθήκες, οι πολιτιστικοί αγώνες θα δώσουν σιγά σιγά ζωή από το πολιτιστικό μας παρελθόν στο μέλλον.

Μπροστά στη Πρόκληση της Αλήθειας και της Συμφιλίωσης

του Νίκου Τριμικλινώτη

Η ώρα της συμφιλίωσης

Το 2010 υπόσχεται πολλά. Η προοπτική λύσης του πολιτικού προβλήματος γεννά ελπίδες και προκλήσεις. Τίθεται άμεσα μπροστά μας το ζήτημα της ιστορικής συμφιλίωσης Ε/κ και Τ/κ ως πρώτιστο πολιτικό, κοινωνικό και ηθικό διακύβευμα να δημιουργήσουμε τους συνεκτικούς δεσμούς, τους θεσμούς, και τις πολιτικές/κοινωνικές διεργασίες που θα επιτρέψουν την ουσιαστική επανένωση.

Έρευνες σταθερά έδειχναν ευρεία λαϊκή στήριξη για τη συμφιλίωση και την επανασυγγραφή των βιβλίων ιστορίας. Το Δεκέμβριο του 2009, δικαιοτική δημοσκόπηση δείχνει ότι υπάρχει αναστοχαστικότητα ανάμεσα στους Κυπρίους: η πλειοψηφία τόσο των Ε/Κ όσο και των Τ/Κ αναγνωρίζει ότι έχουν και οι δύο κοινότητες διαπράξει λάθη στο παρελθόν. Διάφορες έρευνες γνώμης, έρευνες από ψυχολογικής οπτικής παρουσιάζουν σημαντικές συγκλίσεις που δείχνουν την προοπτική της συμφιλίωσης: υπάρχουν μεν δυσκολίες, αλλά υπό ορισμένες προϋποθέσεις, οι πολίτες μπορούν και θέλουν να ξανασκεφτούν, να επαναξιολογήσουν την πρόσληψη της ιστορίας ως εθνικής μυθολογίας και να ξαναδοούν σοβαρά την προοπτική της συμφιλίωσης.

Επισημαίνουμε ένα από τα ευρήματα της πρωτοποριακής έρευνας υπό τη διεύθυνση του Αριστείδη Σήτα για τις δυνατότητες συμφιλίωσης, που ήταν απροσδόκητο και αφορά αυτούς που είχαν προσωπική τραυματική εμπειρία: το τραύμα λειτουργούσε ως ισχυρός παράγοντας συμφιλίωσης για όσους είχαν μια τρομερή προσωπική εμπλοκή και εμπειρία, αλλά έντονα αρνητικά για αυτούς που έχασαν δικό τους πρόσωπο.

Οι εμπειρίες άλλων χωρών και η Κυπριακή Επιτροπή Αλήθειας και Συμφιλίωσης

Σε χώρες όπου συστάθηκαν «Επιτροπές Αλήθειας» (Truth Commissions), η διακρίβωση της τύχης αγνοουμένων ήταν ανάμεσα στους σημαντικότερους όρους εντολής τους κι έχουν συσταθεί πολλές Επιτροπές Αλήθειας ανά την υφήλιο. Πέντε, οι οποίες είναι οι πιο γνωστές περιπτώσεις – Αργεντινή, Χιλή, Ελ Σαλβαδόρ, Νότιος Αφρική, Γουατεμάλα – και ακόμα δεκαέξι όχι τόσο γνωστές: Ουγκάντα (1974), Βολιβία (1982 – 84), Ουρουγουάη (1983 – 84), Ζιμπάμπουε (1985), Ουγκάντα (1986 – 95), Νεπάλ (1990 – 91), Χιλή (1990 – 91), Τσαντ (1991 – 92), Γερμανία (1991 – 1994), Ελ Σαλβαντόρ (1992 – 1993), Μοζαμβίκη (1996), Αϊτή (1995), Σρι Λάνκα (1994 – 1997), Μπουρούντι (1995 – 1996), Εκουαδόρ (1996 – 97), Νιγηρία (1999 - 2000), Σιέρα Λεόνε (2000 – 2001) [βλ. Hayner, 2001]. Η εμπειρία των πιο πάνω αποτελεί πολύτιμη γνώση την οποία οφείλουμε να προσαρμόσουμε στα δικά μας δεδομένα.

Οι «Επιτροπές Αλήθειας» είναι ειδικές επιτροπές οι οποίες διαφέρουν πολύ μεταξύ τους, γιατί αντικατοπτρίζουν τα ειδικά δεδομένα και τις ιδιαιτερότητες κάθε ιστορικής σύγκρουσης. Αποσκοπούν στο να διερευνήσουν γεγονότα του παρελθόντος που είχαν ως αποτέλεσμα βιαιότητες και σοβαρές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αποτελούν μηχανισμούς που, ως επί το πλείστον, λειτουργούν εναλλακτικά, ή τουλάχιστον συμπληρωματικά προς τις δικαστικές διαδικασίες, ακριβώς γιατί η δικαστική/νομική οδός αδυνατεί να πετύχει τις επιδιώξεις που απαιτεί η δικαιοσύνη.

Παρά τις διαφορές μεταξύ τους έχουν

ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά:

- Οι επιτροπές αυτές επικεντρώνονται στο παρελθόν.
- Διερευνούν συμπεριφορές παραβιάσεων κατά συγκεκριμένες περιόδους, παρά συγκεκριμένα γεγονότα (όπως κάνουν άλλες ad hoc επιτροπές).
- Είναι προσωρινού χαρακτήρα, συνήθως λειτουργούν για 6 μήνες μέχρι 2 χρόνια και τελειώνουν με μια τελική έκθεση.
- Αυτές οι επιτροπές έχουν επίσημη έγκριση ή δικαιοδοσία αποδεκτή από τις πρώην αντιμαχόμενες παρατάξεις (Hayner 2001: 14).

Ωστόσο, στην περίπτωση της Κύπρου, προφανώς για ιστορικούς και πρακτικούς λόγους, το ζήτημα των αγνοουμένων θεωρήθηκε «ανθρωπιστικό θέμα» για να τύχει της ανάλογης προτεραιότητας κι έχει διαχωριστεί από τα άλλα εγκλήματα που θεωρούνται απλά μέρος της τραυματικής κοινής μας ιστορίας. Εξού και το γεγονός ότι παρά τη στασιμότητα στο Κυπριακό μετά τα δημοψηφίσματα, είχαμε σημαντικές εξελίξεις στο ζήτημα των περίπου 1450 Ε/κ και 502 Τ/κ αγνοουμένων με ταυτοποιήσεις λειψάνων και εκταφές θυμάτων του πολέμου και της «εθνοτικής βίας». Δυστυχώς, η πολύτιμη εργασία του γεωγράφου Patrick, που καταγράφει λεπτομερώς τα περιστατικά εθνοτικής βίας, αρχίζει το 1963 και σταματά το 1971.

Για τον πιο πάνω λόγο, οφείλουμε να προβληματιστούμε γύρω από τη θέσπιση μιας «Κυπριακής Επιτροπής Αλήθειας», η οποία θα αρχίσει άμεσα να λειτουργεί πρώτα ως μη κυβερνητική, υπερκοινωνική πρωτοβουλία από ακαδημαϊκούς, επαγγελματίες και ερευνητές για να κάνει την πρώτη καταγραφή του εύρους και του

χαρακτήρα της πολιτικής βίας στην Κύπρο, και στη συνέχεια, πάντα σε συνάρτηση με τις εξελίξεις στις διαδικασίες επίλυσης του Κυπριακού, θα θεσπιστεί στο πρότυπο της Νοτιοαφρικανικής «Truth and Reconciliation Commission», προσαρμοσμένη ωστόσο στα κυπριακά δεδομένα. Αυτή η πρώτη καταγραφή των νεκρών, των τραυματισμών και των άλλων περιστατικών βίας από τη δεκαετία του 1930 μέχρι το 1974 μας προσφέρει μια διαφορετική και ολιστική εικόνα της βίας, αυτού που μπορούμε να ονομάσουμε *βία ωθούμενη από πολιτικά κίνητρα*. Η περιοδολόγηση από τη δεκαετία του 1930 επιλέγεται γιατί η Κύπρος ουσιαστικά εισέρχεται στη σύγχρονη περίοδο «ωριμότητας», όπου η αποικιακή διοίκηση, για να καταστείλει τις πρώτες μαζικές κινητοποιήσεις των Κυπρίων, επιβάλλει καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης με τα γνωστά Οκτωβριανά. Εδώ έχουμε τους πρώτους Κύπριους νεκρούς το 1931 ως αποτέλεσμα της αποικιοκρατικής αντίδρασης στις κινητοποιήσεις. Ο συνολικός αριθμός των θυμάτων της πολιτικής βίας (πόλεμος 1974, πραξικόπημα, στόχος των πολιτικών οργανισμών κι αποικιοκρατικής διοίκησης και διακοινοτικών συγκρούσεων κ.τ.λ.) υπολογίζεται στις μερικές χιλιάδες, γύρω 4.000-7000. Ασφαλώς ο αριθμός αυτός ισοπεδώνει ή εξομοιώνει ανόμοιες μορφές και πλαίσια βίας: η πολιτική βία σε καιρό ειρήνης ενάντια σε συγκεκριμένα άτομα (ή ομάδες ατόμων) λόγω πολιτικών πεποιθήσεων ή/και εθνοτικής καταγωγής δεν μπορεί εξομοιώνεται με τη βία στα πλαίσια μιας πολεμικής σύρραξης: ακόμα και κατά περιόδους πολέμου, η βία που ασκείται τη στιγμή μιας μάχης δεν μπορεί να εξομοιώνεται με πράξεις βίας ενάντια σε αμάχους, πράξεις αντιποίνων, ή άλλες εν ψυχρώ ή εκδικητικές πράξεις βίας.

Γι' αυτό και προτείνουμε όπως η εντολή της Επιτροπής Αλήθειας διευρυνθεί για να καλύψει μια σχετικά μεγάλη ιστορική περίοδο περίπου 70 ετών, να διερευνηθεί, πέραν από τη βία που άσκησε ο τουρκικός στρατός εισβολής, η πολιτική βία και οι διακοινοτικές συγκρούσεις του 1963-1967 και 1974. Πιο αναλυτικά λοιπόν, προτείνουμε την περίοδο 1931-2000: σημείο εκκίνησης επιλέξαμε το 1931 μέχρι το 1974, παρόλο που μπορούμε να ισχυριστούμε ότι αυτή η περίοδος προεκτείνεται μέχρι σήμερα.

Ωστόσο, πέραν της στέρησης δικαιωμάτων εγκατάστασης κι αξιοποίησης περιουσιών λόγω της κατοχής, η πολιτική βία ουσιαστικά σταματά το 1974-75. Πέραν της διακοινοτικής βίας, πρέπει να διερευνηθεί η βία που ασκήθηκε από τη βρετανική αποικιοκρατία, οι 203 «εκτελέσεις» Ε/κ από την ΕΟΚΑ (ανάμεσα τους και 23 γνωστοί Αριστεροί, κυρίως κατά το 1957-58), η βία της ΤΜΤ έναντι Τ/κ, η βία του Γριβικού και Γιωρκατζικού παρακράτους και των δυνάμεων ασφαλείας, οι παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων που έκανε η εθνική φρουρά, η δράση των ομάδων του Ν. Σαμψών και του Β. Λυσσαρίδη, το «Εθνικό Μέτωπο» κι η ΕΟΚΑ Β'. Αναφερθήκαμε ήδη στην καταγραφή της διακοινοτικής βίας από τον Patrick (1976). Από την ελλειμματική υφιστάμενη βιβλιογραφία είναι φανερό ότι ο πόλεμος του 1974 (πραξικόπημα και εισβολή) αριθμητικά εξηγεί περίπου τα 2/3 των θυμάτων, ενώ οι καθ' αυτό διακοινοτικές συγκρούσεις καλύπτουν περίπου το 1/6, και το υπόλοιπο αφορά καθεστωτική, παραστρατιωτική, ενδοκοινοτική βία και στις δύο κοινότητες. Αυτό περιλαμβάνει μόνο τους γνωστούς θανάτους κι όχι τη βία σε όλο της το φάσμα, που αρχίζει από κάθε στέρηση ελευθερίας, ανθρωπίνων δικαιωμάτων κι άλλης μορφής φυσική ή ψυχολογική βία. Η διακοινοτική βία είναι μόνο μέρος της *πολιτικής βίας*, επομένως πρέπει να γίνει κατανοητή μέσα σ' αυτό το ευρύτερο πλαίσιο.

Το ακριβές περιεχόμενο της συμφιλίωσης αποτελεί ανοικτό ζήτημα κατά πόσο σε μια κοινωνία που βασίζεται σε αντιμαχόμενα

οικονομικά και νομικά συμφέροντα, διαφορετικές κοινωνικές, πολιτικές και πολιτιστικές αντιλήψεις και ανταγωνιστικές σχέσεις, μπορεί να υπάρξει «επίλυση» ή «κοινωνική συμφιλίωση». Αυτό όμως καθόλου δε σημαίνει ότι εθνοκοινοτικές συγκρούσεις, τα εθνικά ζητήματα, συγκεκριμένες μορφές πολιτικών αντιπαραθέσεων και καθεστωτικής βίας «λύνονται» με την έννοια ότι μπορεί να επέλθει *συμφιλίωση* ανάμεσα στις αντιμαχόμενες πλευρές. Ωστόσο, η ίδια η έννοια της «συμφιλίωσης» χρειάζεται να διερευνηθεί αν θα καταφέρουμε να πετύχουμε το στόχο μας. Στο έξοχο βιβλίο του για τη Νοτιοαφρικανική Επιτροπή Αλήθειας και Συμφιλίωσης (TRC), ο Gibson (2004:4) προτείνει τουλάχιστον τέσσερις διαστάσεις στο δύσκολο αυτό θέμα:

- Πρώτο, τη *διαφυλετική ή διακοινοτική συμφιλίωση* με τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και συνεννόησης, απορρίπτοντας τα στερεότυπα για τον «άλλο».
- Δεύτερο, *πολιτική ανεκτικότητα* ακόμα και αν διαφωνείς έντονα με τον άλλο.
- Τρίτο, σεβασμός για τις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με αυστηρή εφαρμογή του κράτους δικαίου και τις παγκόσμιες δημοκρατικές αξίες.
- Τέταρτο, η νομιμοποίηση των νέων υπερφυλετικών θεσμών και αρχών της χώρας.

Είναι ηλίου φαεινότερο ότι οι διαστάσεις αυτές έχουν άμεση εφαρμογή στην περίπτωση επίλυσης του Κυπριακού. Όλα τα στοιχεία αυτά έχουν τεράστια σημασία στο ξεπέρασμα των «συγκρούσεων» που έχουν εθνοκοινοτικό χαρακτήρα ή αποτελούν προβλήματα καθεστωτικής ή πολιτικής βίας του παρελθόντος. Ασφαλώς παραμένει ανοικτό και αμφιλεγόμενο ζήτημα σε ποιο βαθμό η συμφιλίωση είναι συλλογικό ή ατομικό ζήτημα. Μάλλον τα δύο πρέπει να αλληλοσυμπληρώνονται για να επιτύχει το εγχείρημα της συμφιλίωσης. Αυτό όμως σκοντάφτει στο ζήτημα της ιστορίας, όταν οι επίσημες εκδοχές τους βασίζονται στην άγνοια, την υποτίμηση, ή ακόμα και (δια)στρέβλωση της ιστορίας του «άλλου», με τον οποίο καλείται κάποιος να συμβιώσει, ή χειρότερα ακόμα, αν βασίζεται στις «εθνικές ήττες» του άλλου.

Εξίσωση Εγκλημάτων;

Της Κωνσταντίνας Ζάνου*

Ο Michel Foucault, στο κλασικό πλέον άρθρο του «Τι είναι ένας συγγραφέας;» («*Qu'est-ce-qu'un auteur?*», Gallimard, Paris, 1994), υποστηρίζει πως δεν έχει τόση σημασία το «ποιος λέει κάτι», παρά το «τι λέγεται» και υπό ποιες συνθήκες «αυτό το κάτι που λέγεται» γεννιέται, στέφεται με επιτυχία και μετατρέπεται σταδιακά σε κοινό τόπο, αποκτά, δηλαδή, τη δική του ρητορική αυτονομία και συστηματικότητα.

Σ' αυτό λοιπόν το πλαίσιο, θα ήθελα να εξετάσω τις απαρχές ενός ρητορικού σχήματος που τυγχάνει ευρείας διάδοσης στον τόπο μας. Το ρητορικό (και, επομένως, βαθιά ιδεολογικό) αυτό σκαρίφημα έχει ως εξής: όταν μιλούμε για τα εγκλήματα που διαπράχθηκαν από Ελληνοκύπριους εναντίον Τουρκοκυπρίων (κυρίως κατά την περίοδο 1963-1967, αλλά και το 1974) σημαίνει πως «εξισώνουμε» τα «ελάχιστα εγκλήματα που διέπραξαν κάποιοι ελαχιστότατοι αδέσποτοι ανθρωπόμορφοι Ε/κ εγκληματίες σε βάρος αθώων αμάχων Τ/κ» με τα «μαζικά και συστηματικά εγκλήματα πολέμου που η Τουρκία, διά των στρατευμάτων της, διέπραξε και διαπράττει στην Κύπρο» (δειγματοληπτικά αποσπάσματα από ένα άρθρο, το οποίο θεωρώ αντιπροσωπευτικό εκατοντάδων άλλων άρθρων και δηλώσεων που υιοθετούν την ίδια προσέγγιση).

As εξετάσουμε τώρα υπό ποιες συνθήκες γεννήθηκε το ρητορικό αυτό σχήμα της «εξίσωσης». Μια πρόχειρη έρευνα, μου κατέδειξε ότι πρόκειται για σχετικά πρόσφατη επινόηση. Νομίζω πως αρχίζει να εμφανίζεται συστηματικά, από τον Μάρτιο του 2007 και εξής, στις στήλες κάποιων ακροδεξιών ή, εν πάση περιπτώσει, ακραία συντηρητικών εφημερίδων. Έκτοτε, έχει μετατραπεί σχεδόν σε «κοινό τόπο» και έχει εισχωρήσει στην επιχειρηματολογία της μεγαλύτερης πλειοψηφίας των δημοσιογράφων, των πολιτικών, αλλά και

των απλών πολιτών. Γιατί όμως εμφανίζεται τότε;

Το 2007 ήταν μια σημαδιακή χρονιά στην πορεία αυτοσυνειδησίας της ελληνοκυπριακής κοινότητας. Η επαναδραστηριοποίηση της Διερευνητικής Επιτροπής Αγνοουμένων (ΔΕΑ) άρχισε σταδιακά, από τον Ιούλιο του 2007 και εξής, να αποκαλύπτει μια όψη της ιστορίας που τρόμαζε πολλούς από μας. Οι εκταφές λειψάνων Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων που αγνοούνταν από το 1963-1964 και από το 1974 μας καλούσε να αντιμετωπίσουμε μια απλή αλήθεια, που για λόγους εθνικής προστασίας, κρατούσαμε για χρόνια βαθύτατα θαμμένη: ότι, δηλαδή, εγκλήματα δεν διέπραξαν μόνο οι Τουρκοκύπριοι και ο τουρκικός στρατός, αλλά και οι Ελληνοκύπριοι. Ολοένα και περισσότερα λείψανα Τουρκοκυπρίων ξεπρόβαλλαν από πηγάδια και μαζικούς τάφους, διεκδικώντας τη δική τους θέση στην ιστορία. Η ελληνοκυπριακή κοινωνία αναγκάστηκε τότε να εισέλθει σε μια περίοδο ενδοσκοπησης σε σχέση με το παρελθόν της. Αρχισαν να ακούγονται δυνατότερα πράγματα τα οποία μέχρι τότε μονάχα ψιθυριστά μπορούσαν να ειπωθούν. Έτσι, εκών άκων, αρχίσαμε να μιλάμε για τις «αλήθειες των άλλων» και για το δικό μας μερίδιο ευθύνης στην τύχη αυτού του τόπου. Μπήκαμε, δηλαδή, σε μια διαδικασία αυτοσυνειδησίας, η οποία πόρρω απέχει, βέβαια, από την ολοκλήρωση.

Κανείς απ' όσους τόλμησαν και τολμούν να μιλήσουν για τα «αμίλητα» δεν αναφέρθηκε ποτέ σε «ζυγαριές καταστροφής» και «εξισώσεις εγκλημάτων». Οι θάνατοι, εξάλλου, δεν ζυγίζονται όπως τα πορτοκάλια. Ούτε υπόκεινται σε σύγκριση. Το επιχείρημα της «εξίσωσης» γεννήθηκε ακριβώς απ' όσους αντιστέκονταν σε ό,τι έβλεπαν να ξεδιπλώνεται μπροστά τους ως μια άλλη εκδοχή της ιστορίας. Από όσους, δηλαδή, εκλάμβαναν και εκλαμβάνουν την

ιστορική ενδοσκοπηση ως μια αόριστη απειλή.

Σε αυτές τις περιπτώσεις, σαν από αμυντικό ένστικτο, οι κοινωνίες τείνουν να μεταθέτουν την ευθύνη σε κάποια «μεμονωμένα εξτρεμιστικά στοιχεία», σε άτομα που κατά κάποιο τρόπο αποτελούν «εξαίρεση» από την ιστορική πορεία της υ π ό λ ο ι π η ς κ ο ι ν ω ν ί α ς . Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα αυτής της αμυντικής στάσης αποτελεί η Γερμανία στα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια. Η αρχική αντίδρασή της γερμανικής κοινωνίας στο σοκ που υπέστη από την αποκάλυψη του ολοκαυτώματος ήταν να αποδώσει τα πάντα στο «μεμονωμένο», «εξω-ιστορικό» και «εξαιρετικό δαμόνιο» του Χίτλερ. Χρειάστηκαν γύρω στα τριάντα χρόνια για να μπορέσει η γερμανική κοινωνία να αποδεχτεί την οργανική σχέση που υπήρχε ανάμεσα στον Χίτλερ, την ναζιστική ελίτ και την κοινωνία ως σύνολο, και ακόμη πιο πολλά για να αναγνωρίσει ως «ευθύνη», όχι μόνο την διάπραξη και απόκρυψη των εγκλημάτων αυτών από τους άμεσα αναμεμιγμένους, αλλά ακόμα κι αυτή την αδιαφορία ή τη σιωπή της ευρύτερης κοινωνίας.

Ποιος ξέρει πόσα χρόνια θα χρειαστούν στην Κύπρο για να μπορέσουν να λεχθούν δυνατά όσα ακόμα ψιθυρίζονται για τη σχέση των «εξτρεμιστικών ομάδων» με το ίδιο το κράτος αλλά και την ευρύτερη κοινωνία, θεωρώντας την «συνυπεύθυνη» τόσο για την ιδεολογική της υποστήριξη όσο και για την παρασιώπηση ή την αδιαφορία της; (Και μην μου πείτε πως «συγκρίνω» τα ναζιστικά εγκλήματα με τα δικά μας. Αναφέρομαι στις πορείες ιστορικής αυτοσυνειδησίας των κοινωνιών και όχι στο μέγεθος των εγκλημάτων. Όπως είπαμε, τα εγκλήματα εναντίον ανθρώπινων ζώων είναι μια απόλυτη και μη συγκρίσιμη πραγματικότητα).

*Η Κωνσταντίνα Ζάνου είναι ιστορικός, ερευνήτρια στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας

Παιδεία σε μια ομόσπονδη Κύπρο

Απόψεις, προβληματισμοί και προτάσεις

Της Μαρίας Μαυραδά

Οι απόψεις που καταγράφονται πιο κάτω δεν αποτελούν οραματισμούς για ένα απώτερο μέλλον, αλλά εισηγήσεις για εφαρμογή στο άμεσο μέλλον που αναμένεται πολύ σύντομα στην πατρίδα μας. Η αισιοδοξία για μια νέα εποχή σε μια επανενωμένη, ομόσπονδη, ειρηνική Κύπρο, δεν αποτελεί αφελές όραμα κάποιων ρομαντικών της Ιστορίας, αλλά επιβάλλεται ως ανάγκη για ενίσχυση πρώτα πρώτα των δύο ηγετών που φαίνεται ότι καταβάλλουν το άπαν των δυνάμεών τους στις συνομιλίες που μπαίνουν πλέον στην κρισιμότερη φάση τους. Το λιγότερο που οφείλουν να πράξουν τη στιγμή αυτή οι ενεργοί πολίτες στον τόπο μας -και στις δύο πλευρές- είναι να στηρίξουν με την πίστη και την αισιοδοξία τους δύο ηγέτες, χωρίς αυτό βέβαια να σημαίνει την απουσία της οποιασδήποτε καλόπιστης και εποικοδομητικής κριτικής.

Ο σκοπός της παιδείας σ' ένα ομόσπονδο κράτος είναι αυτονόητο ότι θα πρέπει πρωταρχικά να εξυπηρετεί την επιβίωση του νέου πολιτικού συστήματος. Όσο ο ρόλος της παιδείας θεωρείται καίριος για την επίτευξη λύσης, άλλο τόσο πρέπει να θεωρείται καίριος για τη διατήρησή της. Πέρα από τους γενικούς στόχους της, η παιδεία θα πρέπει να θέσει ειδικούς στόχους, οι οποίοι όχι μόνο θα ανταποκρίνονται στις νέες πραγματικότητες όπως θα διαμορφωθούν, αλλά θα συμβάλλει με το έργο της στη διαμόρφωση τέτοιων συνθηκών, που θα διευκολύνουν τους πολίτες από τη μια να δεχτούν τις νέες πραγματικότητες και από την άλλη να αγωνιστούν για την εφαρμογή τους με τρόπο που να δημιουργεί προοπτικές για ένα καλύτερο αύριο στον ταλαίπωρο λαό μας. Σε μια ενδεχόμενη λύση δεν πρέπει να επαναληφθούν τα λάθη της δεκαετίας του '60. Η παιδεία θα πρέπει να διαδραματίσει έναν ουσιαστικό, καταλυτικό ρόλο για τη δημιουργία πολιτών που θα σέβονται, θα τιμούν το

ομόσπονδο κράτος και γενικά θα χαρακτηρίζονται από μια θετική στάση απέναντι στη λύση που θα εφαρμοστεί, ώστε να αγωνιστούν για την περιφρούρησή της, σε περίπτωση που οποιοσδήποτε περιπλοκές ενδέχεται να εμφανιστούν. Η πιθανότητα αυτή, που αποτελεί ένα από τα επιχειρήματα των αντιπάλων της ομοσπονδιακής λύσης, μπορεί να μειωθεί με την επίδραση της παιδείας. Εάν αναγνωρίζουμε ότι στη δημιουργία του κυπριακού προβλήματος συνέβαλε και η παιδεία, είτε κάποιες φορές με τη δράση της, είτε κάποιες φορές με την ουδετερότητά της, τότε θα πρέπει να αγωνιστούμε ώστε η παρέμβασή της στις κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις στον τόπο μας να είναι θετική, με την έννοια ότι θα συμβάλλει στη διατήρηση της ειρήνης στο νέο ομόσπονδο κράτος, γιατί καμιά λύση δεν θα πρέπει να αφεθεί στην τύχη της. Θα πρέπει να λειτουργήσουν και κάποιοι μηχανισμοί υποστήριξης, συστηματικά και μεθοδευμένα και όχι 'εϊκή και έτυχεν'.

Κοινοί στόχοι

Οι επιμέρους πολιτείες που θα αποτελούν το ενωμένο κράτος θα έχουν την ευθύνη της παιδείας. Από αυτό, ακριβώς, το σημείο θα πρέπει να έχει αφετηρία η συνεργασία, να δίνονται οι κατευθύνσεις για τους βασικούς στόχους της παιδείας και στις δύο πολιτείες. Θα είναι, λοιπόν, αναμενόμενο στο ανώτατο αυτό επίπεδο να υπάρχει μια μίνιμουμ κοινή συνισταμένη όσον αφορά στον καθορισμό κάποιων βασικών, κοινών

στόχων, στα αναλυτικά προγράμματα, στα διδακτικά εγχειρίδια, στο κρυφό αναλυτικό πρόγραμμα. Αυτοί οι κεντρικοί άξονες θα δίνουν το στίγμα της παιδείας στο νέο κράτος και θα αποτελούν τους δείκτες για τον καθορισμό των στόχων στις επιμέρους πολιτείες. Καθίσταται, λοιπόν, φανερό, ότι κεντρικός άξονας της παιδείας θα είναι ο σεβασμός της διαφορετικότητας σε όλα τα επίπεδα, εθνικό, θρησκευτικό, πολιτισμικό, χωρίς βέβαια αυτό να αποβαίνει εις βάρος της διατήρησης της εθνικής μνήμης, της εθνικής κληρονομιάς, της θρησκευτικής συνείδησης και της κουλτούρας των διαφορετικών κοινοτήτων. Θα πρέπει να υιοθετηθεί ένα διαπολιτισμικό μοντέλο εκπαίδευσης. Ως διαπολιτισμική χαρακτηρίζεται γενικότερα εκείνη η εκπαίδευση, η οποία έχει ως στόχο τη διαπολιτισμική επικοινωνία και προσέγγιση, την κατάργηση των διακρίσεων, την αλληλοκατανόηση, την αλληλοαποδοχή και την αλληλεγγύη και απευθύνεται στο σύνολο του πληθυσμού μιας χώρας, δηλαδή και στην πλειοψηφία, αλλά και σε οποιοδήποτε μειονοτικές ή πολιτισμικά διαφορετικές ομάδες. Οι αρχές της, σύμφωνα με τον Γεωργιογιάννη (2007), είναι οι εξής:

1. Η ενσυναίσθηση, δηλαδή η ανάπτυξη της ικανότητας του μαθητή να κατανοεί τη θέση, τα προβλήματα των άλλων που είναι διαφορετικοί από τον ίδιο. Πρόκειται για ανάπτυξη της συναισθηματικής νοημοσύνης μέσα από την αποδόμηση των κοινωνικών αναπαραστάσεων που συμβάλλουν στην προβολή των αλλοδαπών ως ξένων και παρεμποδίζουν την ανάπτυξη διαπολιτισμικών σχέσεων.
2. Η αλληλεγγύη, η οποία υπερβαίνει τα όρια ομάδων, κρατών, φυλών.
3. Ο σεβασμός στην πολιτισμική ετερότητα, που σημαίνει την αποδοχή των άλλων πολιτισμών και τη συμμετοχή τους στο δικό μας πολιτισμό, δηλαδή τη συνύπαρξη και την ανταλλαγή στοιχείων ανάμεσα στους πολιτισμούς επί ίσοις όροις.
4. Η εξάλειψη του εθνικιστικού τρόπου

σκέψης και η απαλλαγή από στερεότυπα και προκαταλήψεις ώστε να καταστεί δυνατή η επικοινωνία ανάμεσα στις διαφορετικές κοινότητες.

Στο ομόσπονδο κράτος θα υπάρχουν περιοχές με πλειοψηφία πληθυσμού από τη μια κοινότητα και μειοψηφία από την άλλη. Τα σχολεία θα είναι αμιγώς τουρκοκυπριακά ή αμιγώς ελληνοκυπριακά, δηλαδή όπως ισχύει σήμερα. Ας προβληματιστούμε, λοιπόν, για τις αλλαγές που θα μπορούσαν να επιδιωχθούν στην εκπαίδευση σ' ένα ομόσπονδο κράτος. Γιατί, επί παραδείγματι, θεωρούμε τιμή μας τη φοίτηση ενός παιδιού, Ελληνοκύπριου ή Τουρκοκύπριου σ' ένα ξένο σχολείο; Μήπως θα θεωρούσαμε προδοσία τη φοίτηση ενός Τουρκοκύπριου παιδιού σε ελληνικό σχολείο και αντίστροφα, στην περίπτωση ομοσπονδιακής λύσης ή τα πράγματα θα μπορούσαν ν' αλλάξουν σε σχέση με ό,τι ισχύει σήμερα;

Αναλυτικά προγράμματα και διδακτικά εγχειρίδια

Χωρίς αυτό να σημαίνει ότι θα καταργηθεί η ελευθερία της κάθε πολιτείας στον καταρτισμό των αναλυτικών προγραμμάτων, εντούτοις θα ήταν απαραίτητη μια αλληλοενημέρωση και συνεργασία σχετικά με το περιεχόμενό τους, ιδίως σε μαθήματα με βαρύνουσα σημασία, όπως αυτό της Ιστορίας, αφού το μάθημα αυτό χρησιμοποιήθηκε στο παρελθόν ή χρησιμοποιείται ακόμα ως ένα μέσο για τη διαμόρφωση ή την ενδυνάμωση της εθνικής συνείδησης των μαθητών και στις δύο κοινότητες στην Κύπρο. Θα ήταν παράλογο σ' ένα ομόσπονδο κράτος μέσω της διδασκαλίας ή των διδακτικών εγχειριδίων της Ιστορίας να δημιουργούμε στο μαθητή την εικόνα του εχθρού για μια κοινότητα με την οποία διατηρούμε ένα κοινό κράτος! Και εννοείται ότι αυτό ισχύει και για τις δύο πλευρές. Η μια κοινότητα θα πρέπει λοιπόν να γνωρίζει τι διδάσκει η άλλη κοινότητα, δηλαδή να έχει τουλάχιστον γνώση των εγχειριδίων που χρησιμοποιούνται, ποιοι είναι οι στόχοι του μαθήματος, να δίδεται έμφαση στη διδασκαλία μέσα από τη χρήση των πηγών ώστε να αποφεύγεται όσο το δυνατό η μονόπλευρη θεώρηση και οι μαθητές να μάθουν να αναζητούν και την αλήθεια του άλλου. Είναι αυτονόητο ότι ο ρόλος των

εκπαιδευτικών θα είναι τεράστιας σημασίας, γιατί πέρα από τα οποιαδήποτε νέα σχολικά εγχειρίδια ή εγκυκλίους προερχόμενα από την κεντρική διοίκηση, η τελική χρήση θα παραμένει αποκλειστικά στον εκπαιδευτικό, αφού είναι αυτός που έρχεται σε απευθείας επαφή με το μαθητή και η επίδρασή του στη διαμόρφωση της συνείδησης του παιδιού είναι αδιαμφισβήτητη. Θα πρέπει, λοιπόν, οι εκπαιδευτικοί να είναι ενημερωμένοι, πεπεισμένοι και τελικά σύμφωνοι με το 'τι διδάσκουμε στα σχολεία, πώς το διδάσκουμε και γιατί το διδάσκουμε', πράγμα βέβαια δύσκολο-αν κρίνουμε από το σάλιο που είχε δημιουργηθεί πρόσφατα για τα νέα βιβλία Ιστορίας- αλλά όχι ακατόρθωτο με προσεγμένες πολιτικές-κομματικές-συνδικαλιστικές παρεμβάσεις και δημοκρατικό εκπαιδευτικό διάλογο, ώστε να επιτευχθεί η χάραξη μιας εκπαιδευτικής πολιτικής αποδεκτής από όλους τους εκπαιδευτικούς στην κάθε κοινότητα. Η παρέμβαση των Πανεπιστημίων θα πρέπει επιτέλους να γίνει φανερή με ισχυρή άποψη σχετικά με την εκπαιδευτική πολιτική, με διοργάνωση επιστημονικών σεμιναρίων-συνεδρίων επί δικοινοτικής βάσεως όπου θα ακούγονται και η ελληνική και η τουρκική και άλλες γλώσσες με στόχο την εξοικείωση όλων των πολιτών του ομόσπονδου κράτους με τη χρήση άλλων γλωσσών, ώστε και στα σχολεία τα παιδιά να επιλέγουν την εκμάθησή τους, γεγονός που θα συμβάλει σημαντικά στην εδραίωση ανθρώπινων σχέσεων φιλίας και στην εν γένει επικοινωνία ανάμεσα στις δύο πολιτείες.

Κρυφό αναλυτικό πρόγραμμα

Η σημασία του λανθάνοντος αναλυτικού προγράμματος δεν πρέπει να υποτιμάται. Αντιθέτως, πρέπει να διαμορφώνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να ενισχύει την αποτελεσματικότητα των στόχων όπως θα καθοριστούν στα νέα αναλυτικά προγράμματα.

Ένα θέμα που αναπόφευκτα θα πρέπει να συζητηθεί είναι ο τρόπος που εορτάζονται οι εθνικές επέτειοι και στις δύο κοινότητες. Οπωσδήποτε δεν θα πρέπει να υποδαυλίζουν εθνικά πάθη, ανταγωνισμό και μίσος, πράγμα που θα συνιστούσε αντίφαση με τους στόχους όπως έχουν προαναφερθεί και βεβαίως θα τους αναιρούσε σε πολύ μεγάλο βαθμό.

Αντιθέτως, μια σειρά δραστηριοτήτων στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μπορεί να ενισχύσει το αίσθημα της συμβίωσης σ' ένα κοινό κράτος. Οι ανταλλαγές επισκέψεων ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς και μαθητές θα είναι απαραίτητες. Για παράδειγμα με την ευκαιρία σημαντικών θρησκευτικών εορτών, όπως τα Χριστούγεννα ή το Ραμαζάνι θα μπορούσαν ομάδες από ένα σχολείο να επισκεφθούν σχολείο στη άλλη κοινότητα για να παρακολουθήσουν τους εορτασμούς τους και να ανταλλάξουν ευχές, δώρα κ.λπ. Ακόμα σε κάποιες άλλες επετείους θα μπορούσαν να συμμετάσχουν καλλιτεχνικά σχήματα χορού ή τραγουδιού από την άλλη κοινότητα. Θα μπορούσαν να διοργανωθούν ακόμα κάποιοι διαγωνισμοί για τα παιδιά και από τις δύο πολιτείες ή να αναληφθούν από κοινού κάποιες δραστηριότητες περιβαλλοντικές, αθλητικές διοργανώσεις κ.ο.κ. Επαφές όπως αυτές συμβάλλουν στην αλληλογνωριμία, αφού ευνοούν την επικοινωνία, η οποία είναι πιθανότερο να αναδειξει ομοιότητες ανάμεσα στα παιδιά, μέσα από άλλα στοιχεία της ταυτότητάς τους εκτός από την εθνότητα και τη θρησκεία, όπως είναι η νεαρή ηλικία, η τάση για αντίδραση απέναντι στο κατεστημένο (π.χ. η άρνηση να φορούν σχολική στολή), οι προτιμήσεις σε συγκεκριμένους τρόπους νυχαγωγίας, κ.ά. Η γνωριμία με το άγνωστο ανοίγει το δρόμο για την άρση του φόβου, των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων. Οι ανταλλαγές και οι επαφές ανάμεσα στα σχολεία θα πρέπει να θεωρούνται επιβεβλημένες εκ των πραγμάτων και φυσιολογικές.

Η ομοσπονδιακή λύση που αναζητείται αυτή τη στιγμή στην πατρίδα μας αποτελεί έναν ιστορικό συμβιβασμό και για τις δύο κοινότητες. Η εξεύρεση αυτής της από κοινού αποδεκτής λύσης είναι ο στόχος των συνεχιζόμενων διαπραγματεύσεων, αλλά η επιτυχία της εφαρμογής της θα είναι στο χέρι του κάθε πολίτη της ομοσπονδιακής Κύπρου. Οι εκπαιδευτικοί θα έχουν ένα μεγάλο μερίδιο ευθύνης που θα πρέπει να το συνειδητοποιήσουν και να το αναλάβουν ως πατριωτικό καθήκον, γιατί οι αγώνες για την επιβίωση των λαών και για την ειρήνη μπορούν να γίνονται και χωρίς όπλα, που στη δική μας περίπτωση ούτως ή άλλως δεν έφεραν ποτέ τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Κανεί πιον!

Του Şener Elcil, Γενικού Γραμματέα της ΚΤÖS
(Συντεχνία Τ/κ Εκπαιδευτικών Δημοτικής Εκπαίδευσης)

Ακόμη ένα συνηθισμένο πρωινό του Σαββάτου, νιώθοντας τη δροσερή πνοή του Φθινοπώρου, έκανα τα σχέδιά μου για τη μέρα. Σκεφτόμουν πως θα μπορούσα να περάσω λίγο χρόνο με την οικογένειά μου, αφού δεν είχαμε τη δυνατότητα να είμαστε μαζί αρκετά, κάτι που με στεναχωρεί. Ξαφνικά, τρόμαξα από τον ήχο του κινητού μου. Ο Αλί μου είπε τα δυσάρεστα νέα.

- Ο γιος του Παύλου, που ήταν στο στρατό..... είναι νεκρός.

Τον ρώτησα πώς...

- Αυτοπυροβολήθηκε, μου είπε ο Αλί.

Πάγωσα κοκαλωμένος από τρόμο. Γενικά πάντοτε θεωρούσα τον εαυτό μου ήρεμο και ψύχραιμο άνθρωπο. Ένιωσα να παγώνει το αίμα μου, το μυαλό μου να θολώνει, όλα έρχονται στο μυαλό μου σαν ταινία.

Ο Παύλος. Ο αγαπητός μου φίλος ο Παύλος. Ένας θεός ξέρει πόσο υποφέρει τώρα, αυτός και η οικογένειά του. Τι μεγάλη τραγωδία, μια αβάστακτη θλίψη. Μπορούσα να νιώσω το κάθε τι στο πετσί μου.

Ο αγαπητός μου φίλος, ο Παύλος, ένας αληθινός Κύπριος με την όλη στάση του και τις αρχές του. Πάντα διαλέγει τις κατάλληλες λέξεις στις ομιλίες του. Σε κάθε δράση, σε κάθε κατάσταση πάντα δίπλα μας, να μοιράζεται μαζί μας τις απόψεις του με συνέπεια, ανεκτικότητα και ανθρωπιά, ένας πραγματικός Κύπριος. Σκέφτομαι τώρα πόσο θα θρηνεί. Εμείς που πιστεύουμε ότι η Ειρήνη είναι μια αξία και μια πράξη ενάντια στο ρατσισμό, τον εθνικισμό και τις διακρίσεις... τώρα πόνος... Γιατί; Ο Παύλος... τιμωρείται τώρα γιατί πάλευε υπέρ της αποστρατικοποίησης, ενάντια σε κάθε είδος милитарισμού για τόσα χρόνια; Πάλευε γιατί δεν ήθελε άλλες μητέρες και πατεράδες να κλάψουν, δεν ήθελε άλλες κατεστραμμένες και εκτοπισμένες οικογένειες. Φτάνει πια... Γιατί ο Θεός να δώσει τόση λύπη και πόνο στον Παύλο; Σ' έναν άνθρωπο όπως ο Παύλος; Γιατί όχι σ' αυτούς που είναι υπεύθυνοι για την τραγωδία, σ' αυτούς που έκαναν πολιτική πάνω στο αίμα και τα δάκρυα των ανθρώπων, που προκάλεσαν μίσος; Όχι, αυτή η σκέψη είναι λανθασμένη. Δεν είναι γι' αυτό που αγωνιζόμαστε, για να βάλουμε τέρμα στα βάσανα και τα δεινά όλων των ανθρώπων;

Δεν θυμάμαι πώς έτρεξα έξω από το σπίτι και πώς, οδηγώντας το αυτοκίνητό μου συγχυσμένος μέσα στις σκέψεις μου, έφτασα στη Λευκωσία. Δεν θυμάμαι πώς... Καταράστηκα τα συρματοπλέγματα, τους αμμόσακκους και τα πολυβολεία καθώς περνούσα το Λήδρα Πάλας.

Συνάντησα το φίλο μου τον Κωστή. Αυτή τη φορά βρήκα τα χαρακτηριστικά του προσώπου του να διαγράφονται πιο βαθιά. Μου είπε ότι αγόρασε ένα μαύρο πουκάμισο εδώ και αρκετό καιρό και θα το φορούσε τώρα για πρώτη φορά. Πήγαμε όλοι στην εκκλησία όπου θα γινόταν η κηδεία. Κοιτούσα τον κόσμο από το σημείο που στεκόμουν κάπου σε μια γωνιά. Για μια ακόμη φορά αντιλήφθηκα ότι η λύπη και ο πόνος και τα δάκρυα δεν έχουν εθνικότητα, η θλίψη και ο πόνος είναι κοινός.

Η μυστικιστική ατμόσφαιρα της εκκλησίας, οι προσευχές του ιερέα, το αναφιλητό των ανθρώπων και το θυμιατό να ξορκίζει το κακό, όλα αυτά έκαναν το βάρος ασήκωτο. Ξαφνικά κάτι πέρασε από το μυαλό μου: δύσκολες στιγμές που περάσαμε με τη σύζυγό μου μεγαλώνοντας το παιδί μας, νύκτες χωρίς ύπνο, όταν η κόρη μου ήταν άρρωστη και νιώθαμε κι εμείς άρρωστοι μαζί της. Σκέφτηκα τη χαρά της που μας κάνει και μας πιο χαρούμενους. Τι αβάστακτος πόνος και θλίψη να χάνεις το παιδί σου!

Όταν είδα τις πολλές σημαίες και τα εθνικά σύμβολα γύρω από τους τάφους ανθρώπων που πέθαναν κατά τη διάρκεια του πολέμου, θυμήθηκα τα δικά μας κοιμητήρια. Ο θρήνος και το κλάμα της μητέρας, τα βουρκωμένα μάτια του φίλου μου του Παύλου, στη διάρκεια της ταφής, ο λυγμός του καθώς με αγκάλιαζε, μου χάραξαν την καρδιά με ένα σημάδι που θα με συνοδεύει μέχρι το τέλος της ζωής μου.

Οι στρατιώτες στην πύλη του κοιμητηρίου, οι αξιωματικοί, η μεγάλη σημαία πάνω στο βουνό ακριβώς μπροστά μας, η λέξη "commando" γραμμένη, συρματοπλέγματα, σύνορα, εθνικιστικές ομιλίες, σημαίες, πατρίδα, μάρτυρες... Τίποτα δεν φέρνει πίσω τον γιο του Παύλου.

Μια σφαίρα του G3, που κοστίζει μερικά σεντς, βάζει τέλος σε μια νέα ζωή, καταστρέφει το ελπιδοφόρο μέλλον μιας ολόκληρης οικογένειας. Για πόσο ακόμη θα συμβαίνει αυτό; Πόσοι άλλοι θα πεθάνουν; Πόσες άλλες οικογένειες θα υποφέρουν; Η ειρήνη δεν έρχεται με όπλα, σημαίες και βόμβες. Η ειρήνη έρχεται με την αδελφосύνη, τη φιλία, την επικοινωνία, την ανεκτικότητα.

Το μίσος φέρνει μίσος, η εχθρότητα προκαλεί την εχθρότητα. Όπλα, βόμβες, εχθρότητα και μίσος μοίρασαν αυτό το όμορφο νησί. Περισσότερο μίσος και περισσότερη εχθρότητα σημαίνει περισσότερα δεινά και πόνος για τους Κυπρίους.

Ας πούμε ΑΡΚΕΤΑ! ΩΣ ΕΔΩ!

Ας μην υποφέρουν άλλοι Παύλοι πια.

Ας μην θρηνήσουν άλλες μητέρες.

Συν-αδελφικές επισκέψεις

Της Ελένης Ζάνου, φιλόλογου

Τη Δευτέρα 28/12/09, προγραμματίστηκε η επίσκεψη σε κάποια τ/κ σχολεία (πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης). Στην αρχή είχα τρεις σοβαρούς ενδοιασμούς:

1. Αν θα ξυπνήσω πρωί, όντας σε διακοπές.
 2. Επειδή μπήκα στη διαδικασία να φανταστώ πώς θα αντιδρούσαν οι μαθητές μου αν Τ/κ εκπαιδευτικοί εισέρχονταν στο σχολείο τους, φοβήθηκα το λιθοβολισμό!
 3. Θα μαζευτούν αρκετοί εκπαιδευτικοί για την επίσκεψη ή θα είμαστε πάλι τρεις κι ο κούκος;
- Καταρχάς η προσέλευση των ε/κ εκπαιδευτικών στο σημείο συνάντησης ήταν αρκετά μεγάλη. Μαζευτήκαμε περίπου πενήντα άτομα, χωριστήκαμε σε ομάδες και ξεκινήσαμε την περιήγησή μας.

Με την ομάδα μου επισκεφτήκαμε την τ/κ Τεχνική Σχολή Λευκωσίας. Ένας Τ/κ καθηγητής που μιλούσε ελληνικά (σε άπταιστη κυπριακή) ανέλαβε τη ξενάγησή μας στους χώρους της Τεχνικής Σχολής. Γνωριστήκαμε και ανταλλάξαμε απόψεις με αρκετούς Τ/κ εκπαιδευτικούς. Μου έκανε εντύπωση η εγκάρδια υποδοχή όχι μόνο των εκπαιδευτικών αλλά και των μαθητών. Τους χαιρετούσαμε στα τουρκικά και κάποιοι απ' αυτούς μας απαντούσαν στα ελληνικά.

Μετά απ' όλα αυτά νιώθω ότι έβαλα κι εγώ το λιθαράκι μου ώστε να καλλιεργηθεί κουλτούρα ειρηνικής συνύπαρξης με τους συμπατριώτες μας. «Συμπατριώτες» γιατί συ-ζούμε/συγ-κατοικούμε σ' αυτή την πατρίδα. Καταφέρνουμε να συ-ζητούμε, όχι επειδή οι Ε/κ είναι «συ-ζητήσιμα» άτομα αλλά επειδή οι συμπατριώτες μας έκαναν τον κόπο να μάθουν ελληνικά (έστω κάποιες λέξεις). Ποιοί από τους ε/κ έμαθαν τουρκικά; Ή ποιοί από τους ε/κ εκπαιδευτικούς «δίδαξαν» κάποιες τουρκικές λέξεις στους μαθητές τους; Απάντηση: Ουδείς ή ελάχιστοι.

Ελπίζω, λοιπόν, ότι με τις επόμενες επισκέψεις μας θα κτίσουμε μία συμ-πατρίδα όπου οι συμ-πατριώτες θα γίνουν συμ-πολίτες μας. Με περισσότερη συμ-μετοχή, με περισσότερη επικοινωνία με γλώσσες συν-μιλούμενες (ελληνική και τουρκική), με συν-διδασκαλίες και συχνότερη συν-εργασία.

Εν κατακλείδι, οι ενδοιασμοί που είχα στην αρχή διαψεύστηκαν και οι τρεις. Οι προβληματισμοί και οι φόβοι μου όμως παραμένουν. Δεν μας λιθοβόλησαν οι τ/κ μαθητές, το αντίθετο, μας αγκάλιασαν. Το ίδιο θα έκαναν και οι Ε/κ μαθητές σε Τ/κ εκπαιδευτικούς; Η απάντηση δική σας!

Το «Καλέμι» χαιρετίζει τη συμμετοχή της «Προοδευτικής Κίνησης Δασκάλων και Καθηγητών» στις επισκέψεις σε πέντε διαφορετικά τ/κ σχολεία δημοτικής και μέσης εκπαίδευσης που διοργανώσαμε πρόσφατα.

Γνωρίζω, Αποδέχομαι, Συνυπάρχω

Στην Τεχνική και Γεωργική Σχολή Αυγόρου έγινε μια σφαιρική προσπάθεια μέσα σε μία και μόνη εκδήλωση να παρουσιαστεί η συνάφεια που υπάρχει ανάμεσα στους κύριους στόχους της Παιδείας των τελευταίων χρόνων: την αποδοχή της πολυπολιτισμικότητας της κοινωνίας και το σεβασμό στη διαφορετικότητα, την αποδοχή της άλλης κοινότητας και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού όλων των μορφών.

Η συγκεκριμένη εκδήλωση έγινε την Πέμπτη 3 Δεκεμβρίου και αποτελεί συνέχεια πολλών δραστηριοτήτων της Σχολής, που υποστηρίζαν με συνέπεια τους στόχους εκσυγχρονισμού και εκδημοκρατισμού του κυπριακού σχολείου των τελευταίων ετών.

Στην εκδήλωση συμμετείχαν μεταξύ άλλων η πολυβραβευμένη συγγραφέας Αλκυόνη Παπαδάκη, ο Τουρκοκύπριος επιστήμονας, ποιητής και ζωγράφος Δρ Αρίφ Αλμπαϊράκ, η ηθοποιός Λιάνα Χαλκιά, ο ολυμπιονίκης Αντώνης Αρέστη και η ποιήτρια Λένια Τακούση, που έστειλαν τα δικά τους μηνύματα. Το πρόγραμμα περιλάμβανε παράλληλα και προσωπικές μαρτυρίες από άτομα που βρίσκονται στην Κύπρο και βίωσαν οποιαδήποτε μορφή διάκρισης.

Η όλη εκδήλωση πραγματοποιήθηκε σε ένα πάρα πολύ ευχάριστο

κλίμα για όλους. Μαθητές του σχολείου υπέβαλαν ερωτήσεις προς τους φιλοξενούμενους οι οποίοι απάντησαν καταθέτοντας ο κάθε ένας τις εμπειρίες του.

Η εκδήλωση συνεχίστηκε και έκλεισε με τον καλύτερο τρόπο σε παραδοσιακή ταβέρνα στο Αυγόρου, όπου οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία μακριά από επισημότητες να συνεχίσουν τη συζήτηση και να γνωριστούν καλύτερα.

Εκδήλωση αφιερωμένη στην ειρηνική συνύπαρξη στο Λύκειο «Βεργίνα» Λάρνακας

Της Μαρίας Χατζημιχαήλ

Στις 14 Δεκέμβρη στο Λύκειο Βεργίνας πραγματοποιήθηκε εκδήλωση με τίτλο «Δικονοτικό Διαπολιτισμικό Συναπάντημα-Όλοι Μαζί».

Δεν ήταν μια συνηθισμένη εκδήλωση, μια και σ' αυτή συμμετείχαν, εκτός από τους μαθητές του σχολείου, μεγάλη ομάδα 40 Τουρκοκυπρίων μαθητών απ' την Αγγλική Σχολή Λευκωσίας, η γνωστή Τουρκοκύπρια ποιήτρια και καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Κύπρου Νεσίε Γιασίν, ο Ελληνοκύπριος ποιητής Αντής Κανάκης, ο Γιλτάν Τασκί, γνωστός Τουρκοκύπριος συνθέτης και τραγουδιστής- συνάδελφος στην Αγγλική Σχολή-, μαζί με τον Αδάμο Κατσαντώνη, καθώς και Αραβόφωνοι μαθητές του σχολείου μας, Παλαιστίνιοι στην πλειοψηφία τους.

Η 14η Δεκέμβρη δεν ήταν μια συνηθισμένη μέρα. Στο κλειστό γυμναστήριο αντήχησαν στίχοι βγαλμένοι μέσα απ' την καρδιά των δύο ποιητών, που μιλούσαν για τον κοινό πόνο των ανθρώπων του λαού μας αλλά και τις κοινές ελπίδες μας. Τα παιδιά απ' την Αγγλική Σχολή, μας συγκίνησαν με τη ζεστή παρουσία τους, τη χαρά τους γι' αυτό το συναπάντημα και το παραδοσιακό μας τραγούδι, την Τηλλυρκότισσα, που μας τραγούδησαν.

Οι συνθέτες Α. Κατσαντώνης και Γ. Τασκί, μας ξεσήκωσαν με τα δημοτικά τραγούδια του τόπου μας, τραγουδισμένα και στις δυο γλώσσες καθώς και με τις δικές τους σύγχρονες συνθέσεις, σε στίχους εμπνευσμένους απ' τους κοινούς αγώνες του λαού αλλά και στίχους-καταγγελία του μίσους και όλων όσων χωρίζουν ένα λαό στα δυο.

Οι Αραβόφωνοι μαθητές τραγούδησαν και χόρεψαν ζωνρούς, εκφραστικούς παραδοσιακούς

χορούς, που εκφράζουν την αγάπη για την πατρίδα, τη νίκη και την ελευθερία. Η παράλληλη προβολή εικόνων απ' τη ζωή του μαρτυρικού λαού της Παλαιστίνης και τα δεινά της Κατοχής, συγκίνησαν όλους μας και έστειλαν ένα ισχυρό μήνυμα αλληλεγγύης προς τον παλαιστινιακό λαό.

Οι μαθητές μας χόρεψαν παραδοσιακούς χορούς του τόπου μας, που ολοκλήρωσαν αυτό το διαπολιτισμικό - δικονοτικό πανηγύρι, ξεσηκώνοντας και εκπαιδευτικούς, μαθητές και προσκεκλημένους, να στριογορβίσουν για λίγο στους παραδοσιακούς χορευτικούς ρυθμούς.

Οι μαθητές παρακολούθησαν την όλη εκδήλωση με ιδιαίτερο ενδιαφέρον και συμμετοχή. Μια εκδήλωση που την περίμεναν όλοι, άλλοι με αγωνία, άλλοι με απορία και ερωτηματικά, άλλοι -οι λιγότεροι- με αρνητισμό και προκατάληψη. Σ' όλο το διάστημα της προετοιμασίας της εκδήλωσής μας, ασκήθηκαν άμεσες και έμμεσες πιέσεις και εκφοβισμός, τόσο προς τα παιδιά που συμμετείχαν, Κύπριους και Παλαιστίνιους, με στόχο να τα κάνουν να αποχωρήσουν, όσο και έμμεση ψυχολογική πίεση προς τους εκπαιδευτικούς - συντελεστές της, με στόχο να μας αποθαρρύνουν, από κύκλους τόσο του σχολείου, όσο και από την πόλη, που παραδοσιακά αντιτίθενται σε ενέργειες και εκδηλώσεις προσέγγισης και συνύπαρξης των δυο κοινοτήτων.

Όμως ούτε οι απειλές για χτύπημα της Χρυσής Αυγής, ούτε οι έντεχνα και ύπουλα καλλιεργούμενες φήμες για αποχή μαθητών απ' την εκδήλωση ή μαζική απουσία τους απ' το σχολείο την ημέρα εκείνη, ούτε η άμεση ή έμμεση υπόσκαψη εντός και εκτός τάξεων, έπιασαν τόπο! Η δύναμη των ιδεών της συνύπαρξης των λαών και των

ανθρώπων, η δύναμη της ποίησης και της μουσικής και η δύναμη της επιθυμίας για γκρέμισμα των τειχών της κατοχής και του διαχωρισμού, και για επανένωση του λαού μας, υπερνίκησαν το σοβινισμό, φανερό και συγκαλυμμένο!

Οι μαθητές, που συμμετείχαν στην ολότητά τους, στο τέλος έφυγαν με τις θετικότερες εντυπώσεις και σίγουρα με διαλυμένες τις όποιες προκαταλήψεις για τους συμπατριώτες μας Τουρκοκύπριους, τους οποίους για πρώτη φορά συναντούσαν και για πρώτη τους φορά άκουγαν να εκφράζονται με τον ίδιο τρόπο, με τα ίδια συναισθήματα, για τον τόπο μας και τους ανθρώπους του.

Τις σκέψεις και τα συναισθήματα των παιδιών, εκφράζουν με τον καλύτερο τρόπο τα λόγια του Προέδρου του Κεντρικού Μαθητικού Συμβουλίου στο χαιρετισμό του:

«Πραγματοποιούμε σήμερα εκδήλωση πολιτισμού, με στόχο να βάλουμε το δικό μας λιθαράκι στον αγώνα για μια κοινή ευτυχισμένη πατρίδα που δε θα τη σημαδεύουν το μίσος, η προκατάληψη και οι συγκρούσεις του παρελθόντος [...] Η εκδήλωση αυτή είναι σημαντική για μας τα παιδιά, γιατί γεννηθήκαμε μετά τον οριστικό διαχωρισμό των δυο κοινοτήτων [...] Χαιρόμαστε που βρίσκονται ανάμεσά μας παιδιά της άλλης κοινότητας, που έχουν κι αυτά το ίδιο όνειρο την ελευθερία, την ειρήνη, την ασφάλεια, την πρόοδο, σε μια ενωμένη, κοινή πατρίδα [...] ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ μπορούμε να ζούμε στην Κύπρο, σεβόμενοι τα δικαιώματα και την κουλτούρα ο ένας του άλλου, χωρίς αποκλεισμούς, χωρίς ρατσισμό, για το ευτυχισμένο μέλλον όλων».

Η Πλατφόρμα Εκπαιδευτικών «Ενωμένη Κύπρος» χαιρετίζει το ιστολόγιο «Επανάσταση 2010», το οποίο αποτελεί μια συλλογική, πολιτικά πλουραλιστική πρωτοβουλία 35 μπλόκερς, με στόχο την προώθηση της επανένωσης στη δημόσια σφαίρα του διαδικτύου. Επισκεφτείτε το ιστολόγιο στη διεύθυνση: www.epanemosi.com.

Ποιοί είμαστε...

Στις 9 Οκτωβρίου 2004, με αφορμή την ημέρα του εκπαιδευτικού (5 Οκτωβρίου), διακόσιοι περίπου Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων, συναντήθηκαν στη βόρεια Λευκωσία σε μια ανοιχτή συγκέντρωση. Εκεί, ανακοινώθηκε για πρώτη φορά από τους διοργανωτές της εκδήλωσης η πρόθεση για τη δημιουργία της Πλατφόρμας «Ενωμένη Κύπρος». Ήταν το αποτέλεσμα διαβουλεύσεων που είχαν αρχίσει αρκετούς μήνες πριν, ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς και των δύο κοινοτήτων, που εκτός από τη γνωριμία τους και τη συνεργασία που είχαν με άλλες ευκαιρίες, μοιράζονταν και τις ίδιες αγωνίες: Πώς συμβάλλουμε – μέσα και έξω από τα σχολεία – στην ενίσχυση της επαφής και της συνεργασίας ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές και ευρύτερα ανάμεσα στις δύο κοινότητες. Πώς συμβάλλουμε στο ξεπέραςμα της μισαλλοδοξίας, ώστε να είναι αύριο δυνατή η συνεργασία στο πλαίσιο μιας διζωνικής ομοσπονδιακής λύσης, για την οποία οφείλουμε να εργαστούμε.

Η δράση της Πλατφόρμας

- Μεγάλες δικοινοτικές εκδηλώσεις-συζητήσεις στο Λήδρα Πάλας, με προσκεκλημένους από την Ελλάδα, την Τουρκία, την Ελληνοκυπριακή και την Τουρκοκυπριακή πλευρά.
- Δικοινοτική ημερίδα στο Holiday Inn με συμμετοχή πανεπιστημιακών από Ελλάδα, Τουρκία και Κύπρο, για το δημοκρατικό σχολείο και για τη διδασκαλία της Ιστορίας.
- Εκπαιδευτικές εκδρομές και στις δύο πλευρές του οδοφράγματος, με συμμετοχή εκπαιδευτικών και μαθητών.
- Πρωτοχρονιάτικες εκδηλώσεις στη Λευκωσία (στις δύο πλευρές του Λήδρα Πάλας).
- Κινητοποίηση με διάφορες ευκαιρίες (όπως για παράδειγμα για το άνοιγμα της οδού Λήδρας και στις πρωτομαγιάτικες συγκεντρώσεις των ελληνοκυπριακών και των τουρκοκυπριακών συνδικαλιστικών οργανώσεων, συμπαράσταση σε Τουρκοκύπριους εκπαιδευτικούς που έκαναν απεργία πείνας λόγω αδικαιολόγητης απόλυσής τους, κ.λπ).
- Εκπροσώπηση τρεις φορές με εκπροσώπους και από τις δύο κοινότητες σε εκδηλώσεις-συζητήσεις που διοργανώθηκαν στην Ελλάδα από άλλους φορείς ειδικά για τη δράση και τις προτάσεις της Πλατφόρμας.
- Ανακοινώσεις στα ΜΜΕ για να προωθήσει πολιτικές συμφιλίωσης ή να στιγματίσει φαινόμενα ρατσισμού.
- Μια από τις πιο ενδιαφέρουσες δέσμες δραστηριοτήτων της Πλατφόρμας είναι αυτή που αφορά στην άμεση επικοινωνία εκπαιδευτικών και μαθητών από τις δύο κοινότητες στο χώρο εργασίας, στο σχολείο: Ε/κ εκπαιδευτικοί μπαίνουν κάθε χρόνο σε τ/κ σχολεία και συνομιλούν με τους μαθητές, ενώ για πρώτη φορά Ε/κ μαθητές είχαν την ευκαιρία να τους επισκεφθούν στην τάξη τους Τ/κ εκπαιδευτικοί, και να μιλήσουν για το Κυπριακό και την εκπαίδευση. Σε αρκετές μάλιστα περιπτώσεις έγινε κατορθωτή η επίσημη οργάνωση δικοινοτικών δραστηριοτήτων σε ε/κ σχολεία, με τη συμμετοχή Τ/κ εκπαιδευτικών και μαθητών. Από την άλλη, τον περασμένο Ιανουάριο για πρώτη φορά Ε/κ μαθητές και γονείς με τη συνοδεία εκπαιδευτικών επισκέφθηκαν τ/κ σχολείο στη Λευκωσία.
- Από τον Σεπτέμβριο του 2008 το ε/κ τμήμα της Πλατφόρμας εκδίδει και διανέμει κάθε μήνα στα σχολεία της ε/κ κοινότητας το έντυπο “Το καλέμι”, το οποίο περιλαμβάνει τις ανακοινώσεις και τις δράσεις της Πλατφόρμας, καθώς και άρθρα σχετικά με εκπαιδευτικά θέματα.
- Επίσης, η Πλατφόρμα συνδιοργάνωσε μαζί με ε/κ και τ/κ οργανώσεις τη δικοινοτική δράση της 1^{ης} Σεπτεμβρίου (2008/2009) στο Λήδρα Πάλας “Κοινός αγώνας για την Ενωμένη Κύπρο”.
- Στις 7 Μαρτίου 2009 στο οδόφραγμα της οδού Λήδρας, η Πλατφόρμα διοργάνωσε πορεία με κεντρικό σύνθημα “Κανεί πιον” και εξέφρασε το αίτημα για “λύση τώρα”, για διατύπωση της ιστορικής αλήθειας στα σχολεία, συνέχιση των προσπαθειών για διευκρίνιση της τύχης των Ε/κ και Τ/κ αγνοουμένων και για περισσότερη συμμετοχή των γυναικών στο δικοινοτικό αγώνα για την ειρήνη. Στην εκδήλωση παρευρέθηκαν και μίλησαν Τ/κ και Ε/κ εκπαιδευτικοί καθώς και συγγενείς αγνοουμένων. Επίσης, η Πλατφόρμα συνδιοργάνωσε τον περασμένο Μάιο μαζί με την Πλατφόρμα της Ειρήνης μαζική δικοινοτική πρωτομαγιάτικη εκδήλωση στο γήπεδο “Τσεντίνκαγια” στη νεκρή ζώνη.
- Την 1η Νοεμβρίου 2009 η Πλατφόρμα οργάνωσε σε συνεργασία με τον Όμιλο Ιστορικού Διαλόγου και Έρευνας, το Σώμα Ακριτών, την Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Κύπρο και την Συμφιλίωση δικοινοτικές περιηγήσεις στην παλιά Λευκωσία, όπου συμμετείχαν πέραν των 500 μαθητών, γονιών και εκπαιδευτικών.
- Στις 18 Νοεμβρίου 2009 η Πλατφόρμα οργάνωσε δικοινοτική συζήτηση με θέμα “Μύθοι και Προκαταλήψεις στην Παιδεία: αναζητώντας τις αλήθειες των άλλων” με ομιλητές την Άννα Φραγκουδάκη και τον Μπικίμ Οζγκιούρ.

Ένα από τα βασικά συνθήματα των τ/κ συνδικαλιστικών οργανώσεων κατά τις πρόσφατές τους κινητοποιήσεις ενάντια στις αντιλαϊκές μεθοδεύσεις της κυβέρνησης Έρογλου:

«ΟΧΙ ΣΤΑ ΛΕΦΤΑ ΤΗΣ ΑΓΚΥΡΑΣ, ΣΤΑ (ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ) ΠΑΚΕΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΥΠΗΡΕΤΕΣ ΤΗΣ»

Αντιφασιστική Πορεία στη Λεωφόρο Μακαρίου, 27 Δεκεμβρίου 2009

Πλατφόρμα Ε/κ και Τ/κ Εκπαιδευτικών «Ενωμένη Κύπρος»

Ηλεκτρονική Διεύθυνση: tokalemi@spidernet.com.cy

Ιστολόγιο: www.platformaenomenikipros.blogspot.com

Τηλέφωνο: + 357 99 372147